

Anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2022:75

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Statsrådets publikationer 2022:75

Anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning

Statsrådet Helsingfors 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Statsrådet
Justitieministeriet
CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-383-657-0
ISSN pdf: 2490-0966

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2022 Finland

Anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning

Statsrådets publikationer 2022:75

Utgivare Statsrådet

Utarbetad av Statsrådet
Språk svenska

Sidantal 114

Referat

Dessa anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning ersätter statsrådets anvisningar om konsekvensbedömning av lagförslag från 2007. Syftet med de omarbetade anvisningarna är att förbättra kvaliteten på konsekvensbedömningarna och därmed på de lagar som bereds. Anvisningarna hjälper beredaren att planera konsekvensbedömningen, identifiera och bedöma olika typer av konsekvenser samt vid behov söka mer information.

Första delen i anvisningarna gäller de allmänna principerna för konsekvensbedömningen. I denna del behandlas utgångspunkterna för konsekvensbedömningen, arbetsfaserna som en del av lagberedningsprocessen, särdragen i projekt som gäller EU-rättsakter och fördrag samt informationsinsamling, metoder och dokumentation.

Andra delen i anvisningarna handlar om specialfrågor som gäller bedömningen av olika typer av konsekvenser. I denna del beskrivs för varje typ av konsekvens vad som avses med olika konsekvenser, hur de kan bedömas och vilka informationskällor som kan användas i bedömningen. De konsekvenser som ska bedömas delas in i ekonomiska konsekvenser, miljökonsekvenser samt andra konsekvenser för människor och samhället.

Som bilaga till anvisningarna har man dessutom till stöd för beredaren sammanställt en checklista för konsekvensbedömningsprocessen, en checklista för identifiering av konsekvenser samt en förteckning över ytterligare anvisningar och informationskällor som det hänvisas till i anvisningarna.

Nyckelord konsekvensbedömning av lagar, lagberedning, effekter, bedömning, bedömningsmetoder

---

ISBN PDF 978-952-383-657-0

ISSN PDF 2490-0966

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-657-0>

Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje

Valtioneuvoston julkaisu 2022:75

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Valtioneuvosto

Kieli ruotsi

Sivumäärä

114

Tiivistelmä

Tämä lainvalmistelun vaikutusarviointiohje korvaa valtioneuvoston vuonna 2007 antamat ohjeet säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista. Uudistetun ohjeen on tarkoitus parantaa vaikutusarviointien ja tämän myötä valmisteltavien lakien laatua. Ohje auttaa valmistelijaa suunnittelemaan vaikutusarviointia, tunnistamaan ja arvioimaan eri vaikutuslajeja sekä hakemaan tarvittaessa lisätietoa.

Ohjeen ensimmäinen osa koskee vaikutusarvioinnin yleisiä periaatteita. Osassa käsitellään vaikutusarvioinnin lähtökohtia, työvaiheita osana lainvalmisteluprosessia, erityispiirteitä EU-säädöksiä ja valtiosopimuksia koskevissa hankkeissa sekä tiedonkeruuta, menetelmiä ja dokumentointia.

Ohjeen toinen osa ohjeistaa eri vaikutuslajien arviointia koskevia erityiskysymyksiä. Osassa kuvataan vaikutuslajeittain, mitä erilaisilla vaikutuksilla tarkoitetaan, miten niitä voidaan arvioida sekä millaisia tietolähteitä arvioinnissa on hyödynnettävissä. Arvioitavat vaikutukset jaetaan taloudellisiin vaikutuksiin, ympäristövaikutuksiin sekä muihin ihmisiin kohdistuviin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Lisäksi ohjeen liitteeksi on kerätty valmistelijan tueksi vaikutusarviointiprosessin tarkistuslista, vaikutusten tunnistamisen tarkistuslista sekä lista ohjeessa viitatuista lisäohjeista ja tietolähteistä.

Asiasanat lakien vaikutusten arviointi, säädösvalmistelu, vaikutukset, arviointi, arviointimenetelmät

---

ISBN PDF 978-952-383-657-0

ISSN PDF

2490-0966

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-657-0>

Guidelines for Impact Assessment in Law Drafting

Publications of the Finnish Government 2022:75

Publisher Finnish Government

Group author Finnish Government

Language Swedish

Pages

114

Abstract

These Guidelines for Impact Assessment in Law Drafting replace the Guidelines for Impact Assessment in Legislative Drafting issued by the Government in 2007. The purpose of the revised Guidelines is to improve the quality of impact assessments and thus the acts to be drafted. The Guidelines help law drafters plan impact assessments, identify and assess different types of impacts and, where necessary, seek further information.

The first part of the Guidelines lays down general principles for impact assessments. This part deals with starting points for an impact assessment, the stages of the impact assessment as part of the law drafting process, the special features of impact assessments in projects concerning EU legislation and treaties, and data collection, methods and documentation in connection with impact assessments.

The second part of the Guidelines provides instructions on special questions related to the assessment of different types of impacts. The Guidelines describe what the different types of impacts mean, how they can be assessed, and what information sources are available for this purpose. The impacts to be assessed are divided into economic impacts, environmental impacts and other human and societal impacts.

In addition, the Guidelines contain a checklist for the impact assessment process, a checklist for the identification of impacts and a list of further instructions and information sources referred to in the Guidelines.

Keywords impact assessment, law drafting, impacts, assessment, assessment methods

---

ISBN PDF 978-952-383-657-0

ISSN PDF

2490-0966

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-657-0>

Innehåll

Förord	9
1 Allmänt om konsekvensbedömningen	10
1.1 Inledning.....	10
1.1.1 Varför konsekvenserna bedöms.....	10
1.1.2 Utgångspunkter för konsekvensbedömningen.....	11
1.1.3 Vilka konsekvenser som bedöms.....	12
1.1.3.1 Indelning av konsekvenser.....	12
1.1.3.2 Olika typer av konsekvenser.....	13
1.1.3.3 Konsekvensernas grad av väsentlighet.....	14
1.2 Konsekvensbedömning som en del av lagberedningsprocessen.....	15
1.2.1 Standardmodell för konsekvensbedömning.....	17
1.2.1.1 Förberedelse.....	17
1.2.1.2 Egentlig beredning, remissförfarande och fortsatt beredning.....	19
1.2.1.3 Statsrådets beslutsfattande och riksdagsbehandling.....	22
1.2.1.4 Verkställighet och uppföljning.....	22
1.2.2 Konsekvensbedömning vid beredningen och genomförandet av EU-rättsakter.....	23
1.2.2.1 Beredningen av EU-rättsakter.....	23
1.2.2.2 Genomförandet av EU-rättsakter.....	27
1.2.3 Konsekvensbedömning vid beredning och ikraftsättande av fördrag.....	29
1.3 Informationsinsamling, metoder och dokumentering vid konsekvensbedömningen.....	30
1.3.1 Informationsinsamling.....	30
1.3.2 Metoder.....	33
1.3.3 Dokumentation.....	36
2 Olika typer av konsekvenser	39
2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	39
2.1.1 Hushållen.....	40
2.1.2 Företagen.....	41
2.1.2.1 Konkurrensen mellan företag och marknadens funktion.....	42
2.1.2.2 Regleringsbörda och andra kostnader.....	43
2.1.2.3 Företagsverksamhetens avkastning och dess lönsamhet.....	44
2.1.2.4 Möjligheterna att starta företagsverksamhet och att vara företagare samt företagens tillväxtförutsättningar.....	44
2.1.2.5 Investeringar och konkurrenskraft.....	45
2.1.2.6 Förutsättningar för innovationer och spridning av innovationer på marknaden.....	45
2.1.2.7 Speciella konsekvenser för små och medelstora företag (SMF-test).....	47

2.1.3	Den offentliga ekonomin	47
2.1.3.1	Statsförvaltningen och finansieringen av offentliga samfund	47
2.1.3.2	Kommunerna	48
2.1.3.3	Välfärdsområdena	51
2.1.3.4	Offentligt stöd för allmännyttiga samfunds tjänsteproduktion	52
2.1.3.5	Olika delfaktorer i den offentliga ekonomin	52
2.1.4	Samhällsekonomin	53
2.2	Miljökonsekvenser	56
2.2.1	Utnyttjandet av naturresurser	57
2.2.2	Mark, vatten och luft	59
2.2.3	Begränsning av klimatförändringar och anpassning till dem	61
2.2.4	Biologisk mångfald	63
2.2.5	Bebyggelsestrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet	64
2.2.6	Människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel	66
2.3	Andra konsekvenser för människor och samhälle	66
2.3.1	Grundläggande och mänskliga rättigheter	67
2.3.1.1	Förhållandet mellan motiven till lagstiftningsordning och bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna	69
2.3.1.2	Bedömning av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna	70
2.3.2	Grupper av människor	73
2.3.2.1	Jämlikhet och jämställdhet	74
2.3.2.2	Barn och ungdomar	76
2.3.2.3	Urfolket samerna	77
2.3.2.4	Personer med funktionsnedsättning	78
2.3.2.5	Språkliga rättigheter	79
2.3.3	Myndigheter	80
2.3.3.1	Verksamhet och produktion av tjänster	80
2.3.3.2	Förändringar i informationshanteringen	81
2.3.4	Demokrati- och rättsstatsutveckling	83
2.3.5	Säkerhet	84
2.3.5.1	Nationell säkerhet och försvar	84
2.3.5.2	Brottslighet och säkerhet i vardagen	85
2.3.6	Välbefinnande och hälsa	86
2.3.6.1	Motion och rörelse	88
2.3.7	Sysselsättning och arbetsliv	89
2.3.7.1	Sysselsättning	89
2.3.7.2	Arbetsliv	91
2.3.8	Informationssamhället och dataskydd	93
2.3.8.1	Informationssamhället	93
2.3.8.2	Dataskydd	95
2.3.9	Åland	96

2.3.10	Kommuner och välfärdsområden.....	98
2.3.10.1	Kommuner	98
2.3.10.2	Välfärdsområden	98
2.3.11	Regional utveckling och landsbygden.....	99
2.3.11.1	Regional utveckling.....	99
2.3.11.2	Landsbygden	100
2.3.12	Gränsöverskridande konsekvenser	103
2.3.13	Djurens välbefinnande.....	104
Bilaga 1. Checklista för konsekvensbedömningsprocessen.....		105
Bilaga 2. Checklista för identifiering av konsekvenser		107
Bilaga 3. Ytterligare anvisningar och informationskällor		109

FÖRORD

Dessa anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning ersätter [statsrådets anvisningar om konsekvensbedömning av lagförslag](#) från 2007. Anvisningarna riktar sig i första hand till statsrådets lagberedare, men kan även användas vid exempelvis beredning av olika politiska program och politikåtgärder. Riksdagen som högsta statsorgan stiftar lagarna och ansvarar i sista hand för deras innehåll. Syftet med dessa anvisningar är att bidra till att de lagförslag som lämnas till riksdagen bygger på så högklassiga konsekvensbedömningar som möjligt och därigenom ger beslutsfattarna ett tillförlitligt kunskapsunderlag som stöd för besluten.¹

Behovet av nya allmänna anvisningar om konsekvensbedömningen har identifierats i olika sammanhang. Konsekvensbedömningens betydelse och omfattning har ökat sedan de föregående anvisningarna utarbetades. Anvisningarna är mer omfattande än tidigare bland annat i fråga om utvärderingsprocessen, metoderna och konsekvenstyperna. De bygger dock på andra befintliga anvisningar och innehåller länkar till centrala tematiska anvisningar om konsekvensbedömning, där beredaren hittar närmare anvisningar om olika frågor. Avsikten är att anvisningarna utöver denna tryckta version ska publiceras i form av en nätpublikation som uppdateras regelbundet för att säkerställa att källorna till ytterligare information är aktuella och för att ta fram tilläggsmaterial som stöder beredarna.

Anvisningarna har beretts av en [arbetsgrupp](#) tillsatt av justitieministeriet den 22 december 2020. Alla ministerier och sekretariatet för rådet för bedömning av lagstiftningen deltog i arbetsgruppen. För intressentgrupper utanför statsrådet hölls fyra omfattande diskussionsmöten som gällde anvisningarnas allmänna utgångspunkter, ekonomiska konsekvenser, miljökonsekvenser och konsekvenser för människor.² Dessutom hörde arbetsgruppen även andra experter. Ett remissförfarande om utkastet till anvisningar hölls 2 mars – 26 april 2022. Kanslichefsmötet godkände anvisningarna vid sitt möte den 31 oktober 2022.

---

1 Anvisningarna tillämpas förutom på beredningen av lagförslag även på beredningen av författningar på lägre nivå, det vill säga förordningar och andra rättsnormer som avses i 80 § i grundlagen.

2 Se [justitieministeriets sammanställning av hörandet om beredningen av anvisningarna för konsekvensbedömning av lagförslag](#) (på finska).

1 Allmänt om konsekvensbedömningen

Denna första del av anvisningarna behandlar de principer för planering och genomförande av konsekvensbedömningar som tillämpas vid bedömningen av alla typer av konsekvenser. Första avsnittet i den här delen gäller de allmänna utgångspunkterna för konsekvensbedömningen. I det andra avsnittet beskrivs konsekvensbedömningen som en del av lagberedningsprocessen samt konsekvensbedömningens särdrag i projekt som gäller EU-rättsakter och fördrag. Det tredje avsnittet handlar om informationsinsamling, metoder och dokumentering vid konsekvensbedömning.

1.1 Inledning

1.1.1 Varför konsekvenserna bedöms

Konsekvenser av lagar uppstår genom många olika slags konsekvenskedjor. I konsekvensbedömningen strävar man efter att säkerställa att de lagar som bereds uppfyller de mål som satts upp för dem på ett ändamålsenligt sätt utan att orsaka oförutsedda, oönskade konsekvenser. En väl planerad och genomförd konsekvensbedömning höjer kvaliteten på lagstiftningen.³

Det centrala målet med konsekvensbedömningen är att stärka beslutsfattandets kunskapsbas genom att som stöd för riksdagens och statsrådets beslutsfattande ta fram så tillförlitliga bedömningar som möjligt av olika alternativ för genomförande av reformer och deras effekter. En konsekvensbedömning av hög kvalitet identifierar och bedömer de väsentliga konsekvenserna av förslaget samt lägger fram en motiverad, koncis och begriplig bedömning av dem.

Utöver kunskapsbasen stärker konsekvensbedömningen lagberedningens öppenhet och ansvarsfullhet. Målgrupperna för den lagstiftning som bereds och andra intressentgrupper kan bidra med viktiga observationer om konsekvenser av förslagen. En inkluderande och

---

3 Om konsekvensbedömningens betydelse och praxis för konsekvensbedömning internationellt, se OECD: [Best Practice Principles for Regulatory Policy: Regulatory Impact Assessment](#).

öppen konsekvensbedömningsprocess samt att motivera det valda alternativet med bästa möjliga kunskapsunderlag stärker förtroendet för beslutsfattandet och ökar acceptansen för det.

Konsekvensbedömningen ger också information om hur konsekvenserna av förslaget förhåller sig till samhällets mål som helhet (så kallad politisk samstämmighet). Centrala synvinklar kan till exempel vara respektive regeringsprogram eller nationella, internationella och EU:s politiska mål på lång sikt, såsom främjande av hållbar utveckling⁴.

Dessutom stöder konsekvensbedömningen utvecklingen av regleringen. En föregripande konsekvensbedömning av hög kvalitet hjälper till att planera uppföljningen av konsekvenserna efter att lagen trätt i kraft. Utifrån den information som uppföljningen ger kan man vid behov inleda ändringsprojekt i lagstiftningen eller dess verkställighet.

1.1.2 Utgångspunkter för konsekvensbedömningen

Konsekvensbedömningens omfattning och detaljrikedom ska ställas i relation till lagberedningsprojektets innehåll och de förväntade konsekvensernas betydelse. Man bör satsa på en mångsidig och grundlig konsekvensbedömning i projekt vars förväntade konsekvenser är betydande. Det är inte ändamålsenligt att göra omfattande utvärderingar i alla projekt.

Det ska reserveras tillräckligt med tid och resurser för konsekvensbedömningen för att beredarna ska kunna göra en konsekvensbedömning som ger beslutsfattarna en tillräcklig uppfattning om de väsentliga konsekvenserna av förslaget. Ministeriets ledning ansvarar för tidtabellen och resursfördelningen för lagberedningen.

Informationsunderlaget för lagberedningen och de värdeval som ligger till grund för det politiska beslutsfattandet ska inte blandas ihop. Konsekvensbedömningens uppgift är att utvidga de lösningsalternativ som övervägs och beredningens kunskapsunderlag. En genuin avvägning av lösningsalternativen förutsätter en konsekvensbedömning från början av beredningen. De val som redan har gjorts och ramvillkoren för beredningen bör redogöras för att garantera öppenhet i beredningen. Lagberedaren bör ha spelrum för att bedöma konsekvenserna av olika lösningsalternativ och utifrån dem komma fram till det bästa sättet att nå målen för den lag som bereds.

---

4 För en konsekvent politik för hållbar utveckling, se OECD: [Framework for Policy Coherence for Sustainable Development](#).

Bedömningarna av projektets konsekvenser ska tydligt skiljas från projektets mål. Syftet med konsekvensbedömningen är inte att upprepa lagens mål. Utifrån bedömningarna kan man ibland observera att konsekvenserna av det lösningsalternativ som övervägs sannolikt delvis skulle strida mot projektets mål.

Eftersom den föregripande konsekvensbedömningen är riktad mot framtiden, innehåller bedömningarna ofta olika osäkerhetsfaktorer. De reglerbara helheterna kan vara komplicerade och bedömningarna osäkra eller till och med motstridiga. Osäkerhet i anslutning till bedömningar är inte en anledning att låta bli att göra en bedömning eller presentera dess resultat, utan tvärtom är att identifiera och presentera osäkerhetsfaktorer en del av en högkvalitativ bedömning.

1.1.3 Vilka konsekvenser som bedöms

1.1.3.1 Indelning av konsekvenser

Dessa anvisningar delar in de konsekvenser som ska bedömas i följande huvudsakliga typer:

1. Ekonomiska konsekvenser
2. Miljökonsekvenser
3. Andra konsekvenser för människor och samhälle

En konsekvensbedömning av hög kvalitet förutsätter att de väsentliga konsekvenserna av projektet identifieras på ett övergripande sätt. Checklistan för identifiering av konsekvenserna i bilaga 2 till denna anvisning kan användas för att identifiera konsekvenserna. Det är särskilt utmanande att identifiera indirekta konsekvenser som drabbar andra förvaltningsområden. Tvärsektoriellt samarbete i beredningen och hörandena kan bidra till att identifiera sådana konsekvenser.

Vid sidan av granskningen enligt konsekvenstyp ska regleringens målgrupper definieras och konsekvenserna bedömas per målgrupp. Konsekvenserna kan skilja sig avsevärt mellan olika människogrupper, företag eller andra aktörer. Vem eller vilka instanser berörs av lagändringen? På vilket sätt gynnas och drabbas olika målgrupper av fördelarna och kostnaderna med förändringen?

Dessutom är det viktigt att bedöma eventuella samband mellan olika typer av konsekvenser. Ett projekt kan till exempel ha betydande ekonomiska och miljörelaterade kors-effekter. Samma påverkan kan ha olika typer av konsekvenser. Det kan vara nödvändigt att bedöma konsekvenstyperna parallellt med hänsyn till exempelvis samverkan mellan välbefinnandets sociala, ekonomiska och ekologiska faktorer.

Oberoende av de indelningar som använts i konsekvensbedömningen är det viktigaste att bedöma de väsentliga konsekvenserna för projektet i fråga samt att presentera bedömningarna som en logisk helhet så att konsekvenserna bildar en begriplig helhetsbild för beslutsfattarna och intressentgrupperna. Anvisningar om rapporteringen av resultaten av konsekvensbedömningen finns i [Anvisningar för utarbetande av regeringspropositioner](#) (HELO) och i avsnitt 1.3.3 i dessa anvisningar.

Speciallagstiftning kan göra det obligatoriskt att göra en bedömning av vissa typer av konsekvenser.⁵

1.1.3.2 Olika typer av konsekvenser

Konsekvenserna kan vara direkta eller indirekta. Med direkta konsekvenser avses sådana konsekvenser som direkt följer av verkställandet av lagen. Till exempel är en ökad arbetsmängd i och med en myndighets nya uppdrag en direkt konsekvens. Med indirekta konsekvenser avses konsekvenser som uppstår genom konsekvenskedjor som är beroende av andra faktorer. Konsumenternas förändrade beteende till följd av exempelvis en reglering som påverkar konsumentpriserna har en indirekt inverkan. Konsekvenskedjorna kan vara långa och komplexa.

Utgångspunkten är att alla projekt både har positiva och negativa konsekvenser. En konsekvens som är positiv för en målgrupp kan vara negativ för en annan.⁶ I beslutsfattandet är man ofta tvungen att kompromissa mellan delvis motstridiga mål. Beredarens uppgift är att presentera en balanserad och kunskapsbaserad bedömning av projektets konsekvenser. Det innebär att man utöver de eftersträlvade effekterna och fördelarna även bedömer eventuella icke-eftersträlvade konsekvenser och olägenheter.⁷

Tidsspannet och den geografiska fördelningen av de konsekvenser som bedöms varierar stort. En del av konsekvenserna följer tidsmässigt omedelbart lagens ikraftträdande. I vissa projekt kan konsekvensernas tidsspann vara mycket långt och sträcka sig ända till kommande generationer. Konsekvenserna kan vara av engångskaraktär, återkommande eller bestående. De kan också vara lokala, regionala, riksomfattande, gränsöverskridande eller till och med globala.

⁵ Se exempelvis lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och statsrådets förordning om proportionalitetsprövning före antagandet av reglering av yrken (376/2020).

⁶ Det kan också vara svårt att avgöra om vissa konsekvenser är positiva eller negativa.

⁷ Se även GrUU 30/2020 rd om betydelsen av ett mångsidigt och objektivt framförande av synpunkter både för och emot ett förslag.

Konsekvenserna skiljer sig från varandra när det gäller sannolikhet. De kan vara säkra eller så kan de vara förknippade med betydande osäkerhet till exempel på grund av svårförutsedda beteendeförändringar eller förändringar i regleringens verksamhetsmiljö. Beredaren bör sträva efter att identifiera eventuella risker för att de önskade effekterna inte uppstår eller att oönskade bieffekter uppstår. Vad är sannolikheten för att risken realiseras och betydelsen av de konsekvenser det ger upphov till? Kan riskerna eller olägenheterna hanteras eller minskas på något sätt?

Dessutom ska man i mån av möjlighet ta hänsyn till samverkans effekter med andra projekt. Konsekvenserna kan till exempel vara kumulativa så att ett senare projekt förstärker konsekvenserna av tidigare ändringar. Samverkans effekterna med andra projekt kan bli betydande exempelvis om konsekvenserna av olika projekt drabbar samma målgrupper.

1.1.3.3 Konsekvensernas grad av väsentlighet

De identifierade konsekvenserna bedöms mer detaljerat och bedömningarna beskrivs i regeringens proposition när det gäller de väsentliga konsekvenserna av projektet. Bestämningarna får vanligtvis många olika typer av konsekvenser. Begränsade beredningsresurser ska fokuseras på bedömning av de konsekvenser som är väsentliga för projektet.

Eftersom projekten är mycket olika ska konsekvensernas väsentlighet bedömas utifrån utgångspunkterna för varje projekt. Till exempel kan en konsekvens som i ett projekt inte överskrider väsentlighetströskeln, eftersom andra konsekvenser är ännu viktigare, bedömas som väsentliga i ett annat projekt.

De centrala konsekvenserna med tanke på uppnåendet av projektets mål är alltid väsentliga. Hur stora konsekvenserna eller deras målgrupp är kan vara ett motiv till väsentligheten av konsekvenserna. Konsekvenser även för en liten målgrupp som inte är betydande för hela samhället kan vara väsentliga för projektet om de är väsentliga för målgruppen. Likaså kan konsekvensernas betydelse för främjandet av strategiska mål eller de grundläggande och mänskliga rättigheterna tala för en noggrannare bedömning av konsekvenserna. När man avgränsar perspektiven i bedömningen ska man också fästa uppmärksamhet vid vilken typ av information som är nödvändig för beslutsfattandet.

Frågor till stöd för bedömningen av konsekvensernas grad av väsentlighet

- Är konsekvenserna centrala med tanke på uppnåendet av projektets mål?
- Hur stora är målgrupperna för konsekvenserna? Omfattar konsekvenserna hela samhället i bred bemärkelse eller ett geografiskt stort område?
- Drabbar konsekvenserna särskilt och på ett betydande sätt någon viss målgrupp, eventuellt även en liten sådan? Är någon målgrupp i en särskilt sårbar ställning?
- Hur stora är konsekvenserna i sin helhet och för de målgrupper som är betydande för projektet?
- Hur långvariga eller bestående är konsekvenserna?
- Är konsekvenserna betydande med tanke på de strategiska målen, såsom regeringsprogrammet eller främjandet av målen för hållbar utveckling?
- Är konsekvenserna betydande med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna?
- Är projektet förknippat med risker för negativa effekter? Vad är sannolikheten för att risken realiserar och omfattningen av de konsekvenser det ger upphov till?
- Är den förväntade konsekvensen kritisk med tanke på beslutsfattandet?

1.2 Konsekvensbedömning som en del av lagberedningsprocessen

I detta avsnitt beskrivs arbetsfaserna i konsekvensbedömningen i olika stadier av lagberedningsprocessen⁸. Konsekvensbedömningen ska göras som en integrerad del av hela beredningsprocessen. Dess betydelse framhävs särskilt i förberedelsen och den egentliga beredningen, eftersom bedömningarna ska vara tillgängliga när riktlinjerna för projektets innehåll utarbetas.

---

⁸ För mer information om lagberedningsprocessen, se [Processhandbok för lagberedningen](#).

Bild 1. Konsekvensbedömningens arbetsfaser som en del av lagberedningsprocessen

Faserna i konsekvensbedömningen upprepas vid behov när beredningen fortskrider, när bedömningarna av olika lösningsalternativ och deras konsekvenser preciseras när innehållet i förslaget preciseras och det insamlade kunskapsunderlaget fördjupas.

Efter standardmodellen för konsekvensbedömningen ges i avsnittet separata anvisningar om konsekvensbedömningen i projekt som gäller beredning och genomförande av EU-rättsakter samt ikraftsättande av fördrag.

1.2.1 Standardmodell för konsekvensbedömning

1.2.1.1 Förberedelse

Konsekvensbedömningens centrala uppgifter:

- **Fastställande av det problem och de mål som är föremål för projektet**
- **Planering av konsekvensbedömningen och beslut om hur den ska genomföras**
- **Bedömning av nuläget och kartläggning av kunskapsunderlaget**
- **Preliminär bedömning av lösningsalternativen och deras konsekvenser**

Bakgrunden till ett initiativ som gäller lagberedning, såsom inskrivning i regeringsprogrammet, en internationell skyldighet eller ett EU-krav, ett uttalande av riksdagen eller ett ministeriums eget initiativ, är en föregående tanke om ett regleringsbehov och de önskade effekterna av det förslag som ska beredas. En tydlig definition av projektets samhällsrelaterade problem och mål styr konsekvensbedömningen och stöder identifieringen av projektets påverkansmekanismer. Hur skulle det förslag som bereds påverka det observerade problemet på ett sätt som främjar projektets mål (en så kallad förändringsteori för regleringen)?

Bedömning av nuläget och kartläggning av kunskapsunderlaget är centrala delar i förberedelsen. Det nya projektet grundar sig på en bedömning av hur den gällande regleringen fungerar och eventuella ändringsbehov. Vilka problem har observerats i nuläget? Vad vet man om regleringens verksamhetsmiljö och de fenomen som är föremål för projektet? Varför behövs ny reglering?

Under förberedelsen görs en preliminär bedömning av lösningsalternativen. Lagstiftning är inte nödvändigtvis det bästa sättet att genomföra reformer. Ibland kan till exempel information, utbildning, självreglering eller påverkan på attityder vara effektivare metoder än reglering för att främja samhällsrelaterade mål. Om regleringen anses ändamålsenligt kan målen främjas genom olika regleringslösningar, såsom reglering i form av skyldigheter eller incitament. Olika regleringar och andra styrmedel kan också kombineras.⁹

Planeringen av konsekvensbedömningen hjälper beredaren att identifiera projektets bedömningsbehov och organisera bedömningen. Till exempel i samband med ett beslut om att inleda ett lagstiftningsprojekt kan man fastställa omfattningen av den nödvändiga bedömningen, hur den ska genomföras och vilka typer av konsekvenser som ska bedömas. I omfattande projekt kan man låta göra separata utredningar redan under

9 Om alternativ till reglering och regleringsalternativ, se t.ex. OECD: [Best Practice Principles for Regulatory Policy: Regulatory Impact Assessment](#).

förberedelsen. Under förberedelsen ska också resursbehoven för den utvärdering som görs under den egentliga beredningen identifieras. Dessutom kartlägger man det eventuella beredningsorganets sammansättning och projektets målgrupper och planerar hur intressentgruppernas synpunkter på konsekvenserna ska höras. Om en separat plan eller utvärderingsram utarbetas för bedömningen, ska den inkluderas i projektplanen för lagberedningsprojektet eller publiceras separat i Projektfönstret. De preliminära bedömningar som gjorts i samband med förberedelsen ska i mån av möjlighet också inkluderas för att säkerställa öppenheten i den bedömningspromemoria eller annan rapport som utarbetas under förberedelsen.

Att tänka på i planeringen av konsekvensbedömningen

- **Proportionalitet:** Hur omfattande och grundligt är det ändamålsenligt att bedöma konsekvenserna med beaktande av bland annat betydelsen av projektets konsekvenser och behovet av information (s.k. proportionalitetsprövning)?¹⁰
- **Tidtabell:** Med vilken tidtabell genomförs bedömningen?
- **Resurser, stöd och kompetens:** Vilka resursbehov har man för bedömningen? Är det nödvändigt och möjligt att utnyttja ministeriets, förvaltningsområdets eller statsrådets stödstrukturer, arbete i arbetsgrupper eller beställningsutredningar?
- **Konsekvenser som ska bedömas:** Vilka konsekvenstyper och målgrupper påverkas av projektet? Vilka av dessa konsekvenser är väsentliga för projektet?
- **Material och metoder:** Vilka befintliga uppgifter, material och metoder kan utnyttjas i bedömningen?
- **Delaktighet:** Vilka är projektets centrala målgrupper? Hur hörs dessa grupper och andra intressentgrupper och experters åsikter om konsekvenserna? Hur kommunicerar man om utvärderingen?
- **Uppföljning:** Hur förbereder man sig för uppföljningen eller efterhandsbedömningen av konsekvenserna efter att lagen har trätt i kraft: exempelvis planering av insamlingen av uppföljningsinformation?

¹⁰ Till exempel i vissa projekt med små konsekvenser, av teknisk natur, kan det vara ändamålsenligt att utifrån en begränsad bedömning utvärdera vilka som drabbas av de viktigaste konsekvenserna av projektet och att ingen av dessa konsekvenser har en betydelse som kräver en noggrannare bedömning.

1.2.1.2 Egentlig beredning, remissförfarande och fortsatt beredning

Konsekvensbedömningens centrala uppgifter:

- **Sammanställning av informationsunderlag**
- **Definiera och jämföra lösningsalternativ**
- **Avgränsning av konsekvensbedömningens perspektiv och bedömning av de väsentliga konsekvenserna**
- **Rapportering av konsekvensbedömningen**

Under den egentliga beredningen genomförs själva konsekvensbedömningen av projektet. Konsekvensbedömningen kan göras antingen helt som tjänsteuppdrag eller med hjälp av arbete i en arbetsgrupp eller beställda separata utredningar. Sammanställningen av ett tillräckligt ingående kunskapsunderlag utgör grunden för konsekvensbedömningen. Informationsinsamlingen och metoderna för konsekvensbedömningen behandlas närmare i avsnitt 1.3.

Genomförandet av konsekvensbedömningen och avgränsningen av dess perspektiv kan åskådliggöras genom att dela in fasen i tre åtgärder: Identifiering av konsekvenserna, bedömning av om konsekvenserna är väsentliga och en mer detaljerad bedömning av de väsentliga konsekvenserna. Man strävar först efter att på bred front identifiera konsekvensernas betydelse för projektet enligt olika konsekvenstyper och målgrupper. Utifrån denna uppfattning inriktas insamlingen av information och bedömningen på sådana eventuella väsentliga konsekvenser som det är centralt för projektet att göra en mer detaljerad bedömning av. När bedömningen fördjupas granskas vid behov uppfattningen om konsekvensernas väsentlighet. Nya väsentliga konsekvenser kan även identifieras senare.

Bild 2. Avgränsning av konsekvensbedömningens perspektiv

* Se även avsnitt 1.1.3.3 om bedömningen av konsekvensernas grad av väsentlighet.

I den egentliga beredningen preciseras alternativen för genomförande av projektet och deras konsekvenser jämförs. Konsekvensbedömningens uppgift är att presentera en så jämlig bedömning som möjligt av konsekvenserna av alternativen och hur målen för projektets kan uppnås på bästa och mest kostnadseffektiva sätt. Som jämförelseobjekt för konsekvenserna används nuläget och den förväntade utvecklingen om den gällande lagstiftningen inte ändras (det så kallade nollalternativet). Den instans som beslutar om riktlinjerna för innehållet i lagberedningsprojektet, såsom ministeriets ledning, informeras om resultaten av konsekvensbedömningen och om de identifierade lösningsalternativen.

Bedömningarna kompletteras när beredningen fortskrider till exempel utifrån den information som hörandena ger och ett eventuellt utlåtande från rådet för bedömning av lagstiftningen. Utlåtandeförfarandet rörande regeringens propositionsutkast hjälper till att samla in återkoppling på utkastet till konsekvensbedömning och ytterligare bedömningar av olika konsekvenser. Det är ofta användbart att höra intressentgrupperna också i ett tidigare skede av beredningen.

Rådet för bedömning av lagstiftningen

En central uppgift för det självständiga och oberoende rådet för bedömning av lagstiftningen är att ge utlåtanden om konsekvensbedömningarna av regeringens propositionsutkast. Rådet väljer själva vilka propositionsutkast som ska utvärderas. Enligt rådets observationer har de vanligaste utvecklingsbehoven i konsekvensbedömningarna handlat om kvantitativ bedömning samt beskrivning av propositionens mål och genomförandealternativ. I regeringens proposition ska det redogöras för hur rådets utlåtande har beaktats i den fortsatta beredningen. Rådets utlåtandeprocess, utlåtanden och årsrapporter finns på [rådets webbsidor](#).

Som avslutning på den fortsatta beredningen presenteras resultaten av konsekvensbedömningen i sammanfattad form i regeringens proposition utifrån förslaget. Närmare anvisningar om dokumentationen av konsekvensbedömningen finns i avsnitt 1.3.3.

Exempel på högkvalitativa konsekvensbedömningar

Rådet för bedömning av lagstiftningen har bedömt till exempel konsekvensbedömningarna av följande propositionsutkast som särskilt högkvalitativa:

- Regeringens proposition till riksdagen om lagen om ändring av 3 § i lagen om Keva ([RP 27/2017 rd](#))
- Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om småbarnspedagogik och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn ([RP 34/2019 rd](#))
- Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation och av vissa lagar som har samband med den ([RP 98/2020 rd](#))
- Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om upphävande av vissa bestämmelser i utlänningslagen och 17 a § i rättshjälpslagen ([RP 247/2020 rd](#))
- Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensionsfond ([RP 1/2022 rd](#))
- Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av aktiebolagslagen, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag och föreningslagen ([RP 47/2022 rd](#))

1.2.1.3 Statsrådets beslutsfattande och riksdagsbehandling

Konsekvensbedömningens centrala uppgifter:

- **Producera information för beslutsfattande**

Till stöd för statsrådets och riksdagens beslutsfattande kan det behövas mer detaljerad information om konsekvensbedömningen än vad som anges i den sammanfattade regeringspropositionen. Mer detaljerade resultat av konsekvensbedömningen kan på begäran delges medlemmar av statsrådet eller riksdagens utskott.

Enligt [statsrådets handbok för föredragande](#) (på finska) skrivs eventuella konsekvenser mycket kortfattat på omslaget på föredragningslistan för statsrådets allmänna sammanträde, om det finns konsekvenser. I den promemoria som eventuellt bifogas föredragningslistan ges en kortfattad beskrivning av konsekvenserna och information om var bedömningsrapporterna har publicerats och finns tillgängliga.

Beredaren följer behandlingen av regeringens proposition i riksdagen. Materialet för konsekvensbedömningen ska vid behov skickas som bakgrundsmaterial till det utskott som behandlar propositionen. Beredaren lämnar på utskottets begäran ytterligare information under hela behandlingen. Om det vid utskottsbehandlingen föreslås innehållsmässigt betydande ändringar i propositionen, ska utskottet fästa uppmärksamhet vid behovet av att bedöma ändringarnas konsekvenser.

1.2.1.4 Verkställighet och uppföljning

Konsekvensbedömningens centrala uppgifter:

- **Stöd för verkställighet och uppföljning**

Planeringen av verkställandet av lagen är en central del av lagberedningen och dess konsekvensbedömning, eftersom ett effektivt verkställande ofta är avgörande för att lagens mål ska uppnås. Verkställandet kan effektiviseras genom exempelvis informationskampanjer, utbildning, anvisningar, ekonomiska incitament eller övervakning. Hur de fungerar i att främja de önskade effekterna samt förutsättningarna för de instanser som ansvarar för verkställandet att utföra de uppgifter som föreslås för dem (exempelvis personalresurser) ska vid behov utvärderas som en del av konsekvensbedömningen.

Uppföljningen producerar information om de konsekvenser som blivit verklighet efter att lagen trätt i kraft och om eventuella ändringsbehov i regleringen eller dess verkställande. De centrala aspekterna i uppföljningen är framstegen i förverkligandet av målen för regleringen och iakttagandet av eventuella negativa konsekvenser. Vid sidan av utvecklingen av regleringen i fråga får man med hjälp av uppföljningen information om genomförandet av konsekvenserna som kan utnyttjas även i konsekvensbedömningar av andra reformer (så kallat politiskt lärande).

För att kunna planera uppföljningen är det nödvändigt att redan under den egentliga beredningen fundera på behovet av uppföljning, vem som genomför uppföljningen, materialet, tidtabellen och resursfördelningen. Beredningen av en eventuell grundligare efterhandsbedömning kan till exempel kräva en gradering av regleringens ikraftträdande eller något annat förfarande som man bör förbereda sig på i ett tidigt skede av lagberedningsprocessen. I omfattande efterhandsutvärderingar finns det vanligtvis anledning att utnyttja forskningsinstitutens och universitetens specialkompetens.

Också riksdagen kan i sitt svar på regeringens proposition kräva att regeringen följer upp konsekvenserna av regleringen och i sin berättelse till riksdagen redogör för konsekvenserna av den nya lagen.

1.2.2 Konsekvensbedömning vid beredningen och genomförandet av EU-rättsakter

I projekt som gäller EU-rättsakter iaktas i tillämpliga delar de allmänna anvisningarna för konsekvensbedömning. Regleringens mål, konsekvenser, nödvändighet och funktionalitet ska bedömas i alla stadier av EU:s lagstiftningsprocess och den nationella lagstiftningsprocessen, från beredning av lagförslag till efterhandsbedömning.¹¹ I mån av möjlighet ska även samverkan med andra EU-rättsakter och nationella bestämmelser beaktas. Att iaktta subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen är centralt för att en EU-rättsakt ska godtas och fungera.¹² Beredningen och verkställandet av EU-rättsakter kan vara förknippade med korta tidsfrister som bidrar till att försvåra en grundlig konsekvensbedömning.

1.2.2.1 Beredningen av EU-rättsakter

Beredning på EU-nivå

I avtalet mellan Europaparlamentet, EU-rådet och Europeiska kommissionen om bättre lagstiftning (EUT L 123/1, 12.5.2016) har man kommit överens om principer för konsekvensbedömningsarbetet inom EU. Enligt avtalet gör kommissionen konsekvensbedömningar av lagstiftningsinitiativ och övriga initiativ, delegerade akter och genomförandeåtgärder som förväntas få betydande ekonomiska, sociala eller miljömässiga konsekvenser. Enligt avtalet ska initiativ som ingår i kommissionens arbetsprogram eller i institutionernas gemensamma förklaring om de årliga fokusområdena som huvudregel att åtföljas av en konsekvensbedömning.¹³ Kommissionen utnyttjar i sina konsekvensbedömningar [riktlinjerna och verktygen för bättre lagstiftning](#).

11 Se statsrådets redogörelse om EU-politiken SRR 7/2020 rd, s. 24.

12 Se justitieministeriets promemoria VN/1176/2019 om subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen när EU utövar sin behörighet.

13 I praktiken har det saknats konsekvensbedömning i vissa viktiga förslag till EU-rättsakter.

Europeiska kommissionens riktlinjer och verktyg för bättre lagstiftning

Enligt Europeiska kommissionens riktlinjer för bättre lagstiftning ska konsekvensbedömningarna vara heltäckande, proportionerliga, evidensbaserade, transparenta och av hög kvalitet. Alla konsekvensbedömningar ska besvara följande frågor:

- Vad är problemet med föremålet för regleringen? Varför är det ett problem?
- Varför bör EU agera i stället för medlemsstaterna?
- Vad strävar man efter att uppnå med projektet?
- På vilka olika sätt kan målen uppnås?
- Vilka är de olika alternativens ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser och deras målgrupper?
- Hur jämförs alternativa genomförandesätt: Effektivitet i uppnåendet av målen, kostnadseffektivitet, konsekvent politik?
- Hur följs genomförandet av konsekvenserna upp eller utvärderas i efterhand?

Verktygen för bättre lagstiftning innehåller mer detaljerade anvisningar om bland annat hörande av intressentgrupper samt tillämpning av olika metoder såsom simuleringsmodeller och kostnads-nyttanalyser.

Kommissionen utarbetar en rapport om konsekvensbedömningen. Rapportens kvalitet granskas av den oberoende [nämnden för lagstiftningskontroll](#) som ger ett utlåtande om rapporten. Konsekvensbedömningsrapporterna publiceras i anslutning till de förslag som kommissionen godkänt. Om kommissionen inte gör någon konsekvensbedömning av propositionen ska den motivera avsaknaden av konsekvensbedömning i sin promemoria som motiverar förslaget.¹⁴

¹⁴ Man kan också be kommissionen om muntliga utredningar av konsekvensbedömningarna i samband med behandlingen i rådets arbetsgrupper. Avsaknaden av en konsekvensbedömning, särskilt i fråga om viktiga lagstiftningsförslag, är ytterligare ett skäl för att begära en grundlig efterhandsbedömning av kommissionen.

Kommissionen ordnar offentliga samråd om förslag till EU-rättsakter och konsekvensbedömningar i anslutning till dem.¹⁵ Dessa samråd föregås ofta av samråd om den planerade EU-lagstiftningen och dess preliminära konsekvensbedömningar. Kommissionen sammanfattar de synpunkter som har framförts av medlemsstaterna och andra instanser, såsom medborgare, företag och organisationer, vid samråden. Att gå ut med information om nationella samråd främjar intressentgruppernas deltagande i dem.¹⁶

Kommissionen kan inte nödvändigtvis ta hänsyn till enskilda medlemsstaters särskilda förhållanden och behov i konsekvensbedömningen av ett EU-lagstiftningsprojekt som gäller hela EU. Förhållandena i Finland kan skilja sig väsentligt från förhållandena i andra medlemsstater. Kommissionen uppmuntrar medlemsstaterna att i det stadium då lagstiftningsförslaget bereds lämna information om projektets konsekvenser på nationell nivå. Nationella konsekvensbedömningar som gjorts i ett tillräckligt tidigt skede stöder också arbetet med att påverka lagstiftningsförslagets innehåll på förhand. Tidig identifiering av projekt som är viktiga för Finland, bedömning av projektets konsekvenser på nationell nivå och att lämna bedömningar till kommissionen, påverkan på förhand av kommissionen, Europaparlamentet och rådets ordförandeskap samt samarbete med likasinnade medlemsstater främjar uppnåendet av Finlands mål.¹⁷ För att identifiera projekt som är viktiga för Finland kan man dra nytta av kommissionens strategiska planeringsdokument och årliga arbetsprogram. Framförhållning kan i praktiken innebära att ärendet behandlas i beredningssektionen för EU-ärenden redan innan det slutliga lagstiftningsförslaget är tillgängligt, varvid expertis och nätverk i beredningssektionernas breda sammansättning kan utnyttjas i den nationella konsekvensbedömningen i ett tidigt skede av beredningen.

Vid behandlingen av kommissionens konsekvensbedömning i rådets arbetsgrupp är det bra att föra fram de nationella utvärderingarna. Rådet har gett anvisningar om behandlingen av utvärderingarna i arbetsgruppen.¹⁸ Arbetsgruppens medlemmar får ofta en checklista som ska fyllas i och utifrån vilken konsekvenserna av förslaget kan bedömas på ett riktgivande sätt.¹⁹ Granskningen ska särskilt behandla förslagets motiveringar,

---

15 Se [webbplatsen Kom med synpunkter](#).

16 Om hörande av intressentgrupper i EU-frågor, se EU-beredningsguiden (på finska) (7.6.2018).

17 Om framförhållning och att påverka i förväg, se EU-beredningsguiden (på finska) (7.6.2018). Även riksdagen förutsätter att statsrådet har beredskap att på förhand påverka i synnerhet innehållet i kommissionens kommande lagstiftningsinitiativ. Se ReUB 1/2022 rd, StoU 1/2021 och StUB 1/2021 rd.

18 Se i [rådets register över handlingar](#) rådets riktlinjer 6270/18 om hantering av konsekvensbedömningar och rådets riktlinjer 5377/15 för metoder för att kontrollera förenligheten med de grundläggande rättigheterna i rådets förberedande organ.

19 Se ovan nämnda riktlinjer 6270/18, bilaga 1.

bedömningens ändamålsenlighet och omfattning (de väsentligaste ekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenserna, centrala målgrupper samt frågor som gäller efterlevnad och genomförande av bestämmelsen) samt hänsynen till de betydande konsekvenser som medlemsstaterna tagit upp. Kommissionen kan bli ombedd att komplettera eller revidera utvärderingen i samband med behandlingen i arbetsgruppen.

Enligt det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning gör Europaparlamentet och rådet konsekvensbedömningar av de väsentliga ändringar som föreslås i kommissionens förslag, om de anser att det är lämpligt och nödvändigt för lagstiftningsprocessen.²⁰

Beredning på nationell nivå

De så kallade U-ärenden som avses i 96 § i grundlagen blir anhängiga i riksdagen genom en U-skrivelse (statsrådets skrivelse) som godkänns vid statsrådets allmänna sammanträde. U-ärenden är förslag till bindande åtgärder som ska beslutas inom EU, men som enligt grundlagen skulle falla inom riksdagens behörighet om Finland inte var medlemsstat i EU. När förslaget till EU-lagstiftning har lämnats in ska det ansvariga ministeriet utarbeta en U-skrivelse i ärendet. När det gäller konsekvenserna ska de uppskattade lagstiftningsmässiga, ekonomiska och övriga konsekvenserna av förslaget för EU:s och Finlands del redogöras för riksdagen.²¹ Rådet för bedömning av lagstiftningen har fäst uppmärksamhet vid att U-skrivelserna ska redogöra för förslagets uppskattade väsentliga nytta, kostnader och konsekvenser samt omfattningen av ändringen. Även Finlands särskilda mål ska beskrivas.

Till den del det av tidsskäl inte är möjligt att bedöma förslagets konsekvenser i U-skrivelsen, ska skrivelsen åtminstone innehålla statsrådets uppfattning om de konsekvenser som ska bedömas i den fortsatta beredningen. Då kompletteras U-skrivelsen med en kompletterande U-skrivelse.²²

20 Det är inte känt att rådet hittills skulle ha gjort sådana konsekvensbedömningar. Om Europaparlamentets konsekvensbedömningsarbete, se dess [forskningstjänsts konsekvensbedömningsårsrapport 2021](#).

21 Dessutom ska man vid behov ge en statsförfattningsrättslig bedömning av förslaget i förhållande till grundlagen samt de grundläggande och mänskliga rättigheterna (se UKV/1854/22/2020 och GrUU 37/2021 rd). I fråga om detta underavsnitt, se även [justitieministeriets anvisning om riksdagens rätt att delta i och få information om den nationella beredningen av EU-ärenden](#) (på finska).

22 Se i detta avseende justitieministeriets anvisning om riksdagens rätt att delta i och få information om den nationella beredningen av EU-ärenden (på finska), särskilt avsnitt 2.6.

I U-skrivelsens konsekvensbedömningsdel redogörs det också till nödvändiga delar för kommissionens konsekvensbedömning. Det väsentliga är att man utöver de konsekvenser som kommissionen har bedömt på EU-nivå bedömer de konsekvenser som förslaget skulle ha i Finland och ärendets betydelse för Finland. Dessutom kan man i skrivelsen dra nytta av andra EU-institutioners, organs och ämbetsverks samt medlemsstaters konsekvensbedömningar och utlåtandet från nämnden för lagstiftningskontroll. En ändring av förslaget i rådet eller till exempel i rådets, Europaparlamentets och kommissionens trepartsförhandlingar, det så kallade trilogistadiet, kan också ha betydelse för förslagets konsekvenser. I en eventuellt kompletterande U-skrivelse kan det vara nödvändigt att komplettera den nationella konsekvensbedömningen.

E-skrivelser enligt 97 § i grundlagen ges i synnerhet när det är fråga om principiellt, politiskt eller ekonomiskt betydelsefulla EU-ärenden som inte uppfyller definitionen av ett U-ärende till exempel på grund av ärendenas innehåll eller vilken fas i handläggningen det befinner sig i. När det gäller EU-lagstiftningsprojekt med betydande konsekvenser kommer man vid behov med en E-skrivelse till riksdagen redan innan ärendet har hunnit bli ett förslag i EU. I E-skrivelsen redogörs det för de nödvändiga delarna i kommissionens konsekvensbedömningar samt i mån av möjlighet även för de preliminära konsekvensbedömningar som gjorts i Finland. Dessutom kan en kompletterande E-skrivelse ges i ärendet.

Ståndpunkterna i U-skrivelsen, E-skrivelsen och de kompletterande skrivelserna samordnas i enlighet med statsrådets system för samordning av EU-ärenden.²³ Den konsekvensbedömning som presenteras i skrivelserna kan också preciseras muntligt som en del av utskottshörandena.

1.2.2.2 Genomförandet av EU-rättsakter

Enligt HELO ska en regeringsproposition med EU-bakgrund innehålla en sammanfattad översikt över förslagets uppskattade huvudsakliga konsekvenser.²⁴ I bedömningarna ska det specificeras vilka av konsekvenserna som beror på implementering av en EU-rättsakt (ett direktiv) eller en kompletterande reglering som föreslås för genomförande av en

²³ Se statsrådets webbplats om [behandlingen av EU-ärenden i statsrådet](#).

²⁴ I regeringspropositionens avsnitt om beredningen tas även in länkar till beredningsdokument som innehåller bland annat konsekvensbedömningar (till exempel EU-organets viktigaste arbetsdokument, U-skrivelse, E-skrivelse och kompletterande skrivelser). Om EU-rättsakten genomförs nationellt genom förordning iakttas HELO i beredningen av föredragningspromemorian i tillämpliga delar.

EU-rättsakt (en förordning eller ett beslut) och vilka eventuella bestämmelser som föreslås enbart av nationella skäl.²⁵

Särskild uppmärksamhet ska fästas vid konsekvensbedömningen och jämförelsen av genomförandalternativen till den del som EU-rättsakten ger nationellt spelrum vid implementeringen. Så är fallet särskilt när det är fråga om minimireglering på EU-nivå. Konsekvenserna av att använda eller låta bli att använda ett eventuellt spelrum bör bedömas på ett övergripande sätt. Om man till exempel föreslår nationell reglering som överskrider miniminivån i en EU-rättsakt (så kallad *gold plating*), är konsekvensbedömningen av bestämmelsen central. Användningen eller underlåtenhet att utnyttja ett eventuellt spelrum bör motiveras.²⁶

En del av EU-lagstiftningsprojekten innehåller flera bestämmelser, eventuellt på olika nivåer. I synnerhet då ska man i regeringens proposition för att förstå helheten bedöma de sammantagna konsekvenserna. Om en regeringsproposition dessutom utarbetas för att komplettera en EU-rättsakt som är direkt förpliktande för medlemsstaterna, såsom en förordning, kan det finnas skäl att bedöma de sammantagna konsekvenserna av en direkt förpliktande EU-rättsakt och en kompletterande nationell bestämmelse, om detta är nödvändigt för att beskriva konsekvenserna av den kompletterande bestämmelse som föreslås.

I konsekvensbedömningen bör man utnyttja konsekvensbedömningar på EU-nivå och andra medlemsstaters konsekvensbedömningar i synnerhet i fråga om spelrum. I synnerhet när kommissionens konsekvensbedömningar utnyttjas bör man dock beakta att det ursprungliga lagförslaget ofta ändras under beredningsprocessen, varvid alla bedömningar inte nödvändigtvis motsvarar innehållet i den slutliga EU-rättsakten.

Beroende på situationen anges i regeringens proposition också eventuella åtgärder för genomförande och uppföljning på EU-nivå. I EU-rättsakter inkluderas till exempel allt mer regelmässigt den så kallade översynsklausulen, enligt vilken kommissionen inom en viss tid granskar hur EU-rättsakten fungerar.²⁷ I EU-rättsakter kan man också kräva att medlemsstaterna ger kommissionen information om hur lagstiftningen fungerar. En sådan efterhandsbedömning av konsekvenserna bidrar till att bedöma eventuella ändringsbehov i EU-rättsakten. Det är viktigt att kommissionen kan få information om lagstiftningens konsekvenser även i detta skede.

²⁵ Även enligt punkt 43 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning om medlemsstaterna vid implementering av direktiven i den nationella lagstiftningen beslutar sig för att göra tillägg som inte har något med den aktuella EU-lagstiftningen att göra, ska tilläggen göras identifierbara antingen i genomförandakterna eller i tillhörande dokument.

²⁶ Se även punkt 43 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning.

²⁷ Se även punkt 23 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning.

1.2.3 Konsekvensbedömning vid beredning och ikraftsättande av fördrag

När fördrag och andra internationella förpliktelser godkänns och sätts i kraft iaktas i tillämpliga delar de allmänna anvisningarna för konsekvensbedömning. Det är bra att fästa uppmärksamhet vid konsekvensbedömningen från och med beredningen av fördragen ända tills de träder i kraft. [Fördragshandboken](#) (på finska) innehåller närmare anvisningar om beredning och ikraftsättande av internationella fördrag och EU-avtal.

När det gäller internationella skyldigheter framhävs konsekvensbedömningen redan i förhandlingsfasen. Under förhandlingarna är det viktigt att försöka påverka innehållet i avtalet så att Finlands mål uppnås så fullständigt som möjligt och så att avtalets effekter för Finlands del är förenliga med målen. Förutom att man under avtalsförhandlingarna bedömer om avtalsbestämmelserna överensstämmer med den nationella lagstiftningen är det viktigt att bedöma konsekvenserna av ett eventuellt nationellt godkännande och avtalets ikraftträdande.

I de skrivelser och promemorior som statsrådet lämnar till riksdagen och som gäller de olika faserna i beredningen av avtalet ska man redogöra för konsekvenserna av det. I beredningsfasen för internationella konventioner ska riksdagen informeras åtminstone om sådana förhandlingar där det är fråga om de mest betydande konventionerna som innehåller bestämmelser som hör till riksdagens behörighet. Dessutom ska man ge information om de utrikes- och säkerhetspolitiskt mest betydande konventionerna. Riksdagens utrikesutskott informeras om avtalen med stöd av 97 § i grundlagen och de övriga utskotten med stöd av 47 § i grundlagen genom en fritt formulerad promemoria av det behöriga ministeriet. I promemoriorna är det bra att föra fram de konsekvenser som man bedömer att införandet av avtalet kommer att ha på nationell nivå.

När det gäller fördrag som ska ingås inom EU ingår bestämmelserna om riksdagens deltagande och rätt att få information i 96 § och 97 § i grundlagen (så kallade U- och E-ärenden) på motsvarande sätt som i EU-lagstiftningen. Då följs anvisningarna för konsekvensbedömning i EU-rättsakter i tillämpliga delar. Skrivelserna ska beskriva de centrala konsekvenserna för EU och Finland. I konsekvensbedömningen kan man dra nytta av EU-organens eller andra aktörers konsekvensbedömningar, men det väsentliga är att konsekvenserna bedöms även ur ett nationellt perspektiv.

Konsekvensbedömningen har betydelse för om Finland ska underteckna fördraget. Innan det behöriga ministeriet skaffar behörighet att underteckna ska det vid behov begära ett utlåtande om fördraget och om det är ändamålsenligt att underteckna det av de behöriga myndigheterna och andra instanser vars intressen fördraget gäller. I samband med det är det också bra att be att man i utlåtandet lyfter fram konsekvenserna av fördraget på nationell nivå. Redan under förhandlingarna rekommenderas det att man i mån av möjlighet

ber intressentgrupperna om bedömningar av fördragsbestämmelsernas konsekvenser på nationell nivå. En noggrann konsekvensbedömning i förhandlingsfasen är också till nytta vid beredningen av regeringens proposition om godkännande och ikraftsättande av en internationell skyldighet.

Enligt HELO beskriver man i regeringens proposition de huvudsakliga konsekvenserna av att ett fördrag träder i kraft. Om det föreslås att det för att fördraget ska träda i kraft ska stiftas lagar med sakligt innehåll som bedöms ha konsekvenser som är separata från fördraget, ska även konsekvenserna av dessa lagar bedömas. Om det görs reservationer eller förklaringar²⁸ till fördraget ska även konsekvenserna av dessa förklaras i propositionen enligt behov.

1.3 Informationsinsamling, metoder och dokumentering vid konsekvensbedömningen

Konsekvensbedömningen är ett expertarbete då man utifrån tillgängliga informationskällor och metoder gör välgrundade bedömningar av ett projekts konsekvenser. Beredaren ska inte försöka att ensam genomföra konsekvensbedömningen särskilt i projekt vars förväntade konsekvenser inte är små. Internt samarbete inom ministeriet och förvaltningsområdet, sektorsövergripande samarbete samt samarbete med intressentgrupper och experter främjar konsekvensbedömningens kvalitet. Detta avsnitt handlar om informationsinsamling, metoder och dokumentering vid konsekvensbedömning. Informationskällor man kan använda vid bedömningen presenteras i den andra delen av anvisningen i samband med olika typer av konsekvenser.

1.3.1 Informationsinsamling

Kartläggning av befintlig information som är central för projektet utgör grunden för konsekvensbedömningen. Mångsidiga uppgifter bidrar till att behandla ärendet ur olika synvinklar. Även eventuella brister i informationen måste identifieras och beskrivas.

I bedömningen kan man använda färdigt material som exempelvis undersökningar, utredningar och statistik. Forskningsdata och statistik är vanligtvis det mest tillförlitliga bakgrundsmaterialet för bedömningar. Litteraturöversikter och diskussioner med forskare eller tjänstemän inom branschen kan bidra i kartläggningen av befintlig information.

---

28 Läs mer om reservationer och förklaringar: [fördragshandboken](#) s. 57 (på finska).

Uppföljnings- och utvärderingsdata från tidigare lagprojekt samt internationell jämförelse och andra länders bedömningar av effekterna av motsvarande reformer kan också vara till nytta. Myndigheterna i andra länder kan ofta kontaktas direkt, och dessutom kan Finlands beskickningar utomlands hjälpa till med att utreda utländska regleringslösningar.

Beredaren ska bedöma tillförlitligheten och generaliserbarheten hos uppgifter som bygger på olika material. Uppgifternas tillförlitlighet varierar avsevärt till exempel beroende på kvaliteten på forskningsupplägget. Det befintliga materialet motsvarar också sällan den ändring som bereds, så en konsekvensbedömning förutsätter att informationen tillämpas på kontexten för projektet. Projektets målgrupp kan skilja sig från föremålet för utredningen, uppgifterna i utredningen kan delvis vara föråldrade på grund av förändringar i samhället eller skillnader mellan länder kan göra det svårare att dra nytta av resultat. Trots dessa utmaningar kan befintlig information användas till exempel för att förstå de fenomen som är föremål för regleringen och hur konsekvenserna uppstår.

Utomstående expertbedömningar kan användas i informationsinsamlingen, bedömningarna och kvalitetskontrollen av bedömningarna. De är till nytta i synnerhet när bedömningen kräver specialkompetens inom ett visst område eller en viss metod, bedömningarna ska göras snabbt eller man vill säkerställa att bedömningarna är oberoende. Vissa forskningsinstitut och ämbetsverk inom förvaltningsområdena är specialiserade på bedömning av olika typer av konsekvenser. I synnerhet i projekt där de förväntade konsekvenserna är betydande och det inte finns tillförlitlig information om konsekvenserna kan en separat utredning beställas för bedömningen. Man kan också intervjua experter. Intervjuerna kan styra det fortsatta arbetet genom att identifiera informationskällor som kan utnyttjas i bedömningen eller konsekvenser som kräver särskild uppmärksamhet vid bedömningen. Så kallade aktörer på gräsrotsnivå kan hjälpa till att förstå hur konsekvenser uppstår i olika målgruppers vardag.

Till stöd för konsekvensbedömningen kan man tillsätta en tvärspektoriell eller en intern samarbetsgrupp. Den största fördelen med samarbete är att man får bred sakkunskap om identifiering och bedömning av konsekvenserna. Bedömningen kan också stödjas av olika modeller för vetenskaplig rådgivning, såsom en vetenskaplig stödgrupp som sammanställts för projektet, särskilt i situationer där det behövs mångsidig information om olika typer av påverkan och olika synvinklar.²⁹

---

29 Se miljöministeriet: [beredarens handbok för effektivt forskarsamarbete](#) (på finska).

Sektion för konsekvensbedömning

Exempelvis social- och hälsovårdsministeriet har goda erfarenheter av att inrätta en särskild sektion som stöd i konsekvensbedömningen av omfattande projekt. Sektionen har i allmänhet sammanträtt i 1–2 månaders tid. Generellt har representanter för åtminstone de mest centrala ministerierna, ämbetsverk, lagförslagets målgrupper och forskningsinstitut inkluderats. Sektionernas omfattande sakkunskap har bidragit till att identifiera och bedöma konsekvenserna samt att samla in tillgängliga undersökningar och annat källmaterial.

Höranden är ett centralt sätt att komplettera informationsinsamlingen. Med hjälp av dem samlar man in till exempel medborgares, myndigheters, experters, organisationers och företags åsikter om projektets konsekvenser. I början av lagberedningsprocessen kan hörandet ge stöd till bedömningen till exempel i kartläggningen av alternativa lösningar och kunskapsunderlaget. Senare kan hörandet till exempel i samband med ett remissförfarande bidra till att säkerställa och utveckla kvaliteten på utkastet till konsekvensbedömning. [Anvisning för hörande vid författningsberedning](#) stöder planeringen och genomförandet av höranden.

I planeringen av hörandet ska man fästa uppmärksamhet vid hur hörandet sker och hur representativa de som hörs är. Synpunkter på konsekvenserna kan samlas in exempelvis i diskussionsform på diskussionsmöten eller via skriftliga enkäter. I bedömningen är det också möjligt att utnyttja tidsbegränsade eller permanenta expertpaneler, såsom Företagspanelen som startats av arbets- och näringsministeriet tillsammans med intressentgrupper och som samlar in information på företagsnivå om lagstiftningens konsekvenser för företagen och den regleringsbörda som de utsätts för. Det krävs ofta särskilda arrangemang för att höra så kallade tysta grupper eller personer i en utsatt ställning.

Möjligheten att generalisera resultaten av hörandena och deras tillförlitlighet måste bedömas. De bedömningar som presenteras kan till exempel vara förknippade med en viss värdegrund eller bundna av ett visst intresse. Å andra sidan kan även en subjektiv syn avslöja strukturella aspekter som är viktiga för beredningen. Beredarens uppgift är att utifrån det insamlade kunskapsunderlaget och den analys som gjorts göra en så tillförlitlig helhetsbedömning som möjligt av projektets väsentliga konsekvenser.

1.3.2 Metoder

Med metoder för konsekvensbedömning avses både informationsinsamlings- och analysmetoder. Utifrån det insamlade kunskapsunderlaget och analysen presenteras som slutsatser av bedömningen bedömningar av konsekvenserna av den föreslagna regleringen och dess alternativ jämfört med nuläget och den förväntade utvecklingen, om den gällande lagstiftningen inte ändras (det så kallade nollalternativet).

Flera bedömningsmetoder bygger på empiriska metoder, det vill säga observation eller mätning av föremålet för bedömningen. Dessutom använder många metoder modellering, simulering eller beräkning. Ofta grundar sig bedömningarna på logiska slutsatser om uppkomsten av konsekvenskedjor, som inte kräver särskilda metodkunskaper utan förståelse för regleringens verksamhetsmiljö och projektets påverkansmekanismer. En tydlig definition av påverkansmekanismerna bidrar till att identifiera konsekvenskedjor, medel mot att påverka uppkomsten av önskade effekter och risker för att konsekvenserna inte är önskade.

Utgångspunkten är att konsekvenserna ska bedömas både kvantitativt och kvalitativt. Kvantitativa och kvalitativa bedömningar kompletterar varandra. Den kvantitativa bedömningen bygger på statistiska eller kalkylmässiga metoder. Den kvantitativa bedömningen kan till exempel gälla konsekvensernas omfattning mätt i euro eller målgruppens storlek. Det är inte möjligt eller ändamålsenligt att bedöma alla konsekvenser kvantitativt till exempel på grund av komplexiteten av regleringens verksamhetsmiljö eller bedömningens föremål. Då kan man till exempel bedöma konsekvensernas riktning eller betydelse. Den kvalitativa utvärderingen är däremot beskrivande. En kvalitativ bedömning kan till exempel åskådliggöra regleringens uppskattade konsekvenser för målgrupperna med konkreta exempel.

Vid valet av metoder och sätt att genomföra konsekvensbedömningen bör man fundera på vad som är det mest kostnadseffektiva sättet att producera tillräckliga bedömningar med tanke på projektet. I regel bör man använda enkla och resurseffektiva metoder. Ofta handlar bedömningen inte om att ta fram ny bedömningsinformation, utan om att tillämpa befintlig information i kontexten för projektet. Beredaren kan till exempel sätta sig in i regleringens verksamhetsmiljö och forskningsdata om föremålet för regleringen genom samtal med forskare eller tjänstemän på området. Med hjälp av logiska slutsatser och höranden kan man utifrån denna kunskapsbas ofta göra välgrundade bedömningar av konsekvensernas sannolika betydelse och kvalitet.

Olika metoder svarar också på olika frågor, så valet av ändamålsenliga metoder kräver förståelse för projektets informationsbehov. Med hjälp av kvantitativa metoder, såsom statistisk analys, kan man till exempel bedöma sambanden mellan fenomen och konsekvensernas omfattning. Försök som föregår den egentliga lagändringen, naturliga

försöksuppställningar eller gradvis genomförande av reformer och vissa andra kvasiexperimentella uppställningar kan ge särskilt tillförlitliga bevis på orsak-verkansamband. Dessa så kallade kontrafaktiska metoder använder en uppställning med undersöknings- och kontrollgrupper för att bedöma vad som skulle ha hänt med föremålen för förändringen utan förändring. Man kan ta hjälp av universitet eller forskningsinstitut exempelvis för att bereda försökslagarna, så att resultaten av försöket kan utvärderas på ett tillförlitligt sätt. Med hjälp av kvalitativa metoder, såsom intervjuer, kan man till exempel försöka förstå påverkansmekanismer, fenomen och målgruppernas realiteter. Ett beteendevetenskapligt perspektiv hjälper å sin sida till att bättre förstå människors verksamhet och beslutsfattande, så att sannolikheten är större för att de beteendeförändringar som är målet med lagarna sker i människors vardag.³⁰ Olika metoder och material har styrkor och svagheter, så det mest tillförlitliga kunskapsunderlaget för beslutsfattande produceras vanligtvis genom att kombinera information som producerats med olika metoder och material (så kallad triangulering).

I jämförelsen av lösningsalternativen sammanställs bedömningarna av de positiva och negativa konsekvenserna för olika målgrupper och man gör avvägningar mellan alternativen. När det är lämpligt kan alternativen jämföras med hjälp av exempelvis en kostnadsnytto- eller kostnadseffektivitetsanalys. Som slutresultat av bedömningen identifieras ofta olika konsekvenser som inte kan jämföras entydigt med varandra. Då kan alternativen jämföras med hjälp av exempelvis en multikriterieanalys.

---

30 Man kan höra sig för om stöd från statsrådets kansli för att dra nytta av beteendevetenskapliga perspektiv. Se även t.ex. OECD: [Tools and Ethics for Applied Behavioural Insights: The BASIC Toolkit](#).

Stöd och metoder för konsekvensbedömningen

För att använda mer krävande bedömningsmetoder krävs i allmänhet samarbete med en expert i samhällsvetenskap, ekonomi eller statistik. På många ministerier finns experter eller grupper som är insatta i konsekvensbedömning och dess metoder och som stödjer beredaren i bedömningen. Man kan höra sig för om stöd för bedömningen av olika typer av konsekvenser via [kompetensnätverket för konsekvensbedömning vid statsrådet](#) på det ministerium som är specialiserat på den aktuella typen av konsekvens. Bedömningen kan vid behov också få stöd av exempelvis arbetsgrupper, externa utredningar eller vetenskaplig rådgivning. Statsrådets biblioteks experter söker efter information och ger vägledning i frågor som gäller informationsökning och informationskällor. Inom statsförvaltningen tillhandahålls tjänster för att få tillgång till och använda informationsmaterial även av till exempel [Statistikcentralens informationstjänst](#) och [Statskontorets analystjänster](#). Ytterligare information om metoder som används i bedömningen får man av exempelvis ministeriets experter, anvisningar och metodguider för olika typer av konsekvenser³¹. Exempel på metoder är:

- Randomiserade fälttester, naturliga tester och kvasitester såsom gradvis genomförande
- Enkäter, intervjuer, fokusgrupper, workshoppar och expertpaneler
- Litteraturoversikter, internationell jämförelse, fallanalyser, uppföljnings- och utvärderingsuppgifter om motsvarande reformer
- Statistiska förklarande analyser såsom regressionsanalys
- Statistisk eller matematisk modellering såsom simuleringsmodeller
- Uppföljning och beskrivande analys av statistiskt material och indikatorer
- Redovisning, kostnadsnyttoanalys, kostnadseffektivitetsanalys, standardkostnadsmodell
- Multikriterieanalys
- Logisk slutledning av uppkomsten av konsekvenskedjor
- Checklistor över konsekvenser, bedömningsmatriser och andra praktiska verktyg
- Scenarioanalys, riskanalys, prognostiseringsmetoder och andra explorativa metoder och metoder som beskriver osäkerhet

31 Se t.ex. miljöministeriet: [metoder och informationskällor för konsekvensbedömningen av politikåtgärder](#) (på finska), Europeiska kommissionen: [verktyg för bättre reglering](#) och OECD: [Best Practice Principles for Regulatory Policy: Regulatory Impact Assessment](#).

1.3.3 Dokumentation

När resultaten av konsekvensbedömningen presenteras i regeringens proposition följs HELO. Detta avsnitt innehåller anvisningar för presentation av resultaten i regeringens proposition och andra beredningsdokument som kompletterar HELO. En koncis regeringsproposition räcker inte nödvändigtvis som enda sätt att dokumentera bedömningen. Mer omfattande resultat av och bakgrundsuppgifter om utvärderingen kan skrivas in i exempelvis bedömningspromemorian, utredningsrapporten eller bakgrundshandlingarna till regeringens proposition. Det rekommenderas att preliminära bedömningar i mån av möjlighet skrivs ner redan under förberedelsen och den egentliga beredningen i de offentliga beredningsdokumenten för projektet, så att bedömningarna kan användas vid höranden och informationstillfällen.

HELO:s anvisningar för beskrivning av konsekvensbedömning i regeringens proposition

Centrala avsnitt i regeringens proposition med tanke på presentationen av resultaten av konsekvensbedömningen är nuläge och bedömningen av nuläget, målsättning, de huvudsakliga konsekvenserna, alternativa handlingsvägar samt verkställighet och uppföljning.

Enligt HELO beskrivs i regeringens proposition bland annat:

- de centrala resultaten av bedömningen och en kortfattad översikt av de huvudsakliga konsekvenserna av propositionen
- hur konsekvenserna har bedömts och vilka informationskällor som har använts
- vilka osäkerhetsfaktorer som bedömningen är förknippad med
- huvudsakliga alternativ för att nå målen
- jämförelse av alternativens uppskattade effekter
- hur man avser att följa upp hur lagen fungerar

Dessutom innehåller HELO anvisningar om bland annat omnämmandet av vissa typer av konsekvenser i regeringens proposition, hänvisningen till en separat utredning av konsekvensbedömningen, de bedömningsskyldigheter som fastställs i speciallagstiftningen samt åskådliggörandet av konsekvensbedömningsöversikten genom tabeller och grafiska presentationer.

När det gäller olika typer av konsekvenser nämns enligt HELO i allmänhet inte att propositionen inte bedöms ha vissa konsekvenser. Ett undantag är ekonomiska konsekvenser: Om propositionen inte bedöms medföra ekonomiska konsekvenser ska detta anges separat. Detsamma gäller även andra centrala typer av konsekvenser, till exempel konsekvenser för jämställdheten, om propositionen är sådan att konsekvenserna i fråga har bedömts, men bedömningen visar att sådana uppenbarligen inte finns. Om lagförslaget hänför sig till budgetpropositionen, ska man vid genomgången av de ekonomiska konsekvenserna redogöra för lagförslagets förhållande till budgetpropositionen.

Enligt HELO kan till exempel de typer av konsekvenser som nämns i denna anvisning användas som mellanrubriker i avsnittet om regeringspropositionens huvudsakliga konsekvenser.

Indelningen i typer av konsekvenser i den andra delen av dessa anvisningar är till för att underlätta genomförandet och beskrivningen av konsekvensbedömningarna genom att strukturera helheten av olika konsekvenser. Det rekommenderas att indelningen används som mellanrubriker för regeringspropositionens väsentliga konsekvensernas del i enlighet med ordningen i anvisningarna. Mellanrubrikerna i regeringens proposition ska dock avgöras utifrån utgångspunkterna i varje proposition så att konsekvensbedömningen bildar en så logisk helhet som möjligt. Presentationen ska också vara koncis. Samma bedömningar bör inte göras under olika typer av konsekvenser och vid behov kan man använda hänvisningar mellan perioderna. De centrala resultaten av bedömningen kan dessutom presenteras till exempel som en sammanfattning eller tabell, så att beslutsfattarna och intressentgrupperna får en tydlig helhetsbild av översikten.

Utöver de bedömda konsekvenserna som anses väsentliga kan det vara bra att rapportera vilka typer av konsekvenser som har identifierats men inte bedömts noggrannare. Likaså kan slutsatsen att projektet inte bedöms ha vissa konsekvenser vara nödvändigt för vissa typer av konsekvenser enligt HELO men också av nytta för andra typer av konsekvenser med utgångspunkt i projektets innehåll. Sådan information underlättar beslutsfattandet och intressentgruppernas deltagande i beredningen. I exceptionella situationer kan det vara nödvändigt att konstatera att det inte har varit möjligt att bedöma alla väsentliga konsekvenser. Då bör man fästa särskild uppmärksamhet vid uppföljningen av konsekvenserna. Det är viktigt att rapportera öppet om eventuella brister i bedömningen.

Resultaten av konsekvensbedömningen och motiveringen till dem ska presenteras på ett bra allmänspråk. Bedömningarna kan konkretiseras med exempel och visualiseras med figurer. Mer omfattande tabeller eller figurer kan också inkluderas i separata promemorior som det hänvisas till i regeringens proposition.

Bedömningens faser, informationskällor, modeller, antaganden och motiveringar till antagandena ska dokumenteras på ett heltäckande sätt. Bedömningarna är ofta inte entydiga, utan man kan på goda grunder komma fram till olika bedömningar av konsekvenserna. När beredaren beskriver vad bedömningarna grundar sig på kan läsaren fundera över bedömningarnas tillförlitlighet. Av bedömningen ska det till exempel framgå till vilka delar informationen bygger på olika informationskällor eller beredarens egen analys. En grundlig dokumentering av bedömningen främjar också uppföljningen av konsekvenserna i efterhand.

I bedömningarna måste osäkerhetsfaktorer i anslutning till materialet och slutsatserna identifieras och lyftas fram. Osäkerheten i den kvantitativa bedömningen kan beskrivas till exempel med variationsintervall eller känslighetsanalys. På grund av osäkerheten i bedömningarna kan en bedömning av konsekvensernas omfattning som använder variationsintervall vara mer ändamålsenlig än en exakt bedömning. Kvalitativt kan osäkerheten beskrivas till exempel genom att framföra reservationer mot hur konsekvenserna uppstår. Beredaren kan till exempel konstatera att om ett visst antagande förverkligas uppstår effekten sannolikt på det uppskattade sättet. Osäkerheten kan också beskrivas med hjälp av alternativa scenarier. Då ska man också presentera en uppskattning av det mest sannolika scenariot. En riskanalys av att de önskade effekterna inte uppstår eller att oönskade konsekvenser uppstår är också en väsentlig del av konsekvensbedömningen och riskhanteringen. Olika prognostiseringsmetoder kan användas exempelvis för att bedöma osäkerheten och riskerna förknippade med den framtida utvecklingen av verksamhetsmiljön.

2 Olika typer av konsekvenser

I andra delen av dessa anvisningar beskrivs för varje typ av konsekvens vad som avses med olika konsekvenser, hur de kan bedömas och vilka informationskällor och ytterligare anvisningar som kan användas i bedömningen. Delen omfattar de typer av konsekvenser som vanligtvis bedöms i konsekvensbedömningen. De typer av konsekvenser som behandlas är dock inte uttömmande, utan propositionen kan också ha andra konsekvenser. Checklistan i bilaga 2 till anvisningen kan användas som hjälpmedel för att identifiera konsekvenserna. Hänvisningar till informationskällor och ytterligare anvisningar har också sammanställts i bilaga 3 till anvisningen.

Avsikten är inte att alla föreslagna konsekvenser ska bedömas i alla projekt. I den första delen av anvisningarna ovan betonas bland annat att konsekvensbedömningen ska inriktas på väsentliga konsekvenser för projektet samt att bedömningens omfattning och detaljrikedom ska ställas i relation till betydelsen av de förväntade konsekvenserna. Utöver en granskning enligt konsekvenstyp och målgrupp är det viktigt att bedöma eventuella kopplingar mellan olika konsekvensslag och sammantagna konsekvenser med andra lagberedningsprojekt samt presentera de bedömningar som gjorts som en logisk helhet i regeringens proposition så att beslutsfattarna och intressentgrupperna får en helhetsbild av projektets väsentliga konsekvenser som går att förstå.

2.1 Ekonomiska konsekvenser

Vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna granskas propositionens konsekvenser för hushållen, företagen, den offentliga ekonomin och samhällsekonomin. Centrala föremål för bedömning är förändringens omfattning, olika målgruppers storlek, förhållandet mellan kostnader och nytta samt inriktningen på konsekvenserna.

Förändringar i de offentliga utgifterna eller intäkterna som bestämmelsen medför eller ändringar i beskattningen som gäller företag eller hushåll är typiska exempel på direkta ekonomiska konsekvenser. Utöver de direkta konsekvenserna ska man bedöma de indirekta ekonomiska konsekvenserna för målgruppernas verksamhet och beteende samt de långsiktiga multiplikatoreffekterna. Beteendekonsekvenserna kan vara incitamenteffekter till exempel på arbetsmarknaden eller i konsumtionsvanorna. De kan också ha en koppling till anpassningen till den nya situation som lagen medför. Bestämmelsen kan till

exempel ändra de relativa priserna och därmed orsaka ett behov av att anpassa konsumtionen, investeringarna eller produktionstekniken. Likaså kan till exempel en förändring i efterfrågan på någon offentligt producerad nytta orsaka förändringar i efterfrågan på yrkesgrupper och därigenom inverka på sysselsättningen och därigenom indirekt på den offentliga ekonomin och den privata konsumtionen.

Vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna ska man först granska om konsekvenserna av lagförslaget i första hand drabbar hushåll, företag, kommuner, staten eller andra målgrupper. När målgrupperna är klara bedöms konsekvenserna för dem och först därefter i större utsträckning konsekvenserna för de offentliga finanserna och samhällsekonomin. Ett enskilt lagförslag har inte alltid tydliga eller betydande makroekonomiska konsekvenser för hela samhällsekonomin. Då kan konsekvensbedömningen fokusera på indirekta och direkta konsekvenser som struktureras enligt målgrupper.

Det kan vara nödvändigt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna parallellt med andra typer av konsekvenser. Ekonomiska konsekvenser kan uppstå på områden som gäller andra typer av påverkan, såsom folkhälsans inverkan på samhällsekonomin. Ekonomiska konsekvenser kan även ge konsekvenser i anslutning till andra typer av konsekvenser, såsom miljökonsekvenser av förändringar i företagsverksamhet eller konsumtion.

2.1.1 Hushållen

De ekonomiska konsekvenserna för hushållen är vanligtvis direkta konsekvenser för olika befolkningsgruppers och olika typer av hushålls ekonomiska ställning. Då utreds konsekvenserna för konsumtionen, prisnivån, inkomsterna, investeringarna och skuldsättningen närmare. Direkta konsekvenser är vanligtvis hur bestämmelserna om nivån på socialskyddsförmånerna eller de offentliga tjänsterna och klientavgifterna påverkar hushållens inkomster och utgifter. Även exempelvis skattelagstiftningen har ofta direkta konsekvenser för hushållens ställning. Denna typ av ekonomiska konsekvenser kan också bedömas som överföringar av inkomster mellan olika befolkningsgrupper.

Förutom direkta konsekvenser kan lagförslaget ha konsekvenser för hushållens beteende som indirekt har betydande ekonomiska konsekvenser. Denna typ av ekonomiska konsekvenser kan ta sig uttryck i form av exempelvis ökad efterfrågan bland konsumenterna, förändringar i efterfrågan eller utbudet på arbetskraft eller en höjning av prisnivån. Till exempel kan förändringar i den sociala tryggheten och beskattningen påverka arbetsmarknadens funktion. Genom lagförslaget kan man också medvetet sträva efter sådana förändringar i konsumtionsbeteendet som har betydande ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenserna för hushållens ställning ska granskas per målgrupp till exempel när förslaget har en betydande inverkan på målgruppens ekonomiska ställning. Sådana grupper kan vara till exempel mottagare av olika sociala förmåner, såsom arbetslösa arbetssökande, pensionärer eller barnfamiljer. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid grupper med de lägsta inkomsterna och andra grupper i utsatt ställning samt vid tillgodoseendet av de ekonomiska och sociala grundläggande och mänskliga rättigheterna. Konsekvenserna kan vara betydande även om de gäller en mycket begränsad grupp individer, om det till exempel är fråga om att trygga grundläggande försörjning eller någon annan principiellt viktig rättighet. Dessutom bör man i förslag som i betydande grad påverkar hushållens inkomster bedöma konsekvenserna för inkomstfördelningen ur ett ändamålsenligt perspektiv, såsom livscykelgranskning.

Regleringsbördan som individer drabbas av kan i tillämpliga delar bedömas enligt anvisningarna för regleringsbördan för företag (avsnitt 2.1.2.2).

2.1.2 Företagen

Vid bedömningen av konsekvenserna för företag granskas lagstiftningsprojektets konsekvenser för företag och företagare. De viktigaste typerna av konsekvenser är följande:

- Konkurrensen mellan företag och marknadens funktion
- Regleringsbördan som företagen möter och andra kostnader
- Företagsverksamhetens avkastning och dess lönsamhet
- Möjligheterna att starta företagsverksamhet och att vara företagare samt företagets tillväxtförutsättningar
- Investeringar och konkurrenskraft
- Förutsättningar för innovationer och spridning av innovationer på marknaden

Vid bedömningen av konsekvenserna för företagen och deras betydelse ska man identifiera vilka slags företag och företagsgrupper som påverkas av konsekvenserna. Hur stor är målgruppen till antalet? Det är bra att bedöma målföretagens storlek, såsom omsättning och personalstyrka, samt den demografiska strukturen. Konsekvenserna kan behöva bedömas separat för företag av olika storlek och ålder och i olika stadier.³² Man måste fästa särskild uppmärksamhet vid små och medelstora företag (SMF), eftersom de är särskilt känsliga för förändringar i verksamhetsmiljön orsakade av regleringar. Utöver

---

³² Exempelvis unga tillväxtföretag har vanligtvis mindre resurser för att anpassa sig till de förändringar som lagstiftning medför.

branschfördelningen är det också bra att beakta den geografiska spridningen, då den har en väsentlig påverkan på den regionala utvecklingen. Ibland kan också en granskning enligt ägartyp vara aktuell. Regleringar som berör företag kan ha betydelse för de grundläggande rättigheterna, såsom egendomsskyddet, rätten till arbete och näringsfriheten.

Konsekvenser för företag kan anses vara väsentliga om de berör en stor grupp företag eller om konsekvenserna är stora för en enskild grupp företag (t.ex. en bransch). Vid bedömningen av vikten av konsekvenserna ska man också ta hänsyn till konsekvenserna för verksamheten på marknaden och uppkomsten av nya företag. Det centrala är vilken inverkan ändringarna har på hur konkurrensen som gynnar konsumenterna. Det är därför nödvändigt att skapa en bild av verksamhetsmiljön och ramvillkoren för företagsverksamheten i de företag som är föremål för regleringen. Vilka typer av aktörer finns det på marknaden nu och eventuellt i framtiden?

2.1.2.1 Konkurrensen mellan företag och marknadens funktion

I konsekvensbedömningen ska man identifiera om förslaget hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen mellan företagen. En bestämmelse kan påverka nya företags tillträde till marknaden, graden av marknadskoncentration, företagets verksamhet på marknaden och lika konkurrensförutsättningar. Vanligtvis minskar en hög tröskel för att komma in på marknaden konkurrensen och leder därmed till lägre produktivitet. En fungerande konkurrens har en central betydelse för den ekonomiska effektiviteten och produktiviteten. Påverkan på konkurrensen drabbar förutom företagen även konsumenterna, den offentliga ekonomin och samhällsekonomin.

Vid bedömningen av påverkan på konkurrensen är det viktigt att definiera marknaden och konkurrenssituationen och dess särdrag. Därefter bedöms regleringslösningens inverkan på konkurrenssituationen samt hur förändringar i konkurrenssituationen påverkar marknaden. Om reformen skulle förhindra eller snedvrider konkurrensen, bör man bedöma om det finns ett alternativ för att uppnå målen i lagstiftningen som begränsar konkurrensen mindre.

Nya företags tillträde till marknaden och antalet företag som är verksamma på marknaden påverkas till exempel av olika ensamrätter, kvoter, tillståndspraxis och krav som gäller företag samt skyldigheter som gäller små och medelstora företag. Strikta krav för småföretag kan förhindra att det uppstår nya företag på marknaden. Lagstiftningen kan också skapa privilegier för vissa företag, vilket kan snedvrider konkurrensen på ett obefogat sätt.

Om lagförslaget innehåller undantag som gäller små och medelstora företag måste man bedöma vilken påverkan på konkurrensen undantagen har.³³

Även statliga stöd kan orsaka konkurrensproblem. Vid konsekvensbedömningen av nationella företagsstöd ska man ta hänsyn till att stödmyndigheten som huvudregel ska be företagsstödsdelegationen om ett utlåtande om huruvida det planerade nya stödprogrammet, ändringar i det gällande stödprogrammet eller i ett enskilt stöd uppfyller EU:s krav för att få statligt stöd och vilket förfaringsätt stödmyndigheten ska använda. Om inget utlåtande begärs ska ärendet i efterhand delges delegationen för kännedom. Dessutom kan man begära om ett utlåtande om bra förutsättningar för att få stöd.³⁴

2.1.2.2 Regleringsbörda och andra kostnader

Anpassning till lagstiftningen, uppfyllande av de lagstadgade skyldigheterna eller indirekta konsekvenser av lagstiftningen kan medföra kostnader för företagen. Dessa kostnader bör så långt det är möjligt bedömas i euro och vid behov särskilt ur små och medelstora företags synvinkel.³⁵ Kostnader som företaget inte skulle drabbas av utan krav från lagstiftaren kallas för regleringsbörda. Regleringsbördan omfattar både den administrativa bördan³⁶ och andra kostnader för att följa bestämmelserna, inklusive de tillstånds- och handlägningsavgifter som myndigheten tar ut.

Olika skyldigheter att lämna uppgifter som ingår i lagstiftningen medför en administrativ börda för företagen. Administrativ börda är till exempel kostnaderna för olika anmälnings-, tillstånds-, rapporterings- och registreringsförfaranden. I praktiken handlar den administrativa bördan om kostnader för företagets förvaltning eller för användningen av företagarens arbetstid eller köpta tjänster. Den administrativa bördan kan mätas i euro med hjälp av standardkostnadsmodellen³⁷ till exempel med hjälp av [en räknare för regleringsbördan](#). Den administrativa bördan drabbar i allmänhet relativt sett de minsta företagen.

Med kostnader för att följa bestämmelserna menas andra regleringsbördor som följer av lagstiftarens skyldigheter, som inte är en administrativ börda. Dessa kan vara olika affärsmässiga kostnader som orsakas till exempel av regleringen av företagets

33 Se kommunikationsministeriet: [Konsekvensbedömningen av marknadens konkurrens-mässighet och konkurrens: en teoretisk referensram](#) (på finska).

34 Se närmare anvisningar på [arbets- och näringsministeriets webbplats](#).

35 Kostnaderna kan i tillämpliga delar uppskattas även för andra aktörer, såsom individer.

36 På [arbets- och näringsministeriets webbplats](#) har man samlat gamla mätningar av den administrativa bördan (på finska).

37 Se [Standard Cost Model Network: Measuring and reducing administrative burdens for businesses. International Standard Cost Model Manual](#).

produktionsprocesser eller material som används. De kan också handla om kostnader för de investeringar som regleringen kräver. Dessutom kan regleringsbördan bero på att lagstiftningen lämnar utrymme för tolkning. Om myndigheten täcker myndighetskostnaderna för regleringen med de tillstånds- och handläggningsavgifter som den tar ut av företagen, kan även dessa betraktas som en regleringsbörda.

Utöver den faktiska regleringsbördan kan företagen drabbas av kostnader till följd av bestämmelser som påverkar till exempel beskattningen, socialförsäkringsavgifterna, bötes- och straffavgifterna, arbetskraftskostnaderna (t.ex. minimivillkoren för arbete), materialkostnaderna eller energipriset (inkl. priset på utsläppsrätter). Dessa kostnader kan vara antingen direkta (exempelvis företagsbeskattning) eller indirekta (exempelvis priset på råvaror och mellanprodukter). Lagstiftningen kan också ha indirekta kostnadseffekter till exempel när en icke-bindande bestämmelse skapar en standard för aktörerna som olika marknadsaktörer börjar kräva av andra aktörer.

2.1.2.3 Företagsverksamhetens avkastning och dess lönsamhet

Utöver kostnaderna bör man i bedömningen fästa uppmärksamhet vid vilken nytta som uppnås för företagen i och med lagförslaget. Regleringen kan påverka företagets avkastning och lönsamhet. Om regleringen möjliggör ny affärsverksamhet eller skapar strukturer som främjar företagets tillväxt (exempelvis företagsstöd och företagstjänster), kan den öka företagets intäkter. Intäkterna från företagsverksamheten påverkas också direkt av begränsningar för verksamheten och slopande av dem.

Ibland kan ett regleringsalternativ trots direkta kostnader vara det mest lönsamma för företagen. Så är fallet till exempel när ett företag genom en lagändring undviker en dyr investering eller det uppstår nya affärsmöjligheter. I bedömningarna ska man också ta hänsyn till situationer då avsaknad av regleringar eller där ett senare genomförande på längre sikt leder till kostnadseffekter för företag.

2.1.2.4 Möjligheterna att starta företagsverksamhet och att vara företagare samt företagets tillväxtförutsättningar

I bedömningen ska man granska om regleringsprojektet uppmuntrar till företagande eller om det skapar hinder för företagande, det vill säga om projektet gör det lättare eller svårare att starta ny företagsverksamhet. Genom lagstiftning kan man också påverka företagets tillväxtförutsättningar. Man bör utvärdera konsekvenserna för tillväxtföretagande och tillväxtföretagets verksamhetsförutsättningar, eftersom tillväxtföretagets roll när det gäller att skapa nya arbetstillfällen och främja produktiviteten är betydande. Företagets tillväxtförutsättningar påverkas till exempel av tillgången på kompetent arbetskraft och finansiering och företagets sysselsättningströskel.

2.1.2.5 Investeringar och konkurrenskraft

Lagstiftningen kan påverka hur mycket man investerar i Finland. Genom reglering kan man också påverka inriktningen och tidpunkten för investeringar, investeringssäkerheten samt i vilken omfattning företagen får finansiering från marknaden. Dessa konsekvenser ska beaktas som en del av bedömningen av konsekvenserna för företag.

En bestämmelse kan stärka eller försvaga konkurrensställningen för företag som är verksamma i Finland i förhållande till andra företag som är verksamma på den internationella marknaden. Konkurrenskraften påverkas av kostnads- och prisnivån (inkl. finansieringskostnader, priset på mellanprodukter, priset på arbete, priset på marken, regleringsbördan och företagsbeskattningen), handelskostnaderna och produktiviteten (beror både på produktionsinsatsernas och produkternas marknadsvärde). Indirekt påverkas konkurrenskraften också av längden på myndighetsprocesserna och rättssäkerheten. Med tanke på främjandet av konkurrenskraften är det viktigt att identifiera om regleringen medför kostnader eller osäkerhetsfaktorer för finska företag som inte finns hos deras huvudsakliga konkurrenter eller om regleringen påverkar marknadsvärdet på produkter eller tjänster. Om regleringen möjliggör ett större mervärde för produktionen syns det i konkurrenskraften, även om produktionskostnaderna inte förändras. Dessutom är det viktigt att ta med finska företags möjligheter att sälja produkter och tjänster på den internationella marknaden i beräkningen (inkl. eventuella handelshinder). I bedömningen av konkurrenskraften ingår också frågan om hur attraktivt Finland är som etableringsland för företagsverksamhet.

2.1.2.6 Förutsättningar för innovationer och spridning av innovationer på marknaden

Vid konsekvensbedömningen ska man beakta regleringens inverkan på uppkomsten och spridningen av innovationer på marknaden.³⁸ Möjliggör, underlättar eller sätter regleringen upp hinder för uppkomsten av nya innovationer? Konkurrensen har i regel konstaterats öka innovationsverksamheten, eftersom nya aktörers tillträde till marknaden uppmuntrar företag att utveckla mer innovativa och bättre produkter och tjänster. Man bör särskilt ta hänsyn till konsekvenserna för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhetens satsningar på företag, universitet och forskningsinstitut, eftersom satsningarna kan leda till nya produktionsmetoder, produkter och tjänster.

Innovationsvänlig reglering är en reglering som är hållbar för framtiden och som anpassar sig när omvärlden förändras. I detta ingår rätt val av regleringsmetod, teknikneutralitet, målorientering, tillräcklig flexibilitet samt tydlighet och förutsägbarhet. Regleringar

³⁸ Arbets- och näringsministeriets [guide för bedömning av innovationseffekterna](#) (på finska) innehåller mer detaljerade anvisningar för lagberedarna om ämnet.

som utgår från det eftersträvade slutresultatet och som inte låser de tekniska lösningar som används främjar innovationer. Det är viktigt att regleringen är förutsägbar och regleringsmiljön säker för att marknadsaktörerna ska kunna planera sina investeringar och sin verksamhet långsiktigt. I en osäker regleringsmiljö vågar aktörerna inte satsa på dyra innovationer med hög risk. Särskilt utvecklingen av helt nya affärsmodeller är ofta förknippad med betydande risker som kan sätta käppar i hjulet för innovation. Förutom osäkerheten i form av affärsrisker och tillgången till finansiering kan företagen stöta på juridiska risker och regleringsrisker.³⁹ Med tanke på innovationers skalbarhet är det också viktigt att regleringen är tillräckligt enhetlig på internationell nivå.⁴⁰

Konsekvenserna på innovationer av reglering är ofta förknippade med fall då⁴¹

- Man förnyar marknaden. Exempelvis att underlätta marknadstillträde kan leda till uppkomsten av nya företag som tillämpar nya affärsmodeller.
- Man reglerar tillämpningen av ny teknik och teknik som håller på att förändras: exempelvis reglering av plattformsekonomin.
- Man styr produkternas eller tjänsternas egenskaper. Exempelvis kan ett kvalitetskriterium för en tjänst som inte är beroende av genomförandesättet göra nya verksamhetsmodeller möjliga.
- Man påverkar innovationsincitamenten: exempelvis direkta forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansieringsstöd, tillgång till finansiering och regleringsrisker.
- Upphovsrätt eller affärshemligheter regleras: exempelvis patent samt avtal om konkurrensförbud och sekretess.
- Man påverkar möjligheterna att pröva och införa nya lösningar: exempelvis tillståndsprocesser och offentliga upphandlingar.
- Man påverkar möjligheterna att komma åt datalagren: exempelvis genom att öppna datalager som förvaltas av en begränsad aktör för alla aktörer.
- Man påverkar företagets resurser att bedriva innovationsverksamhet. Exempelvis en administrativ börda kan stjåla resurser från innovationsverksamheten.
- Man påverkar konkurrensen. I allmänhet främjar ökad konkurrens innovation, men i vissa fall kan alltför hård konkurrens förhindra innovationssatsningar.

39 Juridiska risker är situationer där verksamhetens laglighet senare måste utredas i domstol. Regleringsrisker är de risker som en föränderlig regleringsmiljö medför.

40 Läs mer om innovationsvänlig reglering på [arbets- och näringsministeriets webbplats](#).

41 Se statsrådets kansli: [Innovationsvänlig reglering: nuläget och god praxis](#) (på finska).

2.1.2.7 Speciella konsekvenser för små och medelstora företag (SMF-test)

Små och medelstora företag har mindre möjligheter än stora företag att främja administrativa processer och göra de investeringar som regleringen förutsätter och har ofta mindre kompetens i frågor som gäller tolkningen av regleringen. Även deras förmåga att föra fram sina åsikter i lagberedningen är sämre. Syftet med SMF-testet⁴² är att genomföra lagförslaget så att det inte i onödan äventyrar små och medelstora företags verksamhetsförutsättningar.

I lagstiftningsprojektet måste man identifiera den grupp små och medelstora företag som regleringen gäller. Små och medelstora företag täcker nästan hela företagsfältet. Man bör fästa uppmärksamhet vid skillnaderna mellan ensamföretagare, mikroföretag, små företag och medelstora företag.

Om propositionen har betydande konsekvenser för små och medelstora företag ska särskild uppmärksamhet fästas vid bedömningen av dem. Kan regleringen på något sätt underlättas eller förtydligas för små och medelstora företag? Är de kostnader som regleringen orsakar eller andra olägenheter för små och medelstora företag mer betydande än för stora företag? Skulle man då kunna göra hela regleringen smidigare? Är det möjligt att stödja små och medelstora företag i efterlevnaden av regleringen eller införa mildare krav för små företag än för andra företag? Om frågan är viktig för småföretagen bör man överväga att höra småföretagare om deras åsikter separat.

2.1.3 Den offentliga ekonomin

När man granskar regleringsförslagets konsekvenser för de offentliga finanserna kan man använda indelningen i statsförvaltningen, kommunalförvaltningen, välfärdsområdena, den övriga offentliga förvaltningen och separata socialskyddsfonder.⁴³ Som konsekvenser granskas offentliga utgifter och inkomster.

2.1.3.1 Statsförvaltningen och finansieringen av offentliga samfund

När det gäller den ekonomiska styrningen kan statsförvaltningen indelas i den ekonomi som ingår i statsbudgeten, de statliga affärsverken och fondekonomin som ligger utanför

42 Se mer detaljerat arbets- och näringsministeriet: [checklista för SMF-företagskonsekvenser \(SMF-test\)](#).

43 Med övrig offentlig förvaltning avses till exempel förvaltningen i landskapet Åland, den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet samt så kallade offentligrättsliga samfund, såsom Folkpensionsanstalten. Med socialskyddsfonder avses privata arbetspensionsanstalter samt andra socialskyddsfonder såsom arbetslöshetsförsäkringsfonder.

statsbudgeten. Vid bedömningen av de statsfinansiella konsekvenserna ska man specificera hur man har förberett sig för finansieringen i planen för de offentliga finanserna och i statsbudgeten eller i skötseln av ekonomin av fonder utanför budgeten. Lagförslaget får inte med tanke på de sannolika ekonomiska konsekvenserna av det gå stick i stäv med statsbudgeten eller andra bestämmelser eller föreskrifter som är bindande för den offentliga ekonomin. Om propositionen är kopplad till budgetpropositionen, ska det i propositionen redogöras för hur den påverkar till exempel utgifter, inkomster eller anslagets användningsändamål.⁴⁴ Kostnaderna för verkställandet av författningen, såsom ämbetsverkens personal-, informationssystem- och lokalkostnader, ska beaktas i konsekvensbedömningen. I avsnitt 2.3.3 ges separata anvisningar för bedömning av konsekvenserna för myndigheternas verksamhet, serviceproduktionen och förändringar i informationshanteringen.

Enligt reglementet för statsrådet ska finansministeriets utlåtande inhämtas när ett ärende som bereds av något annat ministerium har avsevärd betydelse för samhällsekonomin eller statens finanser. Finansministeriets utlåtande ska inhämtas också när det finns behov av att föra ett ärende som gäller upptagande av ett anslag i budgetpropositionen eller ändring av grunderna för användningen av ett anslag i budgeten till finansutskottet för behandling separat från budgetbehandlingen.

Författningsförslagets ekonomiska konsekvenser och deras omfattning kan också ha betydelse för statsrådets föredragningsförfarande. Ärenden som är av ekonomisk eller principiell betydelse ska behandlas i statsrådets finansutskott på det sätt som statsrådets föreläggande i ärendet förutsätter. Den innehåller närmare bestämmelser om bland annat gränserna i euro och andra grunder enligt vilka ärendets ekonomiska eller principiella betydelse bedöms.

2.1.3.2 Kommunerna

När man granskar konsekvenserna för den kommunala ekonomin, det vill säga kommunernas och samkommunernas eller deras affärsverks intäkter och utgifter, ska man beakta principerna för kommunernas självstyrande ställning samt de särskilda förfaringsätt som iakttas i projekt som påverkar den kommunala ekonomin. Förslag som i betydande grad påverkar den kommunala ekonomin ska behandlas på ett förberedande sätt i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

Tryggheten av kommunernas självstyrande ställning är förknippat med en finansieringsprincip, det vill säga i synnerhet en skyldighet för lagstiftaren att se till att kommunerna

---

44 Se HELO, avsnitt 11.2. Förhållande till budgetpropositionen.

har faktiska förutsättningar att sköta sina lagstadgade uppgifter. Förändringar i kommunernas uppgifter och skyldigheter påverkar ofta också kostnaderna för ordnandet av de tjänster som kommunerna ansvarar för. På grund av finansieringsprincipen ska konsekvenserna av lagändringar för kommunernas ekonomi bedömas i euro. Ändringarna får inte leda till en situation då kommunernas möjlighet att självständigt besluta om sin ekonomi äventyras. Beskattningsrätten ska behålla sin reella betydelse för kommunernas möjligheter att självständigt besluta om sin ekonomi. Olika kommuner har olika möjligheter att anpassa sin ekonomi och klara av sina serviceskyldigheter. Vid bedömningen av lagförslagets kostnadseffekter ska inverkan i form av utökade uppgifter och skyldigheter för kommunerna bedömas på riksnivå och i mån av möjlighet i olika typer av kommuner.

Förverkligandet av finansieringsprincipen ska bedömas med tanke på de utgifter som kommunernas uppgifter och skyldigheter förutsätter och utifrån kommunernas intäktbas som helhet. Förverkligandet av principen kan inte bedömas enbart utifrån kostnadseffekterna för enskilda kommuners uppgifter, skyldigheter och finansieringsansvar vid den tidpunkt då förslaget träder i kraft, utan kostnadseffekterna ska bedömas på längre sikt. I bedömningen ska man ta hänsyn till kommunernas befintliga uppgifter och skyldigheter, den föreslagna ändringen av uppgifterna och skyldigheterna samt andra pågående ändringar i kommunernas skyldigheter och uppgifter. Även om förslaget inte skulle påverka den kommunala ekonomin i hela landet, kan den behandla olika kommuner på olika sätt och därmed påverka finansieringsprincipen genom kommunernas inbördes ställning.⁴⁵ När det handlar om en uppgift enligt lagen om statsbidrag för kommunal basservice som är förknippad med full kompensation enligt 55 § 2 mom. i lagen, ska det för bedömningen av genomförandet av finansieringsprincipen fastställas på vilket sätt tilläggsfinansieringen beaktas i statsandelssystemet. Kompensationen kan också ske genom att motsvarande minskningar görs i statsandelsåliggandena på det sätt som föreskrivs i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Grundfrågan i bedömningen av konsekvenserna för den kommunala ekonomin är förslagets konsekvenser för kommunernas intäkter och utgifter samt ekonomiska ställning. Dessutom bedöms kommunernas och olika kommungruppers faktiska ekonomiska men också verksamhetsmässiga möjligheter att ansvara för de föreslagna skyldigheterna. Då finns det ofta anledning att mer ingående analysera de skyldigheter som lagstiftningen medför för kommunerna och deras ekonomiska konsekvenser genom att använda de metoder som allmänt tillämpas inom strategisk redovisning och ekonomi. Konsekvenserna för den kommunala ekonomin kan vara betydande exempelvis om de försvårar

---

45 Grundlagsutskottet har fäst särskild uppmärksamhet vid den ökade differentieringen av kommunalskattesatserna och dess betydelse för jämlikheten mellan invånarna i olika kommuner.

hanteringen av de lagstadgade uppgifterna för en kommun som befinner sig i en svår ekonomisk ställning. Utöver finansieringen av olika sammanslutningar kan konsekvenserna även gälla de mest centrala finansieringsflödena mellan olika sammanslutningar. Ett typiskt exempel är de ekonomiska relationerna och relationerna när det gäller finansiering mellan staten och den kommunala sektorn, vars behandling och bedömning är förknippade med särskilda förfaringssätt och styrmedel.

Som en del av statens och kommunernas förhandlingsförfarande bereds ett program för kommunernas ekonomi. Beredningen av programmet för kommunernas ekonomi är en del av beredningen av planen för de offentliga finanserna och budgetpropositionen. De allmänna beräkningsantaganden som etablerats i dessa förfaranden ska också beaktas vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna av lagförslagen. Finansieringen av de välfärdstjänster som den offentliga sektorn ansvarar för genomförs i huvudsak så att kostnaderna utöver kommunernas egna skatteintäkter och klientavgifter även täcks med statsandelar och statsunderstöd som betalas till kommunerna av statens medel. Exempelvis kan förslag till bestämmelser om servicesystemet då få ekonomiska konsekvenser. Tilläggsfinansiering av statens och kommunernas medel kan allokeras på olika sätt till utvecklingen av tjänsterna, men lagförslaget kan också ha betydelse endast med tanke på det inbördes finansieringsansvaret mellan staten och kommunerna. Det är också viktigt att bedöma konsekvenserna för de finansiella förbindelserna.

Vid konsekvensbedömningen ska man ta hänsyn till om lagförslaget gäller ett åliggande, ett nytt åliggande eller ett mer omfattande åliggande som avses i lagen om statsandel för kommunal basservice, en överföring som ska tas i beaktande i förhållandet mellan staten och kommunen eller en reform eller skyldighet som inte egentligen är en ny eller ett mer omfattande statsandelsåliggande för kommunerna men som påverkar kommunernas ekonomi på något annat sätt. Dessutom ska man fästa uppmärksamhet vid om kostnadseffekten har beaktats vid dimensioneringen av statsandelen för kommunal basservice och i förhandlingsförfarandena enligt kommunallagen och statsandelslagstiftningen.

Lagförslaget kan ha konsekvenser för kommunens kostnader, till exempel personalkostnader, olika driftskostnader och investeringsutgifter. Med hjälp av [kalkylramen för utvärdering av ekonomiska konsekvenser för kommunerna](#) kan man konkret bedöma de totala kostnaderna för och konsekvenserna av lagförslagen. Kalkylramen kan också användas för att beräkna kostnadseffekterna för välfärdsområdena.

Finansministeriets [anvisningar för beredning av lagstiftning som gäller kommunerna och bedömning av de ekonomiska konsekvenserna](#) (på finska) behandlar närmare exempelvis finansieringsprincipen och bedömningen av konsekvenserna för den kommunala ekonomin. Mer information finns också i finansministeriets publikation [Bedömning av ekonomiska konsekvenser ur kommunalekonomins perspektiv](#).

2.1.3.3 Vårdsområdena

Syftet med den statliga finansieringen av vårdsområdena är att säkerställa att alla vårdsområden trots omständigheterna och skillnaderna i invånarnas servicebehov har förutsättningar att fullgöra sina lagstadgade uppgifter. Finansieringen av vårdsområdena bygger på en heltäckande statlig finansiering, och dessutom kommer vårdsområdena främst att få tillgång till de kundavgifter och försäljningsintäkter som tas ut för social- och hälsovårdstjänsterna samt räddningsväsendets avgifts- och försäljningsintäkter. Eftersom vårdsområdena tills vidare inte har beskattningsrätt är det viktigt att de samtidigt får den finansiering som uppgifterna kräver när deras uppgifter ändras. Ändringarna får inte äventyra vårdsområdets förmåga att sköta sina uppgifter. Den statliga finansieringen är allmän för vårdsområdet, så vårdsområdet beslutar om användningen och allokeringen av finansieringen inom ramen för sin självstyrelse och behörighet.

När nivån på den statliga finansieringen för finansåret bestäms tar man till fullo hänsyn till en förändring i omfattningen på eller typen av uppgifter som vårdsområdena ansvarar för, om ändringen beror på en lag eller förordning som gäller uppgiften i fråga, en föreskrift av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller på statsbudgeten. Kostnaderna för förändringen bör bedömas grundligt för att vårdsområdena genom den finansiering som föreslås av förändringarna ska ha faktiska möjligheter att klara av de uppgifter och skyldigheter som anvisats dem och för att kostnaderna inte ska öka mer än finansieringen. Även förändringar i finansieringsbehovet på grund av uppgifter och skyldigheter som försvinner eller minskar bör beaktas.

När det gäller ändring av en uppgift ska de ekonomiska konsekvenserna för vårdsområdenas driftskostnader och klientavgifter samt eventuella andra intäkter bedömas. Man bör också beakta exempelvis ändringar i personal-, lokal- och ICT-kostnader samt köp av andra tjänster. Dessutom bedöms på riksnivå och enligt vårdsområde de faktiska ekonomiska men också funktionella möjligheterna, såsom att personalen räcker till för att kunna ansvara för de föreslagna skyldigheterna. Finansieringen ska också tidsmässigt allokeras till vårdsområdena på motsvarande sätt som de mer omfattande uppgifterna. Om en uppgift träder i kraft stegvis beräknas kostnaderna enligt kostnadsnivån för respektive år. Vid bedömningen av kostnadsnivån används den senaste tillgängliga prognosen för vårdsområdesindexet, som publiceras på finansministeriets webbplats. Vårdsområdenas möjligheter att samtidigt anpassa sin ekonomi och klara av de lagstadgade skyldigheterna är i praktiken begränsade, eftersom de på grund av uppgifternas karaktär endast har en begränsad möjlighet till spelrum i driftsekonomin. På grund av ändringar i uppgifterna får det inte uppstå en situation där vårdsområdena skulle bli tvungna att ansöka om tilläggsfinansiering.

I konsekvensbedömningen ska det lyftas fram om det är fråga om en ändring av en uppgift som finansieras med statlig finansiering enligt lagen om vårdsområdenas

finansiering eller till exempel en statsunderstödsuppgift eller någon annan reglering som påverkar välfärdsområdenas ekonomi. Skötseln av välfärdsområdenas lagstadgade uppgifter finansieras i regel med statlig finansiering enligt lagen om välfärdsområdenas finansiering. Förändringen i nivån på den statliga finansieringen genomförs genom att rikta den uppskattade förändringen i kostnads- och därmed finansieringsnivån för den uppgift som ändringen gäller till de kalkylerade kostnader som ligger till grund för det grundpris eller de grundpriser som är kopplade till uppgiften. Beredaren bör kontakta experter på finansministeriets kommun- och regionförvaltningsavdelning och budgetavdelning i ett så tidigt skede som möjligt för att eventuella ändringar i uppgifterna ska kunna beaktas i välfärdsområdenas finansieringskalkyler och i lagstiftningen, om det inte finns någon lämplig fördelningsfaktor för fördelningen av tilläggsfinansieringen.

I anslutning till finansministeriet finns från och med den 1 januari 2023 en delegation för välfärdsområdenas ekonomi och förvaltning, som behandlar bland annat lagstiftningsprojekt som är viktiga och omfattande med tanke på välfärdsområdet ekonomi och självstyrelse.

2.1.3.4 Offentligt stöd för allmännyttiga samfunds tjänsteproduktion

Vid sidan av de olika aktörerna och förvaltningsområdena inom den offentliga ekonomin ska man vid behov bedöma konsekvenserna för allmännyttiga samfunds och tredje sektorns aktörers ställning. Allmännyttiga samfund kan vid sidan av olika intressebevakningsuppgifter ha serviceuppgifter som under vissa förutsättningar kan få stöd av offentliga medel. Då kan man i lagförslaget noggrannare bedöma till exempel de ekonomiska konsekvenserna av att ordna tjänsten ur olika aktörers synvinkel så att målet är ett totalekonomiskt så kostnadseffektivt slutresultat som möjligt. Offentligt stöd till allmännyttiga samfunds tjänsteproduktion är dock endast möjligt under förutsättning att det inte medför andra än ringa snedvridande effekter på konkurrensen och marknadens funktion. Denna aspekt ska vid behov bedömas i samband med konkurrens effekterna på de grunder som anges i avsnitt 2.1.2.1.

2.1.3.5 Olika delfaktorer i den offentliga ekonomin

De ekonomiska konsekvenserna av den offentliga ekonomin för olika sammanslutningar kan också bedömas allmänt med tanke på finansieringens hållbarhet och finansieringssystemets funktion. I granskningen kan man till exempel specificera konsekvenserna för de offentliga finansernas inkomster och utgifter, tjänsternas och socialskyddets täckning samt sysselsättningen inom den offentliga sektorn. Även konsekvenserna för hushållens och företagens beteende kan fortfarande påverka till exempel efterfrågan på offentliga tjänster eller produktionskostnaderna. Likaså ska eventuella konsekvenser för den

offentliga sektorns produktivitet beaktas. Minimikravet är att statsrådets principbeslut och särskilda förvaltningsområdesspecifika mål beaktas i produktivetsgranskningen.

Bestämmelsernas konsekvenser för de offentliga finanserna kan synas på olika sätt på kort, medellång och lång sikt. Olika förändringar i den ekonomiska verksamhetsmiljön, såsom befolkningens åldersstruktur, den tekniska utvecklingen och den snabba ekonomiska tillväxten, kan påverka bestämmelsernas kostnader och nytta på lång sikt.

2.1.4 Samhällsekonomin

När de ekonomiska konsekvenserna av lagförslaget för målgrupperna har bedömts ska konsekvenserna för hela samhällsekonomin vid behov bedömas ur ett makroekonomiskt perspektiv, det vill säga med beaktande av de ekonomiska kopplingarna. Dessa är bland annat effekterna på sysselsättningen⁴⁶, produktionen, investeringarna och konsumtionen, importen och exporten, prisnivån samt den finansiella stabiliteten och finansmarknaden. I en samhällsekonomisk granskning kan man till exempel bedöma sådana långsiktiga förändringsfaktorer som har omfattande konsekvenser inom flera branscher. Detta perspektiv anknyter till de allmänna samhällspolitiska målen och den offentliga ekonomins stabilitet och hållbarhet.

Till exempel kan minskningen av andelen sysselsatta i förhållande till antalet personer utanför arbetslivet till följd av förändringen i befolkningens åldersstruktur (den så kallade försämrade försörjningskvoten) och problemen med tillgången på arbetskraft bidra till att bromsa den allmänna ekonomiska utvecklingen, varvid man genom lagstiftning kan främja att människor stannar kvar i arbetslivet längre än nu. Denna typ av konsekvenser är ofta ett mål till exempel i lagförslag som gäller pensionssystemet eller sysselsättningsstödet. Den ökade produktiviteten i arbetet, till exempel genom allokering av den förbättrade arbetskraften, stärker å sin sida den ekonomiska tillväxten. Det är dock viktigt att identifiera och bedöma de samhällsekonomiskt betydande konsekvenserna även i andra typer av projekt, till exempel projekt som gäller socialskyddsförmåner eller utveckling av vuxenutbildningen.

De olika ekonomiska konsekvenserna av lagförslaget måste också bedömas som en helhet. I en totalekonomisk granskning kan man till exempel bedöma positiva effekter för en viss målgrupp, såsom nya utgifter för hushåll eller företag i förhållande till offentliga samfund. Även de ekonomiska konsekvenserna för statens olika resultatansvariga enheter kan vid behov bedömas separat och därefter med tanke på helheten.

---

⁴⁶ Anvisningar om bedömningen av sysselsättningseffekterna ges separat i avsnitt 2.3.7.

I nationalräkenskaperna indelas de ekonomiska institutionella enheterna i fem institutionella sektorer som utesluter varandra och som tillsammans bildar samhällsekonomin: företag, finansiella institut, offentliga samfund, hushåll samt icke-vinstdrivande sammanslutningar som betjänar hushållen. Till exempel kan en inbesparing som planerats för en statlig enhet eller sektor åsamka andra enheter eller sektorer kostnader som ur ett total-ekonomiskt perspektiv inte leder till besparingar för staten eller den offentliga ekonomin som helhet. Slutsatsen kan då vara att den planerade ändringen inte är meningsfull ur ett helhetsperspektiv.

Ofta är det också motiverat att bedöma betydelsen och fördelningen av olika ekonomiska incitament och risker. Det kan vara svårt att exakt bedöma de ekonomiska riskernas storlek eller vilka områden de drabbar, men riskernas omfattning och sannolikt realiserade kostnader eller fördelar bör bedömas.

Metoder och informationskällor för bedömning av ekonomiska konsekvenser

Man ska sträva efter att bedöma de ekonomiska konsekvenserna *kvantitativt*. Exempelvis kan konsekvenserna av förändringar i beskattningen, avgifterna eller regleringsbördan i allmänhet bedömas *i euro*. Även olika nyckeltal (såsom antalet prestationer och kunder) kan användas. Dessutom ska konsekvenskedjorna, de faktorer som påverkar dem samt konsekvensernas riktning, storleksklass och inriktning vid behov bedömas *kvalitativt*. Det gäller särskilt indirekta konsekvenser och så kallade dynamiska konsekvenser. Dessa konsekvenser kan vara till exempel en skatteändrings inverkan på konsumtionen eller arbetsutbudet och därmed på skattebasen och skatteinflödet samt konsekvenserna för företagandet och uppkomsten av ny företagsverksamhet, företagets investeringar eller konkurrenskraft eller marknadens funktion.

En kvantitativ bedömning av de ekonomiska konsekvenserna förutsätter ett *tillräckligt statistiskt informationsunderlag*. I bedömningen granskas ofta vissa sammanslutningar eller målgrupper som en helhet eller utifrån genomsnittliga bedömningar. Utöver de genomsnittliga siffrorna kan det till exempel vara nödvändigt att bedöma den finansiella ställningen för de självstyrande områdena som har det sämst ställt eller tillgodoseendet av individens grundläggande och mänskliga rättigheter separat. Om statistiska uppgifter inte finns att tillgå, ska konsekvenserna bedömas på ett riktigande sätt exempelvis genom att använda olika *uppgifter som är baserade på*

enkäter eller *välgrundade expertbedömningar*. Bedömningen av indirekta konsekvenser kräver ofta förutom ett statistiskt informationsunderlag även användning av forskningsdata och lämpliga modeller samt presentation av bedömningar med hjälp av variationsintervall eller scenarier.

Vid bedömningen finns det anledning att dra nytta av *sakkunskapen inom det egna förvaltningsområdet och dess ämbetsverk och inrättningar*. Statskontoret producerar information om statens affärs- och budgetbokföring. Statistikcentralen producerar Finlands nationalräkenskaper och statistik om sysselsättning, arbetsmarknad, inkomster och konsumtion. Exempelvis Folkpensionsanstaltens undersökningar och statistik om det sociala trygghetssystemet, Pensionsskyddscentralens prognoser om arbetspensionsutgifter och -förmåner samt Statistikcentralens SISU-mikrosimuleringsmodell för personbeskattningen och den sociala tryggheten kan också användas i uppskattningarna.

Som informationskällor för bedömningen av konsekvenser för företag kan man använda exempelvis Statistikcentralens företagsregister, skatteförvaltningens statistik samt arbets- och näringsministeriets statistikdatatjänst Toimiala Online. När man bedömer konsekvenserna av regleringsbördan kan man samla in information om kostnadseffekterna av olika skyldigheter i företagets vardag till exempel med hjälp av företags- eller expertenkäter eller -intervjuer. Information om omfattningen av det reglerade företagsfältet kan fås från behöriga myndigheter, Statistikcentralens företagsstatistik, företagsenkäter eller näringslivsorganisationer. Arbets- och näringsministeriets *räknare för regleringsbördan* hjälper till att uppskatta regleringsbördan. Konkurrensmyndigheterna behövs om projektet bedöms ha konsekvenser för konkurrensen mellan företag och för marknadens funktion.

Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna kräver ofta sådan kompetens inom *ekonomiska analysmetoder* (till exempel numeriska balansmodeller, ekonometriska modeller, kostnadsnyttoanalys) och redovisning att utomstående expertstöd behövs. Det kan vara möjligt att använda Statens ekonomiska forskningscentral i omfattande projekt. Även ekonomiska forskningsinstitut och experter inom företagsekonomi kan användas som en del av bedömningen.

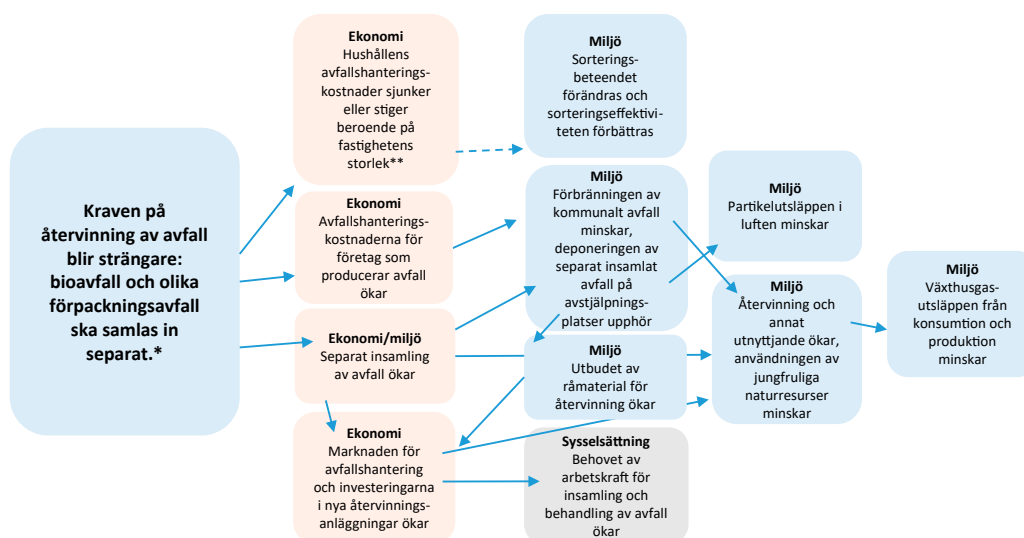
2.2 Miljökonsekvenser

Målet med lagförslaget kan vara att uppnå positiva miljöeffekter. Å andra sidan kan det uppstå oönskade miljökonsekvenser som bieffekt av förslaget. Med miljökonsekvenser avses direkta och indirekta konsekvenser för:

- utnyttjandet av naturresurser
- mark, vatten och luft
- begränsning av klimatförändringar och anpassning till dem
- den biologiska mångfalden
- bebyggelsestrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet
- människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel.

Miljökonsekvenserna kan också indirekt orsakas av andra typer av konsekvenser. Till exempel en bestämmelse som inte direkt påverkar miljön kan förändra ekonomiska eller samhälleliga förhållanden eller människors eller organisationers beteende på ett sätt som påverkar miljön genom olika konsekvenskedjor (se exemplet på bild 3). För att kunna identifiera miljökonsekvenserna är det viktigt att också identifiera andra konsekvenser på ett heltäckande sätt. Man bör sträva efter att bedöma kostnaderna för miljöolägenheter som en del av bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna.

Bild 3. Förenklad konsekvenskedja i anslutning till ändringen av avfallslagen (RP 40/2021 rd)

* Genom ändringen strävar man efter att öka återvinningen av kommunalt avfall. Insamlingen av kommunalt avfall, det vill säga bioavfall, glas-, metall-, fiber- och plastförpackningsavfall, ska ordnas separat i bostadsfastigheter med minst fem lägenheter i tältorterna.

** Kostnaderna sjunker för fastigheter med över 20 lägenheter men stiger för små fastigheter där ingen separat insamling gjorts tidigare.

Miljökonsekvenser kan uppstå snabbt och på kort sikt, men det är också vanligt att miljökonsekvenser uppstår stegvis och på lång sikt. En del av miljökonsekvenserna är globala på samma sätt som konsekvenserna för klimatet. Miljökonsekvenserna kan ha betydelse för tillgodoseendet av den grundläggande rättigheten till miljön och andra grundläggande och mänskliga rättigheter.

Miljökonsekvenserna ska identifieras på ett heltäckande sätt så att alla väsentliga konsekvenser tas med i bedömningen. Frågorna i slutet av följande avsnitt hjälper till att identifiera olika miljökonsekvenser. I samband med varje avsnitt presenteras också informationskällor med anknytning till den aktuella typen av konsekvens. En noggrannare bedömning görs på ett sätt som är typiskt för varje konsekvens. Till exempel presenteras utsläppseffekterna kvantitativt om möjligt. Särskilt bedömningen av indirekta konsekvenser är ofta utmanande och innehåller betydande osäkerheter. Om kvantitativa beräkningar inte kan göras, ska man göra kvalitativa bedömningar. Miljöministeriet har publicerat [en handbok om bedömning av lagförslags miljökonsekvenser](#) (på finska) och [en rapport om metoder och informationskällor som lämpar sig för miljökonsekvensbedömning](#) (på finska).

2.2.1 Utnyttjandet av naturresurser

Med naturresurser avses allt som finns i naturen och som människan kan utnyttja som ämne eller energi. Naturresurserna kan indelas i icke-förnybara och förnybara. Det finns ett begränsat lager av icke-förnybara naturresurser, såsom mineraler och fossila bränslen. En del av de icke-förnybara naturresurserna kan åtminstone delvis återvinnas och återanvändas (t.ex. metaller). Förnybara naturresurser, som precis som namnet visar det uppstår mer av, är i synnerhet ekosystemprodukter, såsom biomassa (t.ex. odlingsskörd, virkesproduktion, fiskbestånd och energikällor som baserar sig på biomassa) och grundvatten. När det gäller förnybara naturresurser är det viktigt att använda dem på ett hållbart sätt, det vill säga använda dem i en omfattning som gör att deras naturliga förnyelseförmåga bevaras.

Lagförslaget kan påverka användningen av förnybara och icke-förnybara naturresurser, förändringar i deras inbördes relationer samt materialens kretslopp. Konsekvenser kan uppstå i exempelvis energibehovet och -förbrukningen samt i relationerna mellan olika former av energiproduktion. Effekter på materialens kretslopp är exempelvis förändringar i återvinningsgraden, utnyttjandet och återanvändningen. Konsekvenser kan uppstå vid ibruktagande, transport, bearbetning och slutkonsumtion av naturresurser. Förslaget kan påverka omfattningen och hållbarheten av användningen av naturresurser även genom förändringar i produktionen och konsumtionen. Det kan exempelvis handla om förändringar i resurseffektiviteten, produktplaneringen, verksamhetsmodeller i anslutning till cirkulär ekonomi (modeller för produkt som en tjänst, underhåll och reparation, återtillverkning, sam användning och delning, återanvändning och återvinning),

markanvändning, samhällsplanering och konsumtionsbeteende. Konsekvenser uppstår också av övergången till användning av förnybara energiformer eller lösningar inom ren teknik. Konsekvenserna kan uppstå i Finland eller utomlands.

Användningen av naturresurser och ändringar i den ger också upphov till andra miljökonsekvenser (se även exemplet i bild 3). En betydande del av växthusgasutsläppen kommer från energiproduktion och energiförbrukning, inklusive trafiken. Huvudparten av förlusten av den biologiska mångfalden i Europa orsakas av användningen av biomassor. Att till exempel ersätta användningen av icke-förnybara naturresurser med förnybara naturresurser kan påverka bekämpningen av klimatförändringen genom minskade utsläpp, men samtidigt kan det leda till negativa konsekvenser för naturens mångfald eller människors levnadsförhållanden och trivsel.

Centrala frågor är om bestämmelsen påverkar:

- användningen av icke-förnybara naturresurser (t.ex. mineraler, jordmaterial och fossila bränslen)?
- användningen av förnybara naturresurser (t.ex. odlingskörd, virkesproduktion, fiskbestånd och energikällor som bygger på biomassa) och förnysetakten?
- energibehovet eller energiförbrukningen (inkl. energieffektiviteten) eller relationerna mellan utnyttjandet av olika energiproduktionsformer?
- resurseffektivitet, produktplanering eller cirkulär ekonomi?
- uppkomsten, hanteringen och återvinningen av avfall?
- konsumtionsbeteendet och därigenom användningen av naturresurser?
- risken för *rebound*-fenomenet, det vill säga att lösningen på ett visst problem (t.ex. resurs- och energibesparingar) leder till en större totalproduktion och -förbrukning?
- användning av mark och vatten?

Informationskällor

- [Statistikcentralen](#) sammanställer statistik över användningen av olika naturresurser, till exempel energi, avfall samt jordbruk, skogsbruk och fiskerihushållning. Statistiken över materialflöden i samhällsekonomin beskriver den mängd substanser som tagits i bruk, flyttats eller ändrats i naturen. Avfallsstatistiken följer upp förändringar i avfallsmängderna, metoderna för att behandla avfall och olika avfallsandelar. Hydrologiska årsboken innehåller översikter av de hydrologiska förhållandena i Finland. Energistatistiken innehåller bland annat statistik över miljöutsläpp från energiförbrukning och produktion.
- På [Finlands miljöcentrals \(SYKE\) webbplats](#) finns information om cirkulär ekonomi.
- [Naturresursinstitutet \(LUKE\)](#) har statistik över bland annat trädbeståndets mängd, tillväxt, sammansättning, arealer och avverkningar samt fiske, jakt och vattenbruk.
- På [arbets- och näringsministeriets webbplats](#) finns omfattande information om energi.

2.2.2 Mark, vatten och luft

Jordmånen mellan berggrunden och markytan består av lösa jordarter, organiskt material, porvatten och porluft samt organismer. Med grundvatten avses vatten i mark- eller berggrund och inom ett grundvattenområde ett område som kan avgränsas på geologiska grunder och där en markformation eller ett område i berggrunden möjliggör betydande grundvattenströmning eller vattentäkt. Med vattendrag avses sjöar, tjärnar, älvar, bäckar och andra naturliga vattenområden samt konstgjorda sjöar, kanaler och andra motsvarande konstgjorda vattenområden.

Konsekvenser för marken uppkommer av strukturella förändringar i marken, förlust av organiskt material, erosion samt punktbelastning eller diffus belastning som orsakas av utsläpp. Utsläpp uppstår när skadliga ämnen hamnar i marken till exempel till följd av en olycka eller successiva utsläpp som sker under en lång tid. Effekterna överförs lätt till grundvattnet och ämnena kan även transporteras till vattendrag eller spridas till omgivande områden via marken. Konsekvenser för mark och grundvatten uppstår särskilt vid läckage som orsakas av mark- och stentäkt, byggande, gruvdrift samt transport, lagring, distribution och användning av ämnen som är skadliga för miljön och hälsan, såsom flytande bränslen.

Konsekvenserna för vattendragen kan orsakas av många belastande verksamheter, såsom punktbelastning, bland annat utsläpp av avloppsvatten från industri och samhällen, fiskodling, diffusa utsläpp från jord- och skogsbruket, miljöolyckor samt fysiska förändringar i vattendrag såsom byggande. Även ökningen av extrema väderfenomen till följd av klimatförändringen har en negativ inverkan på vattendragen.

De mest skadliga hälsoeffekterna av luftföroreningar är utsläpp från småskalig vedeldning och förbränningsmotordriven vägtrafik i stadskärnor och tätt bebyggda tätorter nära andningshöjden samt gatudamm som orsakas av vägtrafiken. Hälsoriskerna orsakas i huvudsak av små partiklar. Dessutom kan andra luftföroreningar, såsom kväveoxider, svaveldioxid, ammoniak och flyktiga organiska föreningar, orsaka försurning av vattendrag och mark eller eutrofiering av vattendrag samt bilda skadlig marknära ozon.

Centrala frågor är om bestämmelsen påverkar:

- markens struktur, förlust av organiskt material, erosion, utsläpp eller belastning av marken?
- grundvattnens kvalitet eller mängd?
- belastningen på vattendragen och därigenom vattenkvaliteten i vattendragen samt i kust- och havsområdena?
- utsläpp från industrin och energiproduktionen eller ammoniakutsläpp från jordbruket?
- mängden och utsläppen av småskalig vedeldning eller vägtrafik särskilt i tätorter?

Informationskällor

- Information om skadliga ämnen som hamnar i miljön, utsläpp av luftföroreningar och vattenbelastning på webbplatsen [Ymparisto.fi](https://ymparisto.fi)
- Uppgifter om halterna av bland annat partiklar, svaveldioxid, kvävedioxid, ozon och illaluktande svavelföreningar i [Meteorologiska institutets portal för luftkvalitet](#)
- SYKE:s kostandsräknare för luftföroreningar
- FINPRTR: utsläppsinformation
- Geologiska forskningscentralens tjänst Lähdes information om Finlands grundvattenområden

2.2.3 Begränsning av klimatförändringar och anpassning till dem

Med klimatkonsekvenser avses konsekvenser för växthusgasutsläppen och avlägsnandet av dem (begränsning) samt anpassning till klimatförändringar. Bestämmelsen kan påskynda eller bromsa in klimatförändringar eller försvåra eller stödja anpassningen till dem. Vid bedömningen av klimatkonsekvenserna är det viktigt att säkerställa att regleringen är i linje med klimatlagstiftningen och de mål för utsläppsminskningar som satts upp för den offentliga sektorn i Finlands internationella åtaganden. Förslaget förhållande till målen ska bedömas särskilt om förslaget innebär att det vidtas åtgärder som är väsentliga för uppnåendet av målen eller om förslaget eventuellt står i strid med målen.

Med begränsning av klimatförändringar avses strävan att minska växthusgasutsläppen och trygga en tillräcklig nivå på kolsänkor. Hur klimatförändringar utvecklas beror på växthusgasutsläppen och avlägsnandet av dem samt andra föreningar som påverkar klimatet, såsom svart kol, det vill säga sot. Växthusgaser är koldioxid, metan, dikväveoxid och andra gasformiga beståndsdelar i atmosfären, både naturliga och som framkallats av människan, som absorberar och återsänder infraröd strålning. Kolsänka är en process, funktion eller mekanism som binder växthusgaser från atmosfären. Ekosystemet fungerar som en kolsänka när dess kollager ökar, det vill säga det ansamlas mer kol än det frigörs i atmosfären. Med anpassning avses åtgärder för att förbereda sig för och anpassa sig till klimatförändringar och dess konsekvenser.

I bedömningen av klimatkonsekvenserna måste man bedöma effekterna på mängden växthusgasutsläpp under olika tidsperioder. Användning av fossila bränslen, industriella processer, jordbruk, avfallshantering, byggande och trafik är exempel på betydande källor till växthusgaser. De tydligaste utsläppseffekterna kan lagförslag ha som direkt påverkar trafiken, energiproduktionen eller energiförbrukningen eller den övriga industrin. Utsläppseffekterna kan vara direkta eller indirekta och de kan bedömas kvantitativt eller kvalitativt. Även eventuella gränsöverskridande konsekvenser ska i tillämpliga delar bedömas. Sådana kan uppstå till exempel om regleringen av energiproduktionen eller den industriella verksamheten flyttar utsläppseffekterna utanför gränserna. Bedömningen ska innehålla eventuella konsekvenser för utsläppshandelssektorn, sektorer som ingår i ansvarsfördelningsbeslut och markanvändningssektorn. I bedömningen bör man beakta att nationella åtgärder inom utsläppshandelssektorn för att minska utsläppen flyttar utsläppen till andra länder som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem via priset på utsläppsrätter.

Konsekvenser för upptaget av växthusgaser kan uppstå till exempel av lagförslag som påverkar markanvändningen, såsom jord- och skogsbruket, skogs- och myrekosystemen eller marken. Dessutom kan förslaget påverka upptaget av växthusgaser till exempel om det gäller användning av träprodukter som byggnadsmaterial, produktfördelningen för träprodukter och produkternas genomsnittliga livscykel eller leder till att förbrukningen av biobränslen ökar eller minskar.

Konsekvenser för anpassningen till klimatförändringar uppstår i synnerhet av lagförslag med kopplingar till människors hälsa, infrastruktur och markanvändning, ekosystem, naturens mångfald eller vattenresurser. Förslaget kan påverka anpassningen genom att påverka riskfaktorn, det vill säga väderfenomenet som medför risker (t.ex. översvämning eller torka). Förslaget kan också påverka anpassningen genom att förbättra eller försämma beredskapen inför en riskfaktor genom exponering av människor eller områden (riskobjektets läge) eller sårbarhet (riskobjektets egenskaper). Med sårbarhet avses människornas, de tekniska konstruktionernas, livsmiljöernas och samhällenas känslighet för och anpassningsförmåga till effekterna av vädret och klimatet. Den sociala sårbarheten påverkas till exempel av ålder, hälsotillstånd, ekonomisk ställning, livsmiljö samt den allmänna förmågan att klara sig och förbereda sig för följderna av klimatförändringen.

Centrala frågor är om bestämmelsen påverkar:

- mängden växthusgasutsläpp i Finland och globalt (med vilket tidsperspektiv)?
- utsläpp och transport av svart kol och andra klimatpåverkande föreningar?
- privat eller offentlig konsumtion eller strukturer som berör dessa?
- utsläpp från energiproduktion och energiförbrukning?
- utsläpp från eller anpassning till jordbruket, dess produktionsmetoder och produkter?
- klimatmedvetenhet eller -kunskaper som kan återspeglas i utsläppen genom val eller beteende?
- utsläppen eller antalet sänkor via markanvändningen (myrar och våtmarker, jordbruksmark, gräsområden, byggd miljö)?
- sänkor via mängden biomassa från mark, trädbestånd eller annat?
- beredskap inför extrema väderfenomen (bl.a. exponering och sårbarhet)?

Informationskällor

- [Klimatguiden](#) samlar information om klimatförändringen och dess effekter.
- [Miljöministeriets handbok om bedömning av lagförslags klimatkonsekvenser](#) (på finska)
- [Finlands klimatpanels](#) material och rapporter som syntetiserar klimatforskning för beslutsfattande
- [Statistikcentralen](#) ger årligen ut en rapport om växthusgasutsläppen i Finland.
- Under ledning av miljöministeriet bereds årligen en [klimatårsberättelse](#) om utvecklingen av utsläppen och genomförandet av klimatpolitiken i Finland.

2.2.4 Biologisk mångfald

Med biologisk mångfald eller biodiversitet avses livets fulla spektrum: arternas interna nedärvda muteringsförmåga och riklighet, och en mångfaldig livsmiljö. De viktigaste faktorerna som försämrar den biologiska mångfalden i Finland är att livsmiljöerna försvinner och splittras och att deras kvalitet försämras. Konsekvenser orsakas också av bland annat främmande arter och förändringar i klimatförhållandena. Man kan sträva efter att förebygga, undvika, mildra eller gottgöra genom andra åtgärder konsekvenser som är skadliga för den biologiska mångfalden. Lagförslaget kan påverka den biologiska mångfalden både i Finland och utomlands till exempel genom produktion och bearbetning av produkter och råvaror som importeras till Finland.

All användning av naturresurser och områden påverkar den biologiska mångfalden. Jord- och skogsbruket har den största inverkan enligt areal. Även marktäkt, trafik, renskötsel, jakt, fiske, vattenhushållning och vattenkraftsprojekt påverkar den biologiska mångfalden. Användningen av växtskyddsmedel inom jordbruket påverkar organismerna, såsom pollinerande insekter. Olika förändringar i markanvändningen, såsom byggande, har en betydande inverkan på den biologiska mångfalden. Utsläpp av luftföroreningar påverkar växtligheten och organismerna. Klimatförändringen påverkar organismsamhällena på många sätt och kan stärka effekterna av andra faktorer.

Genom att skydda och återställa livsmiljöer samt säkerställa en hållbar användning av mark, vatten och naturresurser kan man påverka statusen för den biologiska mångfalden. Med tanke på konsekvenserna för mångfalden är både skyddsområden och områden i ekonomibruk viktiga. I bedömningen ska man beakta hotade arter och naturtyper, i synnerhet de arter och naturtyper som skyddas av EU:s habitat- och fågeldirektiv samt de arter som enligt naturvårdsförordningen kräver särskilt skydd och för vilka hotet om utrotning är uppenbart. Dessutom ska konsekvenserna för skyddsområdena och hur sammanhållna de är granskas.

Den biologiska mångfalden utgör grunden för ekosystemtjänsterna, det vill säga de tjänster som naturen erbjuder, till exempel pollinering, svampar, bär, klimatreglering, rent vatten, översvämningsskydd, markens fertilitet, rekreation och naturturism samt produktion av livsmedel, trä, bränslen, fibrer och läkemedel.⁴⁷

---

47 Se mer om ekosystemtjänsterna på webbplatsen [Luonnontila.fi](https://luonnontila.fi) och i miljöministeriets publikation [The Value and Social Significance of Ecosystem Services in Finland](#).

Centrala frågor är om bestämmelsen påverkar:

- antalet livsmiljöer, deras splittring och kvalitet?
- arternas livskraft, riklighet och mångfald?
- skyddsområden, hotade naturtyper eller arter och deras häckningsplatser, livsmiljöer eller områden som i övrigt är viktiga för miljön?
- på landskapsnivå livsmiljöernas areal, hur sammanhållna de är, viktiga flyttvägar för fåglar eller rastplatser under flyttningen?
- ekosystemtjänster såsom pollinering, vattendrag och rekreation?

Informationskällor

- [Miljöministeriets webbplats](#) om naturskydd
- [Finlands miljöcentrals webbplats](#) om naturens mångfald och ekosystemtjänster
- Användningen av naturskyddsområden, hotade arter och naturtyper regleras av naturvårdslagen (1096/1996). Förteckningen över hotade arter och arter som kräver särskilt skydd finns i bilaga 4 till naturskyddförordningen (160/1997).

2.2.5 Bebyggelsestrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet

Med bebyggelsestruktur avses en intern struktur inom en pendlingsregion, stadsregion, stad, stadsdel eller annan tätort. Det innefattar lokalisering och det inbördes förhållandet mellan befolkning och boende, arbetstillfällen och produktionsverksamhet, tjänster och fritidsområden samt trafikleder och nätverk för tekniskt underhåll som förenar dessa. Utvecklingen av bebyggelsestrukturen styrs genom planläggning och bygglovspraxis. Lösningarna i bebyggelsestrukturen påverkar samhällenas funktion, avstånden mellan olika funktioner och transportbehoven, tillgången till tjänster och arbetsplatser samt hur människors vardag fungerar. Konsekvenserna för bebyggelsestrukturen är vanligtvis indirekta och uppstår under en lång tid till exempel på grund av förändringar i befolkningsstrukturen eller boendebehoven, till exempel på grund av åldrandet. Samordningen av grönstrukturen, kulturmiljön, stadsbilden, landskapet och bebyggelsestrukturen styr placeringen av boende och andra funktioner. Förändringar i bebyggelsestrukturen kan orsaka klimatkonsekvenser.

Bestämmelsen kan påverka förhållandet mellan boende, arbetsplatser, service och fritidsområden och förbindelserna mellan dem. Det kan påverka bland annat avstånden mellan olika funktioner, tillgängligheten mellan dem, vardagen, människors rörlighet, trafikmängderna, kostnaderna och utsläppen. Placeringen av samhällsfunktioner och avstånden mellan dem påverkar möjligheterna att välja färdstätt, vilket har en direkt inverkan på människors hälsa och den ekologiska hållbarheten i vardagen.⁴⁸ Även konsekvenserna för tillgängligheten i den byggda miljön samt människornas lika möjligheter till mobilitet och verksamhet ska bedömas. Tillgänglighet är en förutsättning för likabehandling, delaktighet och en smidig vardag.

Landskapet är en relativt omfattande miljö som observerats med sinnen. Landskapen har uppstått som ett resultat av en lång växelverkan mellan människan och naturen och förmedlar därmed historiska och kulturella värden. Med stadsbild avses en visuellt åskådliggjord dimension av den byggda miljön eller stadsmiljön. Med kulturarv avses i allmänhet materiella och immateriella resurser från det förflutna. Strukturomvandlingarna i samhället utmanar bevarandet av kulturmiljön och landskapet: i tillväxtcenter undanröjs det gamla för att bana väg för det nya, samtidigt som byggnader och odlingsområden som står tomma på andra platser förfaller. Konsekvenserna för landskapet, stadsbilden och kulturarvet bör granskas på tillräckligt lång sikt.

Centrala frågor är om bestämmelsen påverkar:

- placeringen eller byggandet av samhällets funktioner i bebyggelsestrukturen eller samhällsfunktionernas tillgänglighet?
- den byggda miljön och dess tillgänglighet?
- landskapet, stadsbilden och kulturarvet (även immateriellt)?

Informationskällor

- [Datatjänsten för livsmiljön Liiteris](#) statistik- och kartmaterial om planläggning, samhällsstruktur, naturresurser samt byggnader och boende
- [Miljöförvaltningens webbplats](#) information om landskapsområden
- Miljöministeriets handbok [Kulturmiljö vid bedömningen av konsekvenser](#) (på finska)

⁴⁸ Konsekvenserna för motion och rörelse behandlas nedan i kapitel 2.3.6.1.

2.2.6 Människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel

Miljökonsekvenser är också förändringar i människors levnadsförhållanden och trivsel, som påverkas av människornas närmiljö, såsom den byggda miljön, grönområdena och luften. Levnadsförhållandena och trivseln påverkas också indirekt av förändringar i utbildningen, boendet, arbetet, rörligheten eller beskattningen. Förändringar i dessa kan indirekt orsaka miljökonsekvenser. Till exempel kan en trivsamt närmiljö locka till att välja ett aktivt färdställe istället för bil, vilket minskar utsläppen. Vissa miljökonsekvenser kan ha en begränsad inverkan på människors trivsel och i högre grad orsaka skador på hälsan (till exempel buller och småpartiklar). Hälsoeffekterna beskrivs i övrigt nedan i avsnitt 2.3.6.

Centrala frågor är om bestämmelsen påverkar:

- utsläpp eller buller och därigenom människors hälsa och trivsel?
- människors levnadsförhållanden eller en smidig vardag?
- människornas tillgång till naturen?

Informationskällor

- Social- och hälsovårdsministeriets handbok [Bedömning av författningars konsekvenser för människor](#) (på finska) innehåller information om bedömning av miljökonsekvenser.
- På [Institutet för hälsa och välfärds \(THL\)](#) webbplats finns det gott om information om miljöhälsa.

2.3 Andra konsekvenser för människor och samhälle

I det här avsnittet beskrivs centrala konsekvenser för människor och samhället som inte behandlas ovan. I avsnittet behandlas olika konsekvenser som är förknippade med varandra och andra typer av konsekvenser indelade i följande typer av konsekvenser och målgrupper:

- Grundläggande och mänskliga rättigheter
- Grupper av människor
- Myndigheter
- Demokrati- och rättsstatsutveckling
- Säkerhet
- Välbefinnande och hälsa

- Sysselsättning och arbetsliv
- Informationssamhället och dataskydd
- Åland
- Kommuner och välfärdsområden
- Regional utveckling och landsbygden
- Gränsöverskridande konsekvenser
- Djurens välbefinnande

2.3.1 Grundläggande och mänskliga rättigheter

Bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna ger information om lagförslagets konkreta konsekvenser för tillgodoseendet av människors och människogrupper grundläggande och mänskliga rättigheter i deras vardag.⁴⁹ Med grundläggande rättigheter avses de rättigheter som tryggas i den nationella grundlagen och EU:s system för grundläggande rättigheter⁵⁰. Med mänskliga rättigheter avses rättigheter för varje människa, som allmänt tryggas i internationella dokument om mänskliga rättigheter. Eftersom de grundläggande och mänskliga rättigheterna omfattar alla livsområden har många förslag kopplingar till tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Dessutom kan konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna gälla vilken annan typ av påverkan som helst. Till exempel likabehandling, jämställdhet, dataskydd, sysselsättning, social trygghet, hälsa och miljö hör också till de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Flera förslag är förknippade med grundläggande och mänskliga rättigheter genom hur konsekvenserna drabbar olika människogrupper och vilken typ av rättsskyddsmedel föremålet för regleringen har till sitt förhållande. Utifrån förslagets innehåll bör man avgöra om det är ändamålsenligt att presentera konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna som en egen underrubrik eller i anslutning till andra typer av konsekvenser.

Konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna är speciella på grund av statens rättsliga skyldigheter som är i konsekvensernas kärna. De grundläggande och mänskliga rättigheterna sätter upp ramvillkor för lagberedningen, som i slutändan också kan gälla Finlands internationella förpliktelser. Grundlagen (731/1999) fastställer

49 Bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna behandlas mer ingående i justitieministeriets handbok [Bedömning av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna i lagberedningen](#).

50 EU:s system för grundläggande rättigheter består bland annat av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, vissa bestämmelser i fördragen och allmänna rättsprinciper. Om EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, se justitieministeriets promemoria om tolkning och tillämpning av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (1.4.2020).

värdegrunden för Finlands konstitution, enligt vilken konstitutionen tryggar människovärdets okränkbarhet och individens frihet och rättigheter samt främjar rättvisa i samhället. Grundlagens 2 kap. innehåller en förteckning över de grundläggande rättigheter som tryggas i grundlagen.⁵¹

De grundläggande rättigheterna i 2 kap. i grundlagen

- Jämlikhet (6 §)
- Rätten till liv, personlig frihet och integritet (7 §)
- Den straffrättsliga legalitetsprincipen (8 §)
- Rörelsefrihet (9 §)
- Skydd för privatlivet (10 §)
- Religions- och samvetsfrihet (11 §)
- Yttrandefrihet och offentlighet (12 §)
- Mötes- och föreningsfrihet (13 §)
- Rösträtt och rätt till inflytande (14 §)
- Egendomsskydd (15 §)
- Kulturella rättigheter (16 §)
- Rätt till eget språk och egen kultur (17 §)
- Näringsfrihet och rätt till arbete (18 §)
- Rätt till social trygghet (19 §)
- Ansvar för miljön (20 §)
- Rättsskydd (21 §)

Finland är part i flera internationella människorättskonventioner, av vilka de flesta gäller som lag i Finland och därmed direkt kan tillämpas i exempelvis domstolar. Människorättskonventionerna fastställer en minimnivå för skyddet av rättigheterna och nationellt kan man också garantera ett högre skydd för rättigheterna än konventionerna. Rekommendationerna och lösningarna från de internationella övervakningsorgan som ansvarar för

⁵¹ Närmare anvisningar om innehållet i de grundläggande rättigheterna för lagberedare finns i [lagskrivarens handbok](#) (på finska).

tolkningen av konventionerna ska beaktas i lagberedningen. De mänskliga rättigheterna tryggas också i många internationella deklarationer och resolutioner som inte är juridiskt bindande men som kan vara av betydelse för förslaget exempelvis på grund av sin tolkningsmässiga betydelse.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses. Denna skyldighet styr lagberedningen både i fråga om innehållet i de förslag som bereds och i lagberedningsprocessen. Med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna är det dock inte tillräckligt att det allmänna avhåller sig från ingrepp i de grundläggande rättigheterna. Ofta kräver faktiskt tillgodoseende av de grundläggande rättigheterna att det allmänna vidtar aktiva åtgärder, till exempel för att skydda grundläggande rättigheter från utomstående kränkningar eller för att skapa faktiska förutsättningar för att utöva de grundläggande rättigheterna.⁵²

2.3.1.1 Förhållandet mellan motiven till lagstiftningsordning och bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

I regeringens proposition ska de grundläggande och mänskliga rättigheterna vid behov behandlas både i motiven till lagstiftningsordning och i de huvudsakliga konsekvenserna. I motiven till lagstiftningsordning bedöms förslagets förhållande till grundlagen och skyldigheterna när det gäller de mänskliga rättigheterna ur ett *rättsligt perspektiv*. I konsekvensbedömningen fäster man däremot uppmärksamhet vid förslagets *konkreta konsekvenser* för tillgodoseendet av människors och människogrupper grundläggande och mänskliga rättigheter.⁵³ Bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna skiljer sig alltså från den juridiska bedömningen av lagstiftningsordningen så att den fokuserar på förslagets konsekvenser i praktiken med hjälp av konsekvensbedömningens sedvanliga, empiriska metoder. I motiven till lagstiftningsordning fästs dessutom ofta uppmärksamhet vid förutsättningarna för begränsning av de grundläggande rättigheterna och minimivån för skyddet av rättigheterna. I bedömningen är ett viktigt perspektiv hur tillgodoseendet av rättigheterna i praktiken kan främjas på bästa möjliga sätt.⁵⁴

52 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande rättigheterna (RP 309/1993 rd).

53 Se HELO, avsnitt 4.2 De huvudsakliga konsekvenserna och 12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning. Enligt HELO kan motiven till lagstiftningsordning inte ersätta propositionens uppskattade konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt internationella människorättsskyldigheter.

54 Dock bör förslaget också i motiven till lagstiftningsordningen granskas med tanke på skyldigheten att trygga de grundläggande och mänskliga rättigheterna enligt 22 § i grundlagen. Se exempelvis GrUU 52/2014 rd.

Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning ⁵⁵	Bedömning av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna
Rättslig bedömning: Hur följer propositionen grundlagen (även på annat sätt än i fråga om de grundläggande rättigheterna) och uppfyller skyldigheterna enligt EU:s system för grundläggande rättigheter och internationella människorättskonventioner.	Samhällelig och empirisk bedömning: Tillgodoseendet av människors och människogrupper rättigheter i praktiken och i människors vardag. En mer konkret beskrivning än motiven till lagstiftningsordning av hur förslaget påverkar tillgodoseendet av rättigheterna.
Rättigheternas miniminivå och förutsättningarna för begränsning av den är viktiga. Man bör också komma ihåg den offentliga maktens skyldighet att främja och trygga tillgodoseendet av rättigheterna.	Det är viktigt att främja tillgodoseendet av rättigheterna och att tillgodose dem på bästa möjliga sätt.
Som källor används grundlagsutskottets utlåtanden, de högsta domstolarnas rättspraxis samt rättspraxis vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och andra organ som övervakar efterlevnaden av människorättskonventionerna och EU-domstolens rättspraxis.	Källor förutom juridiska källor är olika undersökningar, rapporter, utredningar, intervjuer, statistik, indikatorer och samrådsförfaranden.

Även om avsnitten har olika perspektiv stöder de varandra. Bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna hjälper också till att identifiera frågor som är av betydelse för lagstiftningsordningen. Exempelvis i den avvägning som ingår i proportionalitetsprincipen i anslutning till begränsningarna av de grundläggande rättigheterna är det nödvändigt att också bedöma propositionens faktiska konsekvenser. Om resultaten av bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna inverkar på frågor som gäller lagstiftningsordningen, till exempel till vilka delar regleringen anses vara proportionerlig, godtagbar eller nödvändig, ska dessa bedömningar presenteras i avsnittet om lagstiftningsordningen.

2.3.1.2 Bedömning av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Eftersom motiven till lagstiftningsordning och bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna interagerar sinsemellan, är

⁵⁵ Närmare anvisningar om hur man skriver motiven till lagstiftningsordning finns i avsnitt 12 i HELO.

konsekvensbedömningen ett centralt verktyg för att säkerställa att de förslag som bereds uppfyller de rättsliga förpliktelser som följer av grundlagen, EU:s system för grundläggande rättigheter och internationella människorättskonventioner samt främjar tillgodoseendet av rättigheterna i människors vardag.

I frågor som gäller de grundläggande och mänskliga rättigheterna ska förslaget bedömas som en helhet med olika delar som påverkar varandra. De olika rättigheterna kan stå i strid med varandra så att främjandet av en rättighet begränsar tillgodoseendet av en annan rättighet. Dessutom kan främjandet av en människogrups rättigheter begränsa tillgodoseendet av en annan grups rättigheter. Det handlar ofta om att hitta en balans mellan olika rättigheter. Systemet för att skydda de grundläggande och mänskliga rättigheterna ger sällan definitiva svar på om någon regleringslösning inte under några omständigheter är juridiskt möjlig.⁵⁶

Frågor om de grundläggande och mänskliga rättigheterna som är väsentliga för förslaget ska identifieras redan i början av beredningen. Utvärderingen av de grundläggande och mänskliga rättigheterna i handlingsalternativen fördjupas under den egentliga beredningen. I början av bedömningen identifieras de grundläggande och mänskliga rättigheter som förslaget har kopplingar till och de människogrupper vars rättigheter förslaget påverkar. I bedömningen ska konsekvenserna för tillgodoseendet av såväl medborgerliga och politiska rättigheter som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter granskas. Efter att de relevanta rättigheterna har identifierats kartläggs de skyldigheter enligt grundlagen, människorättskonventionerna och EU:s system för grundläggande rättigheter som hänför sig till lagförslaget och vid behov fördjupas förståelsen av rättigheterna med hjälp av rättsliga källor. Det är bra att genomföra denna fas tillsammans med motiven till lagstiftningsordning.

Efter det kombineras de rättsliga skyldigheterna med det praktiska tillgodoseendet av rättigheterna genom att man bedömer förslagets konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna i praktiken. Här kan man på ett mångsidigt sätt utnyttja befintligt informationsmaterial, såsom undersökningar, utredningar och statistik. I bedömningen bör man utnyttja expertisen om de grundläggande och mänskliga rättigheterna hos forskare samt oberoende och självständiga aktörer.⁵⁷ Man kan be experterna om utlåtanden till stöd för beredningen även utanför det formella remissförfarandet. Ofta är detta till nytta om man till exempel vill bedöma olika regleringsalternativ med tanke på skyldigheterna som gäller de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

---

56 När det gäller exempelvis absoluta förbud, se kapitel 4.1.10 i lagskrivarens handbok.

57 Ytterligare information om olika aktörer finns bland annat på [Människorättscentrets webbplats](#).

Ett mångsidigt hörande främjar identifieringen och bedömningen av de konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna som är viktiga med tanke på förslaget.

Konsekvenserna för de grundläggande och rättigheterna ska inte förväxlas med målet med förslaget, utan det centrala i bedömningen är att bedöma det faktiska tillgodoseendet av rättigheterna på praktisk nivå. Man ska alltså inte till exempel konstatera att förslaget främjar tillgodoseendet av barnets rättigheter, utan redogöra för hur det gör det. I bedömningen ska man utreda både begränsande och främjande konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Dessutom ska man bedöma hur till exempel könet, åldern, modersmålet eller någon annan personlig egenskap påverkar tillgodoseendet av personens övriga rättigheter. Förslaget kan också ha betydelse för tillgodoseendet av kommande generationers rättigheter.

Informationskällor för bedömning av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

- Rättskällor om grundlagen, människorättskonventioner och EU:s system för grundläggande rättigheterna som grundlagsutskottets utlåtanden och betänkanden.
- Grundläggande information om de grundläggande och mänskliga rättigheterna vid lagberedningen finns bland annat i lagskrivarens handbok och HELO. [Edilex Ilkka Saraviita-databas](#) (på finska) räknar upp grundlagsutskottets praxis paragraf för paragraf. I särskilt svåra juridiska frågor kan man kontakta justitieministeriets experter inom offentlig rätt. Man kan vända sig till människorättsexperter på utrikesministeriets rättstjänst i frågor som gäller internationella människorättskonventioner samt frågor om rättskipnings- och undersökningsorgan.
- I [Finlands nationella handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter](#), särskilt handlingsplanen för 2020–2023, behandlas uppföljningen av hur rättigheterna tillgodoses och informationskällor samt fastställs det nationella indikatorer för grundläggande och mänskliga rättigheter.
- På [utrikesministeriets webbplats](#) finns det information om internationella människorättskonventioner och de rekommendationer som övervakningsorganen har gett Finland.
- Undersökningar vid [EU-byrån för grundläggande rättigheter](#) ger landspecifik information om hur de grundläggande rättigheterna tillgodoses i Finland.

- [Europarådet](#) producerar information om avtal som ingåtts inom ramen för det och om uppföljningen av verkställandet av avtalen.
- På [webbplatsen för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter](#) finns information samlat om olika människorättskonventioner och tolkningen av dem samt rapporter om olika ämnen kring mänskliga rättigheter.
- [Statsrådets justitiekansler](#) och [riksdagens justitieombudsmans](#) årsberättelser producerar information om problem i anslutning till tillgodoseendet av rättigheterna.
- [Människorättscentrets webbplats](#) innehåller bland annat uppföljningsinformation om tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt utbildningsmaterial.
- Även andra självständiga och oberoende myndigheter såsom specialombudsmän, universitet och forskningsinstitut samt aktörer från det civila samhället producerar information om hur de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses.

2.3.2 Grupper av människor

Lagstiftningen kan påverka olika människogrupper på olika sätt, även om den skenbart är neutral. Konsekvenserna av förslaget ska bedömas ur olika människogrupper synvinkel, om förslaget har en betydande inverkan på en grupps liv och omständigheter. Alla typer av konsekvenser kan påverka olika grupper av människor på olika sätt. Konsekvenserna för olika människogrupper har ett nära samband med påverkan på de grundläggande och mänskliga rättigheterna, men granskningen av de grundläggande och mänskliga rättigheterna omfattar inte alla frågor som påverkar människogrupper.

Bedömningen av konsekvenserna för vissa grupper av människor är förknippad med särskilda skyldigheter och anvisningar som presenteras i detta avsnitt. Det är dock ingen uttömmande lista över grupper för vilka konsekvenserna ska bedömas separat. Exempel på andra grupper som kan drabbas av konsekvenser och därmed behöver uppmärksammas är äldre personer, romer, sexuella minoriteter och könsminoriteter samt personer med invandrabakgrund. Människor kan också höra till många olika sårbara grupper, vilket gör att konsekvenserna för dem kumuleras eller avviker från andra som hör till samma grupp.

Vid bedömningen av konsekvenserna för olika grupper är hörande av de berörda personerna och de organ som representerar dem ett viktigt hjälpmedel i bedömningen. Det finns inte specifik statistik för alla grupper, vilket ytterligare framhäver betydelsen av kvalitativa forskningsdata och hörande. Alla grupper, såsom asylsökande, hemlösa, barn som omfattas av barnskyddet, fångar och flera etniska och språkliga grupper, har inte representativa organ. Vid bedömningen av förslag som rör sådana grupper måste andra metoder användas, såsom att höra de parter som arbetar med gruppen.

Anvisningar och informationskällor

- Social- och hälsovårdsministeriets handbok: [Bedömning av författningars konsekvenser för människor](#) (på finska)
- Institutet för hälsa och välfärd webbplats om förhandsbedömning av konsekvenserna av beslut
- Stakes: [Bedömning av konsekvenser för människor](#) (på finska)
- Statistikcentralens statistik
- Folkpensionsanstaltens undersökningar och statistik

2.3.2.1 Jämlikhet och jämställdhet

Enligt 6 § i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Förbud mot diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck och om främjande av jämställdheten mellan könen regleras enligt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män.

Myndigheterna är skyldiga att främja likabehandling och jämställdhet. Likabehandlings- och könskonsekvenserna bedöms ofta i lagstiftningsprojekt. De kan vara centrala till exempel i projekt som gäller arbetsmarknaden, hälso- och sjukvården eller utbildning. Likabehandlings- och könskonsekvenserna presenteras ofta som separata helheter i regeringens propositioner.

I bedömningen ska man beakta direkta och indirekta konsekvenser för olika grupper, olika former av diskriminering samt hur olika handlingsalternativ främjar faktisk likabehandling. Konsekvenserna kan också gälla andra grupper än de diskrimineringsgrunder som nämns i diskriminerings- och jämställdhetslagen. I bedömningen måste man dessutom identifiera mångfalden av faktorer som påverkar människors ställning. Med intersektionalitet avses att en människas ställning påverkas av flera personliga orsaker, såsom kön, samhällsklass, ålder, ursprung och sexuell läggning. Vid bedömningen av könskonsekvenserna ska också mångfalden av kön beaktas.

Viktiga frågor när lagstiftningsprojektet inleds:

- Riktas förslaget på olika sätt till olika kön eller andra befolkningsgrupper?
- Ingår i förslaget bestämmelser på basis av vilka människor behandlas på olika sätt av orsaker som gäller den enskilde som person?
- Är det nödvändigt att bedöma propositionens konsekvenser med tanke på olika befolkningsgrupper och personer av olika kön?
- Är syftet med propositionen att främja jämlika möjligheter för någon befolkningsgrupp?
- Kan förslaget försätta människor som redan är i en svag ställning i en ännu sämre ställning?

I bedömningen kan man utnyttja juridisk analys (förarbeten till diskriminerings- och jämställdhetslagarna, rättsfall, diskriminerings- och jämställdhetsnämndens avgöranden), forsknings- och statistikuppgifter samt hörande av intressentgrupper och experter. Konsekvenserna kan bedömas ur följande synvinklar:

- Rättslig prövning: Är de föreslagna bestämmelserna godtagbara i ljuset av systemet för grundläggande rättigheter, lagstiftningen och rättspraxis?
- Granskning enligt befolkningsgrupp: Vilka konsekvenser får bestämmelsen för lika möjligheter för olika kön och minoritetsgrupper?
- Främjande av likabehandling och jämställdhet: På vilka sätt främjar bestämmelsen den faktiska jämlikheten och jämställdheten?

Anvisningar och informationskällor

- [Verktyg för bedömning av likabehandling](#)
- [Inrikesministeriet: Handbok om bedömningen av jämlikhetskonsekvenser \(på finska\)](#)
- [Lagskrivarens handbok: avsnitt om jämlikhet](#)
- [Justitieministeriets webbplats om likabehandling](#)
- [Diskrimineringsombudsmannen](#)
- [Jämställdhetsombudsmannen](#)
- [Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden](#)
- [Statistikcentralen: Jämställdhet](#)
- [Institutet för hälsa och välfärd: Centret för jämställdhetsinformation och webbplatsen för bedömning av könkonsekvenser](#)
- [SHM:s och Institutet för hälsa och välfärds utbildning: Jämställdheten och jämlikheten mellan könen – varför och hur? \(på finska\)](#)

2.3.2.2 Barn och ungdomar

Föremålen för bedömningen av konsekvenser för barn är barnens välfärd, utveckling och uppväxtmiljö. Bedömningen grundar sig på FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59 och 60/1991). Konventionen kräver att barnets bästa prioriteras i alla åtgärder som rör barn inom den offentliga eller privata socialvården, domstolarna, förvaltningsmyndigheterna eller lagstiftningsorganen. Med tanke på lagberedningen innebär principen om barnets bästa att barnets bästa ska styra beslutsfattandet i beredningen av lagstiftning som gäller barn eller som påverkar dem. Vid bedömningen av konsekvenserna för barn beaktas förutom barnets bästa även andra rättigheter som tryggas i konventionen om barnets rättigheter och konventionens allmänna principer, såsom icke-diskriminering, barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling samt barnets rätt att bli hörd och respekt för barnets åsikter. Även ungdomslagen förpliktar till att höra unga när beslut fattas i frågor som gäller dem själva.

För barn och unga är utöver de frågor som berör dem direkt i detta ögonblick sådana projekt som har långsiktiga effekter, såsom miljö- och klimatförändringsfrågor, viktiga. När barn och unga hörs ska metoderna väljas enligt personernas ålder. Man kan samarbeta med till exempel barnparlament, ungdomsfullmäktige, påverkar- och utvecklingsgrupper för barn och unga samt småbarnspedagogik och skolor.

Anvisningar och informationskällor

- Statsrådets kansli: [Handbok om bedömningen av konsekvenser för barn för lagberedare](#) (på finska)
- Stakes: [Bedömningen av konsekvenser för barn](#) (på finska)
- Barnombudsmannen
- Statsrådets kansli: [Handbok i hörande av barn för lagberedare](#) (på finska)
- FN:s kommitté för barnets rättigheter, allmän kommentar om prioriteringen av barnets bästa

2.3.2.3 Urfolket samerna

Samerna är EU:s enda urfolk. Samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur tryggas i 17 § 3 mom. i grundlagen. Enligt 121 § 4 mom. i grundlagen har samerna inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms genom lag. Närmare bestämmelser om självstyrelsen finns i sametingslagen.

Samernas representativa organ sametinget deltar i lagberedningen i ärenden som är av betydelse för samerna. Enligt 9 § i sametingslagen (974/1995) är myndigheterna skyldiga att förhandla med sametinget om alla vittsyftande och viktiga åtgärder, som på ett direkt och särskilt sätt kan inverka på samernas ställning som ett urfolk och som på samernas hembygdsområde gäller de situationer som nämns upp i paragrafen. Skoltsamerna ska i enlighet med skoltlagen (253/1995) höras i vittsyftande och principiella ärenden som gäller skolternas näringar och levnadsförhållanden. Finland har också förbundit sig att främja genomförandet av FN:s deklaration om urfolks rättigheter. Deklarationen innehåller principen om förhandlingsgodkännande av urfolk.⁵⁸ Även andra samiska aktörer, såsom sameorganisationer, ska beaktas i beredningen av projekt som påverkar samerna.

I lagstiftningen ingår förbud mot att försvaga samekulturen, vilket i praktiken förutsätter en bedömning av konsekvenserna för samerna av en viss åtgärd för att säkerställa att åtgärden inte försvagar samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Det är särskilt viktigt i frågor som gäller användningen av mark, vattendrag och naturresurser. I vissa lagar föreskrivs det också särskilt om myndighetens skyldighet att bedöma hur beviljandet av ett visst tillstånd påverkar samernas rättigheter och sametingets besvärsmätt. Dessutom kan närmare bestämmelser utfärdas om förhandlingsskyldigheten med sametinget, skolternas byastämma eller renbeteslagen.

Anvisningar och informationskällor

- Sametinget
- Skolternas byastämma
- Justitieministeriets promemoria om förhandlingsskyldigheten i sametingslagen
- FN:s deklaration om urfolkens rättigheter

⁵⁸ Enligt artikel 19 i deklarationen ska staterna förhandla i god tro och samarbeta med urfolken via deras egna representationsorgan för att få deras fria och informerade förhandssamttycke innan staterna antar och genomför lagstiftningsåtgärder eller administrativa åtgärder som kan påverka urfolken.

2.3.2.4 Personer med funktionsnedsättning

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26 och 27/2016) omfattar personer med funktionsnedsättning långvariga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar som i samspel med olika hinder kan förhindra deras fulla och effektiva deltagande i samhället på lika villkor som andra. I konsekvensbedömningen ska mångfalden av personer med funktionsnedsättning beaktas.

Rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och konsekvenserna för dem omfattar alla livsområden och begränsas alltså inte enbart till exempelvis bestämmelserna inom social- och hälsovården. Frågor som är viktiga för personer med funktionsnedsättning kan gälla till exempel bestämmelserna om tillgången till olika tjänster, digitaliseringen, den byggda miljön, rättsskyddet, de språkliga rättigheterna samt sysselsättningen och försörjningen.

Det är viktigt att handikapporganisationer deltar i bedömningen av konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning. Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning förutsätter att när man utarbetar och verkställer lagstiftning som gäller personer med funktionsnedsättning ska förhandla intensivt med personer med funktionsnedsättning och aktivt engagera dem, inklusive barn med funktionsnedsättning, via organisationer som representerar dem. I beredningsorganen och hörandena ska även erfarenhetsexperter anlitas. Vid hörandet ska uppmärksamhet fästas vid materialets och lokalernas tillgänglighet.

Anvisningar och informationskällor

- Finlands nationella människorättsinstitution ([riksdagens justitieombudsman](#), [Människorättscentret](#) och dess människorättsdelegation) har en lagstadgad uppgift att främja och följa verkställandet av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Diskrimineringsombudsmannen: [Rättigheter för personer med funktionsnedsättning](#)
- Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning VANE
- THL: [Handbok om funktionshindervisning](#)

2.3.2.5 Språkliga rättigheter

Enligt 17 § i grundlagen är Finlands nationalspråk finska och svenska. Det allmänna ska i enlighet med bestämmelsen tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningens kulturella och samhällsliga behov enligt lika grunder. I språklagen (423/2003) regleras rätten att hos myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska. Dessutom garanterar 17 § i grundlagen samerna som urfolk samt romerna och andra grupper rätten att bevara och utveckla sina rättigheter när det gäller språk och kultur samt rättigheterna för dem som använder teckenspråk och dem som på grund av funktionsnedsättning behöver tolknings- och översättningshjälp. Samiska språklagen (1086/2003) innehåller bestämmelser om samernas rätt att använda det samiska språket. Enligt teckenspråklagen (359/2015) ska myndigheterna i sin verksamhet främja möjligheterna för dem som använder teckenspråk att använda och få information på sitt eget språk.

I bedömningen av de språkliga konsekvenserna granskas konsekvenserna för tillgodoseendet av individens rättigheter, administrativa områden och myndigheternas verksamhet. Bedömningen är central i synnerhet när förvaltningsstrukturerna förnyas, eftersom förvaltningen och dess personals språkkunskaper har en betydande inverkan på förverkligandet av de språkliga rättigheterna. Dessutom är förverkligandet av de språkliga rättigheter ofta en förutsättning för att andra grundläggande rättigheter ska kunna förverkligas. I enlighet med 122 § i grundlagen ska, när förvaltningen organiseras, en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Om det till exempel är möjligt att genomföra en förvaltningsmässigt fungerande områdesindelning på olika sätt, kan tryggheten av de grundläggande språkliga rättigheterna kräva att man väljer det alternativ som bäst tillgodoser rättigheterna. Tryggheten av de språkliga rättigheterna aktualiseras ofta också när offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter eller när tjänster upphandlas av enskilda.⁵⁹

Anvisningar

- Justitieministeriet: [Anvisning för bedömning av språkliga konsekvenser](#)
- Justitieministeriet: [Förhandsbedömning av språkliga konsekvenser vid beredning av förändringar i lagstiftning och administration](#)
- [Justitieministeriets webbplats om språkliga rättigheter](#)

⁵⁹ Se Justitieministeriet: [tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna när enskilda sköter offentliga uppdrag](#).

2.3.3 Myndigheter

2.3.3.1 Verksamhet och produktion av tjänster

Konsekvenserna för myndigheterna bedöms särskilt när föremålet för ett författningsförslag är en myndighet eller någon annan organisation inom den offentliga sektorn eller när det föreskrivs om myndighetens uppgifter, verksamhet eller förfarande. Konsekvenserna för myndigheterna bedöms också när offentliga tjänster som tillhandahålls medborgarna inrättas eller ordnas på ett nytt sätt. Konsekvenserna för myndigheterna ger ofta upphov till konsekvenser för de offentliga finanserna och anvisningar om bedömningen av dem finns i avsnitt 2.1.3.

Vid bedömningen av konsekvenserna för myndigheterna ska det utredas hur reformen påverkar myndigheternas inbördes uppgifter och behörighetsförhållanden, såsom uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunerna eller de statliga myndigheternas inbördes behörighetsförhållanden och samarbete. Sådana förändringar kan till exempel vara att registrerings- och anmälningsskyldigheten överförs till en annan myndighet, att samarbetet utökas eller att ansvaret för att ordna uppgifterna överförs från en myndighet till en annan.

Dessutom ska konsekvenserna för myndigheternas uppgifter, förfaringsätt eller verksamhetsprocesser bedömas. Till exempel när rätten att söka ändring utvidgas eller rättsmedel utvecklas i övrigt ska konsekvenserna i form av myndighetens arbetsmängd och möjligheter att agera inom ramen för sina resurser och sköta de uppgifter som anvisats myndigheten bedömas. Förändringen i arbetsmängden som arbetsuppgifterna kräver kan uppskattas exempelvis i årsverk. Man måste också bedöma om ändringar i uppgifterna eller förfaringsätten kräver utbildning av personalen eller informationsskyldighet från myndigheternas sida. Dessutom måste man granska om uppgifter överförs från myndigheterna till medborgarna eller den privata sektorn eller omvänt. Likväl ska konsekvenserna för medborgarnas kontakt med myndigheterna, tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet samt rättsskyddet bedömas.

Konsekvenserna för personalen och hela organisationen ska bedömas utifrån personalens storlek och ställning samt organisationens struktur och funktion. Om ändringen leder till att antalet anställda minskar, ska det utredas hur man ska göra med den personal som friställs. Om ökningar av personal föreslås ska man också bedöma hur länge anställningsförhållandena varar. Dessutom ska man utreda om ändringen medför anskaffning av lokaler, möbler eller utrustning.

De informations-, utrednings- och rapporteringsskyldigheter som ingår i bestämmelserna kan medföra administrativa uppgifter och kostnader för myndigheterna. När man mäter kostnaderna måste man bedöma av vilken typ de är och hur de inverkar på sysselsättningen samt hur man planerar att ordna dem. Man måste särskilt bedöma hur de administrativa uppgifterna påverkar myndighetens förmåga att sköta sina ordinarie uppgifter och producera tjänster för medborgarna.

Anvisningar och informationskällor

- Finansministeriet: Stödpaket för öppen förvaltning
- Finansministeriets webbsidor om värderingar och tjänstemannaetik
- Finansministeriet: Principer för omorganisering av funktioner inom statsförvaltningen – fonder utanför statsbudgeten, självständiga offentligrättsliga inrättningar och stiftelser
- Finansministeriet: Principer för organiseringen av statsförvaltningens funktioner – statliga ämbetsverk

2.3.3.2 Förändringar i informationshanteringen

Enligt 8 § 2 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) ska det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet göra en bedömning av konsekvenserna för informationshanteringen när de bestämmelser som bereds påverkar informationsmaterialet och informationssystemen. När myndighetsverksamheten digitaliseras påverkar många lagförslag informationsmaterialet, informationssystemen, informationssäkerheten och dataskyddet.⁶⁰ I praktiken ska bedömningen av konsekvenserna av förändringen göras i lagberedningen i situationer då föremålet för regleringen är en ny myndighetsorganisation (exempelvis sammanslagning av ämbetsverk), en ny myndighet, ett nytt informationssystem, en ändring i ett datasystem som används eller ett nytt datalager.

Närmare bestämmelser om bedömning av konsekvenserna av ändringar i informationshanteringen finns i 5 § 3 mom. i informationshanteringslagen. Föremål för bedömningen är bland annat ansvar för informationshantering, informationssäkerhet, skapande av och ansvar för utlämnande av informationsmaterial, informationshantering inom ärendehantering och tjänster, handlingars offentlighet, sekretess, skydd och rätt att få information samt datalagers interoperabilitet och användbarhet. Bedömningen ska också innefatta de ekonomiska konsekvenserna av förändringar i informationshanteringen. Informationshanteringsnämnden för den offentliga förvaltningen, som verkar i anslutning till finansministeriet, har gett en rekommendation om bedömning av förändringar i informationshanteringen. I 9 § 1 mom. i informationshanteringslagen föreskrivs dessutom om skyldigheten att lämna in en bedömning till finansministeriet för utlåtande om utnyttjandet av datalager och informationssystem, interoperabilitet och informationssäkerhet, när den uppskattade ändringen medför betydande ekonomiska eller funktionella konsekvenser för

⁶⁰ Anvisningar om bedömningen av konsekvenserna för dataskyddet ges separat i avsnitt 2.3.8.

informationshanteringen eller verksamheten eller om ändringen gäller väsentliga förändringar i datastrukturerna i gränssnitten i den offentliga förvaltningens gemensamma datalager.⁶¹

Vid bedömningen av förändringar i informationshanteringen kan man använda finansministeriets *informationshanteringskarta för den offentliga förvaltningen*. Syftet med materialet i informationshanteringskartan är att erbjuda olika aktörer i samhället en allmän översyn över hur informationshanteringen har organiserats inom den offentliga förvaltningen, vilka uppgifter som upprätthålls i olika datalager och under vilka förutsättningar uppgifterna skulle vara tillgängliga för aktörens behov. Kartans innehåll uppdateras huvudsakligen på grund av ändringar i lagstiftningen som gäller uppgifter, ansvar eller skyldigheter, datalager eller utlämnande av uppgifter eller tillgång till information hos de aktörer som presenteras på kartan. Enligt 6 § 2 mom. i informationshanteringslagen ska varje ministerium inom sitt förvaltningsområde se till att innehållet i informationshanteringskartan är uppdaterat.

Anvisningar och informationskällor

- Finansministeriets rekommendation om bedömning av förändringar i informationshanteringen
- Finansministeriets anvisning om remissförfarandet enligt 9 § i informationshanteringslagen
- Informationshanteringskarta för den offentliga förvaltningen
- Statskontorets tjänst [Granskaförvaltningen.fi](https://www.granskaforvaltningen.fi) och analystjänster (bl.a. statens ekonomi, statens resultatmål, kommunernas lägesuppföljning, kommunernas och samkommunernas ekonomi)
- Hansel Oy:s tjänst [Granska upphandlingar](https://www.granskaupphandlingar.fi)
- Statistikcentralens statistik och konjunkturstatistik (särskilt uppskattningen av prisutvecklingen)

61 Utlåtandeförfarandet har preciserats genom statsrådets förordning om utlåtandeförfarandet i ärenden som gäller förändringar i informationshanteringen (1301/2019). Finansministeriet har också gett anvisningar om utlåtandeförfarandet.

2.3.4 Demokrati- och rättsstatsutveckling

Enligt 2 § i grundlagen tillkommer statsmakten i Finland folket, som företräds av riksdagen. Till demokratin hör att den enskilde har rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling. Medborgarna ska ha möjlighet att bevaka sina rättigheter och intressen, få information om ärenden som myndigheterna bereder och påverka beslut som gäller dem själva.

Konsekvenserna för demokratiutvecklingen kan handla om medborgarnas möjligheter att påverka beslutsfattandet i samhället eller det civila samhällets verksamhet. Medborgarnas främsta sätt att delta i samhället är val, politisk partiverksamhet, facklig och annan organisations- och föreningsverksamhet, fri medborgarverksamhet, deltagande i förvaltningsprocesser samt rätten att ta initiativ, såsom medborgar- och invånarinitiativ. Det är viktigt att bedöma om ett lagförslag har konsekvenser för medborgarnas samhälleliga aktivitet, möjligheter att delta eller förtroende för samhället och beslutsprocesserna. Konsekvenserna kan också gälla tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna, såsom yttrandefriheten och offentlighetsprincipen, mötes- och föreningsfriheten samt rätten till val och inflytande. Dessutom ska konsekvenserna för organisationernas och föreningarnas ställning och verksamhetsmöjligheter bedömas. En reform kan påverka föreningarnas och andra grupperns verksamhetsförutsättningar till exempel genom att trygga ekonomin, förvaltningen och verksamhetsmiljön. Ändringar i medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar kan påverka många olika sektorer, såsom organisationen av olika tjänster.

Rättsstatsprincipen betyder att det allmänna verkar inom ramen för lagstiftningen, respekterar demokratin och tryggheten i tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt står under tillsyn av oberoende och opartiska domstolar. Rättsstatsprincipen regleras i 2 § i grundlagen och är dessutom ett av de värden som ligger till grund för EU. I en rättsstat sker beredningen, stiftandet och verkställandet av lagar i enlighet med en öppen och god förvaltning, alla får tillgång till offentliga tjänster, korruption och maktmissbruk förhindras och människor litar på myndighetsutövningen. Lagförslagets konsekvenser för utvecklingen av rättsstatsprincipen kan uppstå till exempel genom rättsväsendets oberoende, korruptionsbekämpning, mediernas och det civila samhällets verksamhetsmiljö eller tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna.⁶²

62 Europeiska kommissionen utvärderar utvecklingen för rättsstatsprincipen med avseende på rättsväsendet, ramarna för korruptionsbekämpning, mediernas frihet och pluralism samt institutionella frågor i anslutning till den ömsesidiga kontrollen av delar av regeringssystemet. Venedigkommissionens [checklista för rättsstatsprincipen](#) (på finska) definierar rättsstaten via laglighet, rättssäkerhet, förhindrande av missbruk av befogenheter, jämlikhet inför lagen och icke-diskriminering samt tillgång till rättvisa.

Informationskällor och metoder

- [Justitieministeriets demokratitjänster](#), såsom [Utlatande.fi](#) och [Dinasikt.fi](#), kan användas som kanaler för deltagande i lagberedningen.
- [Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE](#) har bland annat till uppgift att främja växelverkan mellan förvaltningen och det civila samhället.
- [Europarådets årliga rapport om tillståndet för demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen i Europa](#)
- [Europeiska kommissionens årliga rapport om rättsstatsprincipen](#)

2.3.5 Säkerhet

2.3.5.1 Nationell säkerhet och försvar

Säkerheten kan inte definieras enbart utifrån nationella utgångspunkter, utan den påverkas av flera faktorer i anslutning till Finlands närmiljö och internationella utvecklingsförlopp. Den inre och yttre säkerheten är mer beroende av varandra än tidigare, och främjandet av säkerheten och samhällets resiliens kräver både nationell och internationell verksamhet. I och med förändringarna i säkerhetsmiljön har det uppstått nya hot mot den nationella säkerheten. Den nationella säkerheten handlar om att garantera den statliga säkerheten i en situation då nationella intressen hotas. Det viktigaste intresset som ska skyddas är statens självbestämmanderätt. Den nationella säkerheten kan utsättas för många slags hot som är svåra att definiera på förhand.

Viktiga med tanke på den nationella säkerheten är sådana livsviktiga samhällsfunktioner vars störande eller förlamning i sista hand kan leda till att människors säkerhet eller hälsa allvarligt äventyras. Sådana är till exempel energi-, kommunikations-, vatten- och trafiknät samt funktioner som upprätthåller livsmedels- och läkemedelsförsörjningen och den nationella försörjningsberedskapen. Hotet mot dessa kan förutom öppet våld även ta sig uttryck i störningar eller attacker som riktas mot datanätet eller i kombinationer av olika metoder. Den nationella säkerheten kan också hotas av faktorer kopplade till den kritiska infrastrukturen eller till ägandeförhållandena för och skyddet av data i vidare bemärkelse eller öppenheten i digitaliseringen. Vid bedömningen av den nationella säkerheten ska uppmärksamhet också fästas vid faktorer som har med möjligheterna för de högsta statliga organen och andra utövare av offentlig makt samt till exempel aktörer som har hand om samhällets grundläggande funktioner att fullfölja sina uppgifter utan yttre störningar.

Lagförslagets konsekvenser för den nationella säkerheten och försvaret kan gälla exempelvis det militära försvaret, såsom territorialövervakning och tryggnad av den territoriella

integriteten och samhället, bekämpning av terrorism och olaglig underrättelseverksamhet, energiförsörjning, skydd av datanät eller annan kritisk infrastruktur eller information eller försörjningsberedskap, såsom energisjälvförsörjning och tillgång till material som är kritiska för samhället.

Metoder och informationskällor

Det material som används i bedömningen av konsekvenser för den nationella säkerheten och försvaret tillhandahålls i första hand av säkerhetsmyndigheterna, såsom försvars- och inrikesministeriet samt i vissa fall utrikesministeriet. Information som påverkar säkerheten kan förutom säkerhetsklassificerad information också vara offentlig information, och därför kräver identifieringen av konsekvenserna specialkompetens. Således är det viktigt att i så god tid som möjligt identifiera behovet av tvärsektorielt samarbete i projekt som kan ha konsekvenser för den nationella säkerheten. I sådana projekt kan även sekretariatet för Säkerhetskommittén konsulteras.

2.3.5.2 Brottslighet och säkerhet i vardagen

Vardagssäkerheten kan definieras som en känsla av trygghet och förtroende för att samhällets spelregler följs och att man ingriper i störningssituationer. Författningsförslagets konsekvenser för säkerheten i vardagen kan gälla till exempel samhällets eller organisationens informations-, utrymmes-, person-, personal- eller arbets säkerhet, säkerhetsmyndigheterna, räddningsväsendet eller bevakningen. I detta avsnitt granskas konsekvenserna för brottsligheten separat.

Brottsligheten orsakar betydande kostnader och andra olägenheter för samhället. Genom kriminalpolitiska åtgärder strävar man efter att minska brottsligheten och de olägenheter den orsakar. Även andra än riktiga kriminalpolitiska metoder, såsom planering av bostads- eller affärsområden, samhälls- och socialpolitiska lösningar eller nya verksamhets sätt i näringslivet, kan ha en betydande inverkan på brottsligheten. Informationsstyrning kan till exempel vara ett effektivt sätt att bekämpa brott. Brottsligheten ska därför bedömas som ett omfattande samhälls fenomen utan att begränsas till kriminaliseringar och brottspåföljder. Kriminaliseringar och brottspåföljder har däremot en väsentlig koppling till bedömningen av om bestämmelsen kan påverka oönskat beteende.

Vid bedömningen av konsekvenserna för brottsligheten är det bra att granska faktorer som man vet har samband med antalet brott och deras natur. I ett typiskt brott kan man

urskilja tre element: föremålet för brottet eller brottsoffret, en gärningsman som är benägen att begå brott och brist på tillräcklig övervakning eller skydd. Brottsuppstår när en gärningsman som är benägen att begå brott påträffar ett lämpligt föremål för brott utan tillräcklig övervakning. Förändringar i alla dessa faktorer kan påverka brottsligheten. Metoderna för brottsbekämpning indelas däremot ofta i situationsbekämpning och socialt förebyggande av brottslighet. Syftet med situationsbekämpningen är att minska konkreta tillfällen i vardagen för att begå brott genom att göra det svårare att begå brott, minska vinningen av brott och öka riskerna när man begår brott. Syftet är att utforma vardagliga situationer så att de förebygger uppkomsten av tillställningar, försvårar brottslighet och gynnar lagliga verksamhetsformer. Förebyggandet av social brottslighet strävar efter att påverka riskfaktorerna under människornas tillväxt och utveckling samt att gallra bort sociala egenskaper som ökar benägenheten att hamna i brott.

Informationskällor

- De årliga publikationerna Rikollisuustilanne och Seuraamusjärjestelmä från [Institutet för kriminologi och rättspolitik](#)
- [Statistikcentralens rättsstatistik](#) (en del kostnadsfri)
- [Rättsregistercentralens](#) och [Brottspåföljdsmyndighetens](#) material
- [Justitieministeriets anvisningar om bedömningen av brottslighetskonsekvenser vid lagberedning](#)

2.3.6 Välbefinnande och hälsa

Med konsekvenser för välbefinnande och hälsa avses konsekvenser för den psykiska och fysiska hälsan, välbefinnandet och levnadsförhållandena. De är konsekvenser för människan, människogruppen, samfundet eller samhället som orsakar förändringar i hälsotillståndet, välbefinnandet eller fördelningen av välbefinnandet (till exempel mellan olika socioekonomiska grupper). Konsekvenserna för välbefinnande och hälsa är nära förknippade med tillgodoseendet av de ekonomiska, sociala och kulturella grundläggande och mänskliga rättigheterna. Om konsekvenserna är begränsade till en viss grupp av människor, till exempel barn eller äldre, ska bedömningen riktas uttryckligen till denna grupp.

De viktigaste målen för förmånerna och tjänsterna i anslutning till den sociala tryggheten är att främja den sociala välfärden samt hälsa och välbefinnande. På samma sätt innehåller varje förvaltningsområdes uppgifter faktorer som påverkar den sociala välfärden och

hälsan. Beslut som gäller människors vardagsmiljö, hem, daghem, skola, arbetsplats, bostadsområde och trafik kan förbättra eller försämma hälsan och välbefinnandet. De förebyggande åtgärderna har inte nödvändigtvis några direkta konsekvenser alls, men på lång sikt kan konsekvenserna både för hälsan och den sociala välfärden och ekonomin vara betydande. Lagstiftningsprojekt ska ses som en helhet där en enskild bestämmelse uttryckligen har betydelse som en del av helheten.

Befolkningens hälsa och sociala välfärd påverkas av olika faktorer. Dessa är individuella, sociala, strukturella, miljömässiga eller kulturella faktorer, såsom resurser som främjar hälsa och välbefinnande, attityder, en smidig vardag, hälsobeteende (till exempel näring, motion och drogbruk), förmågan att tillägna sig och tolka hälsoinformation samt möjligheter att få eller använda olika social- och hälsovårdstjänster och -förmåner. Genom att påverka dessa faktorer, främja hälsa och välbefinnande och minska skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper kan man också påverka många sociala problem och hälsorelaterade problem, såsom fattigdom, social utslagning, arbetslöshet och folksjukdomar. Konsekvenser för miljöhälsan behandlas i avsnitt 2.2.6.

Man bör sträva efter att bedöma välfärds- och hälsoeffekterna även ur ett ekonomiskt perspektiv. Om beteendet kan styras så att hälsorisker och sociala problem undviks kan betydande besparingar uppnås. Vissa hälsorisker kan bekämpas med ett begränsande regelverk (till exempel tobakslagstiftningen, alkoholprispolitiken, trafikpolitiken, bostadspolitik och regleringen av arbetslivet). Å andra sidan kräver social påverkan och hälsoeffekter i allmänhet ekonomiska satsningar. Därför måste man i beslutsfattandet parallellt granska eventuella effekter som främjar eller motverkar olika mål och eventuellt också av olika typ och bedöma deras inbördes betydelse.

Anvisningar och informationskällor

- [Institutet för hälsa och välfärd](#) har publicerat material som stöder bedömningen av konsekvenser för människor och vid behov ger stöd i planeringen och genomförandet av bedömningen.
- [Institutet för hälsa och välfärds statistik- och indikatorbank Sotkanet.fi](#)
- [Arbetshälsoinstitutets undersökningar](#)
- [Pensionsskyddscentralens forskning, statistik och prognoser](#)
- [Folkpensionsanstaltens forskning och statistik](#)

2.3.6.1 Motion och rörelse

Vid bedömningen av konsekvenserna för motion och rörelse granskas lagförslagets inverkan på motion och rörelse bland befolkningen samt förutsättningarna för dessa. På individnivå påverkar för lite motion välbefinnandet och livskvaliteten. På befolkningsnivå ger otillräcklig rörlighet upphov till betydande kostnader för samhället, såsom social- och hälsovårdskostnader samt produktivetskostnader. Befolkningens rörlighet påverkas till exempel av reglering av idrotts-, ungdoms-, social- och hälsovårds-, utbildnings-, miljö-, boende- och trafikpolitiken.

Det är särskilt viktigt att identifiera konsekvenserna för befolkningsgrupper vars förutsättningar för motion och rörelse är mer beroende av stöd från den närmaste kretsen, närmiljön och samhället än den övriga befolkningen. Dessa grupper är i synnerhet barn och unga samt de befolkningsgrupper som har det sämst ställt, såsom personer med funktionsnedsättning, invandrare och äldre personer med nedsatt funktionsförmåga.

Centrala frågor är om bestämmelsen påverkar:

- motion och rörelse direkt (t.ex. promenader och cykling eller rörelsepedagogik och -undervisning)?
- möjligheterna att röra sig och använda aktiva färdmedel i vardagsmiljön (t.ex. bostads- och skolbyggnader med närmiljö, grön- och rekreationsområden samt trafiksystem) och bebyggelsestrukturen (t.ex. placeringen av boende, arbetsplatser, tjänster, fritidsområden och trafikleder)?
- främjande av fysisk aktivitet i de vardagliga strukturerna (t.ex. arbetstid och flexibilitet samt distansarbete) och tjänsterna (t.ex. småbarnspedagogik, utbildning, social-, hälso-, transport- och motionstjänster)?
- verksamhetsförutsättningarna för aktörer som främjar motion och rörelse (t.ex. idrottsföreningar och -organisationer)?

Informationskällor

- [Webbplatsen Liikuntakaavoitus.fi](https://www.liikuntakaavoitus.fi)
- [Likes forskningscentral](#) och [webbplatsen för Liikkuvat-programmen](#)
- [TEAvisari](#)
- Undervisnings- och kulturministeriet: [rörelseindikatorer för barn och ungdomar](#)
- Statistik- och indikatorbanken Sotkanet: [Indikatorer för funktionsförmåga och motion](#)
- [Statens idrottsråd](#) och dess [sidor för bedömning av effekterna av idrott och motion \(på finska\)](#)

2.3.7 Sysselsättning och arbetsliv

2.3.7.1 Sysselsättning

Sysselsättningseffekterna kan bedömas genom förändringar i efterfrågan och utbudet på arbetskraft. Individer erbjuder antingen sin arbetsinsats till ett företag eller en sammanlutning som efterfrågar den eller är egenföretagare. Bestämmelserna kan påverka utbudet av och efterfrågan på arbetskraft samt balansen mellan dessa genom ekonomiska faktorer eller (strukturella) faktorer på arbetsmarknaden.

Vid bedömningen av sysselsättningseffekterna är det viktigt att beakta skillnaden mellan brutto- och nettoeffekterna. Jämförelsen av sysselsättningen före och efter reformen för dem som är föremål för åtgärden skapar en bruttoeffekt av sysselsättningen, där man ännu inte beaktar indirekta eller icke avsedda biverkningar. Detta är dock oftast inte den slutliga sysselsättningseffekten. Med sysselsättningens nettoeffekt avses en effekt som tar med alla föränderliga faktorer i beräkningen och vars bedömning bidrar till att undvika vilseledande dubbelräkning. I nettoeffekten beaktas till exempel de diskriminerande effekterna av en åtgärd (de som hör till målgruppen diskriminerar andra som ska rekryteras), dödviktseffekten (en del som hör till målgruppen skulle ha sysselsatts även utan åtgärd) och substitutionseffekten (efterfrågan på arbete som skapats genom åtgärden ersätter annan efterfrågan).

Exempel: Av 100 personer som deltagit i sysselsättningsfrämjande åtgärder sysselsatts 70 till följd av åtgärden. Även utan åtgärden skulle dock 50 av dem ha sysselsatts under motsvarande tid (dödviktseffekt). Dessutom diskrimineras 10 arbetssökande som inte omfattas av åtgärden (undanträngningseffekt). Åtgärdens nettosysselsättningseffekt är alltså 10 personer.

Ibland förekommer olika och delvis korsvisa konsekvenser i bedömningen av sysselsättningseffekterna. När olika faktorer bedöms ska man i mån av möjlighet sträva efter att producera kvantitativa uppskattningar till exempel med hjälp av [ramen för granskning av sysselsättningseffekterna](#). Summan av de direkta och indirekta nettoeffekterna utgör de slutliga sysselsättningseffekterna. Ofta kan sysselsättningens nettoeffekt bedömas på samma sätt som med ramen genom att summera olika konsekvenser och eventuellt konsekvenser i olika riktningar. I de mest komplicerade situationerna kan det dock på grund av multiplikatoreffekter och dynamiska effekter behövas en totalekonomisk modellgranskning (av den allmänna balansen). En närmare beskrivning av ramen finns på [arbets- och näringsministeriets webbplats](#).

	Direkta konsekvenser	Indirekta konsekvenser ⁶³
Konsekvenser av efterfrågan på arbetskraft		
efterfrågan eller dess struktur förändras	1	2
Konsekvenser för utbudet av arbetskraft		
utbudet eller dess struktur förändras	3	4
Balans effekter på arbetsmarknaden		
samstämmigheten mellan utbud och efterfrågan förändras	5	6
Sysselsättningens nettoeffekter	7 (= 1 & 3 & 5)	8 (= 2 & 4 & 6)

I bedömningen av sysselsättningseffekterna framhävs framför allt åtgärdens uppskattade effekt i förhållande till kostnaderna. Man jämför alltså vad som händer i och med åtgärden (alternativt tillstånd) och vad som skulle hända utan åtgärden (nuläget). Ett alternativt tillstånd kan skapas med olika metoder, varav de mest tillförlitliga är färdiga undersökningar. I undersökningsresultat som innehåller en undersöknings- och jämförelsegrupp har man ofta också beaktat biverkningar. Om det inte finns tillgång till högkvalitativ forskning ska bedömningen göras med välgrundade antaganden, till exempel genom att tillämpa annan forskning i ämnet eller andra välgrundade bedömningar.

Vid bedömningen av sysselsättningseffekterna ska man sträva efter en så tillförlitlig kvantitativ bedömning som möjligt, som tar hänsyn till konsekvensernas varaktighet och tidpunkten för dem. Konsekvenserna av strukturella förändringar är vanligtvis bestående, medan konsekvenserna av investeringar är tillfälliga. Sysselsättningseffekterna ska presenteras på kort och lång sikt. Det är inte alltid möjligt att producera numerisk information om sysselsättningseffekterna, varvid konsekvenserna kan beskrivas *kvalitativt*. Även i en kvalitativ bedömning är det viktigt att göra en bedömning av tillförlitlig och i mån av möjlighet forskningsbaserad information.

Man sysselsätter sig inte alltid på heltid utan på deltid på arbetsmarknaden. En viktig fråga i bedömningen av sysselsättningseffekterna kan vara vilken inverkan regleringen har på sysselsättningen mätt i antalet heltidsanställda. Då kan det bli fråga om att omvandla sysselsättningseffekterna till *heltidsekvivalenter*⁶⁴. I bedömningen är det också viktigt att uppmärksamma att sysselsättningseffekterna för olika grupper kan vara olika till exempel regionalt, yrkesmässigt, enligt kön, ålder och nationalitet. Konsekvenserna kan också framhävas på olika sätt i olika konjunkturer.

63 T.ex. multiplikatoreffekt, beteendeeffekt eller tillväxtboom.

64 Antalet deltidsarbetsplatser kan anges som heltidsekvivalenter till exempel så att två deltidsarbetstillfällen motsvarar en heltidsarbetsplats.

Utöver den direkta regleringen av arbetsmarknaden kan bestämmelser som påverkar samhällsekonomin, kompetensen, den sociala tryggheten eller företagen ha sysselsättningseffekter. Även regleringen av invandringen har ofta betydande konsekvenser för sysselsättningen, eftersom den direkt påverkar utbudet av arbetskraft.

2.3.7.2 Arbetsliv

I konsekvenserna för arbetslivet behandlas konsekvenserna för löntagarna och arbetslivets kvalitet och säkerhet. Det är viktigt att konsekvenserna för arbetslivet beaktas i lagberedningen, eftersom arbetsmarknaden är en central del av livet för en stor del av befolkningen. Det finns också särdrag förknippade med arbetsmarknaden som skiljer arbetsmarknaden från andra marknader. Arbetstagarens förhandlingskraft är ofta svagare än arbetsgivarens. Även jämställdhets- och likabehandlingsfrågor framhävs ofta när man reglerar arbetsmarknadens funktion. I bedömningen av konsekvenserna för arbetslivet finns det också beröringspunkter med andra typer av konsekvenser, framför allt jämställdhet, jämlikhet, sysselsättning, företag och hushållens ekonomiska ställning.

Om bestämmelsen medför betydande förändringar i arbetslivet ska konsekvenserna beaktas särskilt ur löntagarnas synvinkel. Påverkar bestämmelsen arbetstagarens vardag? Hur hjälper regleringen arbetstagarna att anpassa sig till förändringarna i arbetslivet? Det är bra att i tillämpliga delar granska konsekvenserna även för ensamföretagare, i synnerhet när det är fråga om otypiska former av företagande (såsom plattformsekonomi). Det är viktigt att förstå vilka arbetstagargrupper som berörs av förändringarna och hur de påverkar arbetslivet. Är konsekvenserna olika för till exempel personer som befinner sig i början av sin karriär än för erfarna arbetstagar? Den viktigaste frågan är ofta vilkas ställning som stärks och vilkas ställning som försvagas. I bedömningarna är det viktigt att identifiera konsekvenserna för kvaliteten på arbetslivet i allmänhet och vilka som särskilt påverkas.

Centrala konsekvenser för arbetslivet⁶⁵:

- Anställningstrygghet och arbetsinkomster: exempelvis frågor som gäller arbetstagarens uppsägningsskydd och inverkan på de inkomster som arbetstagaren får i handen.
- Anställningsförhållanden: till exempel inverkan på antalet olika typer av anställningsförhållanden (t.ex. deltidsarbete) och anställningsförhållandenas varaktighet (t.ex. hur vanligt det är med arbetsavtal för viss tid), framför allt på förekomsten av otypiska anställningsförhållanden (t.ex. nollavtal och hyrd arbetskraft).

65 Se [arbets- och näringsministeriets checklista för konsekvenser för arbetslivet](#) (på finska).

- Arbetstagarens möjligheter att delta och påverka samt kompetensutveckling: till exempel arbetstagarens möjligheter att påverka organiseringen av sitt arbete, delta i det gemensamma beslutsfattandet och utbilda sig vid sidan av arbetet.
- Samordning av arbetet och livet i övrigt: till exempel möjligheter att vara flexibel när det gäller arbetstider och uttag av ledigheter samt inverkan på ledigheternas längd.
- Jämställdhet, likabehandling och diskriminering i arbetslivet: exempelvis konsekvenser för könsfördelningen i yrkesstrukturen och diskriminering i arbetslivet på grund av familjeledighet eller graviditet.
- Hälsa, säkerhet och välbefinnande i arbetet: exempelvis förebyggande av olycksfall i arbetet.
- Facklig organisering och kollektivavtal: exempelvis inverkan på de fackliga organisationernas arbetsmarknadsåtgärder och förfarandena för avtal om arbetsvillkor.
- Arbetskarriärernas längd och kontinuitet: exempelvis inverkan på orken i arbetet, avbrott i arbetskarriären eller pensionering.

Utöver en kvalitativ beskrivning är det bra att i mån av möjlighet sträva efter att bedöma konsekvenserna för arbetslivet kvantitativt. Till exempel kan konsekvenserna för längden på olika ledigheter i olika arbetstagargrupper ofta bedömas kvantitativt, medan konsekvenserna för anställningstryggheten oftast är kvalitativa.

Informationskällor

- **Statistikcentralen:** Undersökningar om arbetsförhållanden, arbetskraft, tidsanvändning och vuxenutbildning samt statistik över pendling, lönestruktur, inkomstfördelning och olycksfall i arbetet.
- Arbets- och näringsministeriet: [arbetslivsbarometern](#) och [arbetsförmedlingsstatistik](#)
- [Europeisk arbetsmiljöundersökning](#)
- [FPA:s statistik](#)
- [Pensionsskyddscentralens statistik](#)
- [Arbetshälsoinstitutets undersökningar](#)

2.3.8 Informationssamhället och dataskydd

2.3.8.1 Informationssamhället

Med informationssamhälle avses ett samhälle som producerar och utnyttjar information samt värdesätter en snabb informationsgång. Produktionen, distributionen och behandlingen av information har en betydande roll i exempelvis ekonomin och kulturen. I informationssamhället finns olika produkter och tjänster tillgängliga med digitala medel eller så kan de vara helt digitala. Även informationen i sig kan vara en satsning på en mellanprodukt eller en färdig produkt. Genom att på förhand identifiera konsekvenserna för informationssamhället kan man minska risken för att lagförslaget leder till en oförutsedd utveckling som är ogynnsam med tanke på utvecklingen av informationssamhället eller att möjligheten att stödja utvecklingen av informationssamhället inte utnyttjas.

Vid sidan av informationssamhället kan man tala om digitalisering, det vill säga att informationsteknik blir allt vanligare i samhället. Digitaliseringen har en central roll i många samhällsförändringar som genomförs genom bestämmelser. Även i andra regleringsprojekt bör man bedöma om bestämmelsen orsakar onödiga hinder för utnyttjandet av digitala metoder eller om den kan främja användningen eller utvecklingen av digitala tjänster.

Vid bedömningen av konsekvenserna för informationssamhället ska man sträva efter att identifiera kedjorna och föremålen för konsekvenserna. Konsekvenserna kan drabba människor som konsumenter och samhällsmedlemmar som använder kommunikationsnät, kommunikationstjänster och digitala tjänster eller företag eller myndigheter som producerar eller använder infrastruktur för kommunikationsnät, kommunikationstjänster eller digitala tjänster. Konsekvenserna kan riktas mot informationssamhällets grundläggande strukturer genom att främja eller försvaga informationssamhällets utveckling antingen allmänt eller ur målgruppernas synvinkel.

Förslaget kan direkt eller indirekt påverka till exempel investeringar i kommunikationsnät, kommunikationstjänster och digitala tjänster, deras utbud, användning, kvalitet och tillgänglighet. Konsekvenserna kan också gälla produktion, förmedling och utnyttjande av information (data) i företag, hushåll och offentliga tjänster. Tillgången till infrastruktur för kommunikationsnät och kommunikationstjänster, att kostnaden för dem är rimlig, driftsäkerhet, säkerhet och tillförlitlighet är nödvändiga för medborgare, företag och myndigheter. Allt fler funktioner, såsom energi, transport och logistik, är beroende av infrastrukturen för och tjänsterna i kommunikationsnätet.

Konsekvenser för informationssamhället kan också vara till exempel ett förslag som främjar kvaliteten på och tillgången till digitala tjänster. Om förslaget ökar investeringarna i infrastrukturen för kommunikationsnät kan det förbättra företagens affärsmöjligheter och människors möjligheter att delta och verka i samhället. Å andra sidan kan det kräva att användaren har särskild utrustning eller programvara samt beredskap att skaffa och

använda sådan. Ett förslag som främjar informations- och teknikbaserad företagsverksamhet kan också få konsekvenser för informationssamhället. Förslaget kan till exempel möjliggöra utveckling av nya affärsmodeller och innovationer, resurssparande i produktionen samt kostnadsbesparingar och ökad produktivitet.

Förslag som påverkar informationssamhället kan ha betydande kostnadseffekter bland annat vid byggande av infrastruktur, skapande av serviceutbud eller genomförande av informationssäkerhetsåtgärder. Dessa kostnader kan under själva satsningen täckas med medel antingen från den privata eller den offentliga sektorn, till exempel användarnas klientavgifter, skattemedel eller reklamintäkter. I beredningen ska man bedöma hur förslaget påverkar kostnaderna för informationsförmedling och utnyttjande av information. Kostnaderna bör jämföras med den nytta som uppnås genom satsningarna och som kan uppstå på lång sikt.

Vid bedömningen av konsekvenserna för informationssamhället är det viktigt att identifiera kopplingarna till andra typer av konsekvenser. Förslaget kan påverka till exempel produktiviteten, sysselsättningen, konkurrenskraften eller i slutändan hela samhällsekonomin till exempel genom att påverka de finska datateknikföretagens konkurrenskraft. Ett förslag som förbättrar datakommunikationsförbindelserna eller de tjänster som tillhandahålls via dem kan främja den regionala jämlikheten genom att minska betydelsen av fysisk ort. Även miljön kan påverkas genom att förändra energiförbrukningen eller rörelsebetendet. Kommunikationsnät och -teknologi är utsatta för kränkningar av och risker för informationssäkerheten. Förslag som påverkar dataskyddet, informationssäkerheten och försörjningsberedskapen när det gäller nät och tjänster kan ha konsekvenser som främjar eller försämrar det allmänna förtroendet och den nationella säkerheten och som indirekt också kan påverka kostnaderna för åtgärder i anslutning till efterfrågan på tjänster eller informationssäkerheten och dataskyddet. Konsekvenserna för informationssamhället har ett nära samband med konsekvenserna för myndigheter, som tas upp i avsnitt 2.3.3.

Informationskällor

Material som används vid bedömningen av konsekvenserna för informationssamhället produceras till exempel av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Dataombudsmannens byrå, Statskontoret, Statistikcentralen, kommunikationsministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, Sitra, Europeiska kommissionen och OECD. Finansministeriet upprätthåller en [informationshanteringskarta](#) över organiseringen av

informationshanteringen inom den offentliga⁶⁶ förvaltningen. [Transport- och kommunikationsverket](#) följer kommunikationsmarknaden och samlar in uppgifter om marknadsuppföljningen (bl.a. användning av tjänster, utbud och intäkter från tjänster) huvudsakligen från teleföretag. Verket publicerar riksomfattande uppgifter på sin webbplats två gånger per år samt regionala uppgifter minst en gång per år.

2.3.8.2 Dataskydd

Dataskyddsfrågor uppstår inom alla förvaltningsområden till exempel i samband med inrättandet av datasystem eller register. Enligt 10 § i grundlagen regleras skyddet av personuppgifter i lagen. I lagberedningen ska man identifiera om förslaget innehåller bestämmelser om behandling av personuppgifter. Personuppgifter är alla uppgifter utifrån vilka en fysisk person kan identifieras direkt eller indirekt. Skyddet för personuppgifter genomförs genom den allmänna regleringen av dataskyddet, det vill säga EU:s allmänna dataskyddsförordning (EU 2016/679), den kompletterande dataskyddslagen (1050/2018) och direktivet om dataskydd för brottsbekämpande myndigheter (EU 2016/680), som har implementerats nationellt genom lagen om behandling av personuppgifter i brottmål (1054/2018). Utgångspunkten är att man ska avstå från nationella specialregleringar. Med tanke på skyddet för personuppgifter kan det dock vara nödvändigt att utfärda särskilda bestämmelser inom ramen för handlingsutrymmet i dataskyddsförordningen⁶⁷, till exempel om behandlingen av personuppgifter är förknippad med behandling av känsliga uppgifter eller andra särskilda risker. I konsekvensbedömningen ska man då uppmärksamma behovet av behandling av personuppgifter, dess syfte, karaktär, omfattning, proportionalitet, risker och riskhantering.

Dataskyddslagstiftningen förpliktat den registeransvarige⁶⁸ att göra en konsekvensbedömning av dataskyddet när behandlingen av uppgifterna sannolikt medför en hög (eller för brottmål betydande) risk för människors rättigheter och friheter. En hög risk kan till exempel hänföra sig till behandling av personuppgifter i automatiskt beslutsfattande eller systematisk övervakning av människor, omfattande eller känslig behandling

66 Se avsnitt 2.3.3.2 i anvisningarna och informationskällorna för bedömning av konsekvenserna av förändring på informationshanteringen.

67 Det är också möjligt att utfärda specialbestämmelser som preciserar lagen om behandling av personuppgifter i brottmål under förutsättning att miniminivån för direktivet om dataskydd för brottsbekämpande myndigheter bevaras.

68 Som registeransvarig betraktas en aktör (till exempel en myndighet eller ett företag) som definierar för vilket ändamål och på vilket sätt personuppgifter behandlas.

av personuppgifter eller införande av nya tekniska lösningar.⁶⁹ Det är möjligt att den konsekvensbedömning som dataskyddsregleringen förutsätter görs redan i samband med lagberedningen.⁷⁰ Den ska åtminstone innehålla en beskrivning av åtgärderna för behandling av personuppgifter och deras ändamål, nödvändighet och proportionalitet, en bedömning av riskerna för de registrerades rättigheter och friheter samt en plan för åtgärder för ingripande i riskerna. Dataskyddsmyndigheternas anvisningar kan användas i bedömningen.

Anvisningar och informationskällor

- Lagskrivarens handbok: [skydd av privatlivet och dataskyddslagstiftning](#) (på finska)
- [Dataombudsmannens byrå](#) och dess [anvisning för konsekvensbedömning av dataskydd](#)
- [Dataskyddsarbetsgruppens anvisningar om konsekvensbedömning som gäller dataskydd](#)
- Man kan be justitieministeriets enhet för EU-rätt och dataskydd om stöd i frågor som gäller dataskydd.

2.3.9 Åland

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland. Självstyrelselagen för Åland (1144/1991) är en lag på grundlagsnivå vars bestämmelser man inte kan avvika från genom vanlig lag. Enligt 75 § i grundlagen gäller i fråga om lagstiftningsordningen för självstyrelselagen för Åland det som särskilt bestäms i denna lag. Med stöd av 69 § i självstyrelselagen kan självstyrelselagen ändras eller upphävas eller avvikelser från den göras i riksdagen endast i inskränkt

69 Enligt förarbetena till dataskyddslagen för brottmål (RP 31/2018 rd) kan det handla om en betydande risk till exempel i samband med utkontraktering av behandlingen av personuppgifter, överföring av personuppgifter till tredjeländer, nya typer av databehandlingstekniker eller förnyanden av informationssystem.

70 En bedömning som görs i samband med lagberedningen undanröjer inte nödvändigtvis den registeransvariges bedömningsskyldighet. Om bedömningen görs i samband med lagberedningen behöver den registeransvarige inte nödvändigtvis göra den på nytt innan de faktiska behandlingsåtgärderna inleds, om det inte föreskrivs särskilt. Den personuppgiftsansvarige ska dock kontinuerligt granska behandlingsåtgärdernas effekter och risker för att bedöma om personuppgifterna behandlas i enlighet med bedömningen.

grundlagsordning, och lagens ikraftträdande kräver även Ålands lagtings godkännande. Enligt självstyrelselagen är lagstiftningsbehörigheten som gäller landskapet Åland delad mellan riket och landskapet. Bestämmelser om landskapets lagstiftningsbehörighet finns i 18 § och om rikets lagstiftningsbehörighet i 27 och 29 §. Fördelningen av lagstiftningsbehörigheten enligt självstyrelselagen är absolut i den meningen att riksdagen inte för landskapets del kan lagstifta om sådana frågor som hör till landskapets behörighet.

Vid konsekvensbedömning av riksomfattande lagförslag är det viktigt att bestämmelserna i självstyrelselagen samt landskapet Ålands självstyrelse och andra särdrag beaktas. När beredningen har inletts ska man bedöma om bestämmelsen ska tillämpas på Åland eller inte. Dessutom kan bestämmelserna på grund av andra särdrag i det åländska samhället, såsom demilitarisering, geografi, ekonomi, närings- eller myndighetsstruktur⁷¹, ha en egen inverkan på landskapet.

Det kan vara utmanande att identifiera vilka bestämmelser som visar sig vara betydelsefulla på Åland och vilka konsekvenser förslaget kan få i landskapet. Ålands landskapsförvaltning har en central roll i bedömningen av konsekvenserna för Åland. I regleringsärenden som har särskild betydelse för landskapet ska de statliga myndigheterna enligt 28 § och 33 § i självstyrelselagen inhämta utlåtande av landskapet. Hörandeskyldigheten gäller de författningar och beslut som bereds och som är avsedda att träda i kraft även på Åland eller som uteslutande gäller landskapet. Om lagtinget har lagstiftningsbehörighet eller förvaltningsbehörighet inom ett rättsområde som den föreslagna rikslagstiftningen hänför sig till eller som förslaget bedöms påverka, ska förslaget anses ha särskild betydelse för Åland. Hörandet ska också skötas om särskilda förhållanden på Åland kräver exempelvis undantagsbestämmelser i rikslagstiftningen. Enligt 38 § i självstyrelselagen ska kommunikationen mellan staten och de åländska myndigheterna ske på svenska. Samråd med andra aktörer i landskapet kan också vara till hjälp vid konsekvensbedömningen.

Anvisningar

- [Justitieministeriets anvisning om Ålands ställning i lagberedningen och i EU-ärenden](#)
- [Lagskrivarens handbok: Hänsyn till Åland i lagberedningen](#)

⁷¹ Kommunerna på Åland ansvarar till exempel inte för samma uppgifter som rikets kommuner.

2.3.10 Kommuner och välfärdsområden

2.3.10.1 Kommuner

Kommunerna har en betydande ställning som anordnare, finansär och producent av välfärdstjänster som det allmänna ansvarar för. Kommunerna ansvarar i huvudsak för att de sociala och kulturella grundläggande rättigheterna i grundlagen tillgodoses i praktiken. I grundlagen tryggas kommunernas självstyrande ställning. En stor del av kommunernas uppgifter bygger på lagstiftning som beretts av olika ministerier. I lagberedningen blir man ofta tvungen att bedöma ramvillkoren för kommunal självstyrelse enligt grundlagen.

Vid konsekvensbedömningen av regleringsförslaget som gäller kommunerna ska man beakta konsekvenserna för de kommunala myndigheterna, olika förvaltningsområden, serviceanvändarna, personalresurserna samt kommuninvånarna och kommundemokratin. Bestämmelser som rör kommunerna påverkar ofta till exempel datasystemen. I bedömningen ska man beakta kommunernas samarbete, kommuner av olika storlek, kommungrupper, städer samt separat från fall till fall de största städerna och kommuner som har en särskilt svår ekonomisk ställning. Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna behandlas i avsnitt 2.1.3.2.

2.3.10.2 Välfärdsområden

Ett välfärdsområde är ett offentligrättsligt samfund som är separat från kommunerna och staten och som har självstyrelse inom sitt område. Välfärdsområdet har hand om de uppgifter som det föreskrivs att det ska göra enligt lag, och till dem hör att organisera social- och hälsovården och räddningsväsendet. Välfärdsområdets uppgifter har kontaktytor med kommunernas uppgifter i synnerhet när det gäller främjande av hälsa. Dessa kontaktytor ska beaktas i lagberedningen.

I lagberedningen ska man ta hänsyn till begränsningarna i välfärdsområdenas verksamhetsområde. Välfärdsområdet har inte ett lika omfattande allmänt verksamhetsområde som kommunerna. Välfärdsområdet kan inom sitt område åta sig uppgifter som stöder dess lagstadgade uppgifter (välfärdsområdets begränsade allmänna verksamhetsområde), såsom internationell verksamhet i anslutning till lagstadgade uppgifter och intressebevakning mellan välfärdsområdena. Skötseln av den uppgift som välfärdsområdet åtagit sig får inte äventyra skötseln av dess lagstadgade uppgifter. I lagen regleras dessutom välfärdsområdenas möjlighet att bedriva affärsverksamhet, som bör vara lågriskbaserad och stödja fullgörandet av de lagstadgade uppgifterna. Välfärdsområdet kan efter överenskommelse åta sig uppgifter som kommunerna överfört till det, om uppgiften är kopplad till välfärdsområdets uppgiftsområde och omfattar hela området och kommunerna står för den finansiering som hanteringen av uppgiften kräver.

Välfärdsområdenas organisation och förvaltning har i huvudsak ordnats på motsvarande sätt som i kommunerna. Välfärdsområdets förvaltning bygger på invånarnas självstyrelse, som förslaget kan påverka. Bestämmelserna om skötseln av förvaltningen och ekonomin samt medlemmarnas rätt att delta och påverka i lagen om välfärdsområden överensstämmer i stor utsträckning med motsvarande bestämmelser i kommunallagen. I konsekvensbedömningen ska man beakta konsekvenserna för välfärdsområdets verksamhet, myndigheter, medlemmar, användare av tjänster och personalresurser samt förverkligandet av demokratin i välfärdsområdet. I bedömningen kan man i tillämpliga delar utnyttja de anvisningar som gäller kommunerna. De ekonomiska konsekvenserna för välfärdsområdena behandlas i avsnitt 2.1.2.3.

2.3.11 Regional utveckling och landsbygden

2.3.11.1 Regional utveckling

Med konsekvenser för den regionala utvecklingen avses konsekvenser för den regionala utvecklingen samt för målen, åtgärderna och resurserna för den. Med regioner avses administrativa och statistiska områden såsom landskap, ekonomiska regioner och kommuner, men också olika områdestyper såsom landsbygd, städer och skärgård.

Det centrala innehållet i lagen om utveckling av regionerna är att främja en hållbar utveckling, tillväxt och konkurrenskraft i regionerna, invånarnas välfärd och kvaliteten på livsmiljön. Därför bör man i bedömningen av konsekvenserna för den regionala utvecklingen utreda hur de olika områdenas ställning förändras i förhållande till ovan nämnda faktorer till följd av lagförslaget. Man måste särskilt bedöma om förslaget försämrar vissa regioners ställning och därmed ökningen av skillnaderna mellan eller inom dem.

Centrala faktorer och influensområden för regionutvecklingen är:

- befolkningen (den permanenta och säsongsbefolkningen) och dess hälsa och välfärd
- sysselsättning och kompetens
- närings- och innovationsverksamhet samt regional ekonomi
- regionernas styrkor
- hållbar region- och samhällsstruktur samt tillgänglighet
- livsmiljöns kvalitet samt begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- skillnader i utvecklingen inom och mellan regionerna

Exempel på dessa faktorer och influensområden är konsekvenserna av näringsverksamhetens verksamhets- och utvecklingsförutsättningar, såsom stödande av investeringar

samt tryggande av tillgången på kompetent arbetskraft. Ur medborgarnas synvinkel är främjandet av välfärd och delaktighet samt lika möjligheter inom olika regioner väsentliga. Det centrala är hur bestämmelserna om social- och hälsovårdstjänster, utbildning samt trafik- och kommunikationsinfrastruktur påverkar tillgången till tjänster i regionerna. Då ska man också beakta tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Även reglering som påverkar multilokalitet och distansarbete kan påverka den regionala utvecklingen.

Regleringens konsekvenser kan variera mellan olika områden beroende på bland annat områdets läge samt näringslivets och befolkningens struktur i regionen. Konsekvenserna för den regionala utvecklingen ska bedömas med tanke på olika regiontyper och områden som ligger på olika platser i landet. Den regionala nivån som ofta används i bedömningen är landskapsnivån. Beroende på förslaget innehåll kan även annan ändamålsenlig områdesindelning användas, såsom ekonomiska regioner och kommuner, regiontyper enligt klassificeringen av stads-landsbygdsområden eller skärgårdsområdestyper. Finlands miljöcentralens [klassificering av stads- och landsbygdsområden](#) identifierar olika stads- och landsbygdsområden utifrån geodata. Regiontyper enligt skärgårdstypologin är skärgårdslika fastlandsområden, innerskärgården, mellanskärgården och ytterskärgården.

Informationskällor

- Statskontorets webbplats för lägesuppföljning av regionutvecklingen
- Regional statistik i Statistikcentralens statistikdatabas StatFin
- Transport- och kommunikationsverkets webbplats Liikennefakta
- Institutet för hälsa och välfärds statistik- och indikatorbank Sotkanet.fi
- Närings-, trafik- och miljöcentralerna

2.3.11.2 Landsbygden

I bedömningen av konsekvenserna för landsbygden granskas konsekvenserna för olika landsbygdsområdets närmiljö, människor som bor permanent och på deltid i landsbygdsområdena⁷², företag och näringar på landsbygden, landsbygdsområdena samt deras strukturer och inbördes relationer. Särskild uppmärksamhet fästs vid glesbygden. När det gäller

⁷² Enligt Eurostats definition bodde nästan 40 procent av Finlands befolkning på landsbygden i 2017. Dessutom bor en stor del av befolkningen på landsbygden på deltid. En noggrannare beskrivning av olika landsbygdsområden finns bland annat på webbplatsen [landsbygdspolitik.fi](#).

konsekvenserna för skärgårdsområdena bör man beakta lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981), enligt vilken man med åtgärder av stat och kommun bör sträva efter att bevara den fasta bosättningen i skärgården genom att skapa tillräckliga möjligheter för befolkningen till försörjning, mobilitet och basservice samt efter att skydda skärgårdens landskapsbild och naturen mot miljöskador.

Det är viktigt att bedöma konsekvenserna för landsbygden, eftersom landsbygdsområdenas decentraliserade samhällsstruktur, näringslivsstruktur och markanvändning skiljer sig avsevärt från förhållandena i städerna. På landsbygden finns det proportionellt sett fler egenföretagare och småföretagare. I praktiken bedrivs det endast näringsverksamhet som bygger på marken, vattenresurserna och naturen i landsbygdsområdena. Den tredje sektorn har en central roll som producent av välfärdstjänster. Avstånden till service kan vara långa, tillgängligheten till dagligvarubutiker har försämrats och den genomsnittliga längden på resorna till och från arbetet har ökat särskilt på glesbygden och den stadsnära landsbygden. Dessutom är marknadens funktion bristfällig, vilket innebär att till exempel upphandling inte ger önskat resultat.

Konsekvenser för landsbygden är ofta förknippade med projekt som påverkar möjligheterna till boende på landsbygden (t.ex. markanvändning och planläggning), tjänsternas tillgänglighet (t.ex. social-, hälso-, undervisnings-, utbildnings- och trafiktjänster, datakommunikationsförbindelser och andra digitala tjänster), kompetens, sysselsättning, ekonomisk verksamhet, säkerhet, närdemokrati eller kulturmiljö. Förslaget kan påverka människor, företag och samhällsstrukturer som bor på landsbygden på ett annat sätt än i stadsområden. Exempel på detta är hur förlängningen av läroplikten påverkar unga som bor i glesbefolkade områden på grund av tillgången och tillgängligheten till utbildningstjänster samt hur reformen av lagen om transportservice påverkar tillgången till taxitjänster på landsbygden, invånarnas möjligheter att utträta ärenden och skolskjutsarna.

I bedömningen av landsbygdseffekterna identifieras om de förändringar som förbereds får betydande konsekvenser för landsbygden och vilka negativa eller positiva saker som är förknippade med dem. Det är viktigt att bedöma hur de önskade effekterna kan effektiviseras och hur de negativa kan minskas. Bedömningen kan utgå från följande frågor:

- Vilka konsekvenser identifieras när föremålet överförs till landsbygdsområden?
- Inom vilka delområden avviker konsekvenserna sannolikt från stadsområdena till exempel på grund av samhälls-, befolknings- eller näringslivsstrukturen?
- Kräver uppnåendet av målet för regleringsprojektet olika typer av styrning i stads- och landsbygdsområden?

Centrala bedömningsområden, hur påverkar förslaget:

- befolkningen på landsbygden?
- boende, service och mobilitet på landsbygden?
- kompetens och sysselsättning på landsbygden?
- näringsverksamhet och företagande på landsbygden?
- demokrati, delaktighet och medborgarverksamhet på landsbygden?
- den nationella försörjningsberedskapen?
- miljön eller landskapet på landsbygden?

Anvisningar och informationskällor

- Jord- och skogsbruksministeriet har publicerat närmare [anvisningar om bedömningen av lagförslags konsekvenser för landsbygden](#) (på finska).
- På webbplatsen för det av statsrådet tillsatta [landsbygdspolitiska rådet](#) finns material om bedömning av landsbygdseffekter.
- Centrala kontaktpunkter är jord- och skogsbruksministeriet, [landsbygdspolitiska rådet](#) och [skärgårdsdelegationen](#). Andra informationsproducenter är bl.a. Naturresursinstitutet och Finlands miljöcentral. Även forskningsinstitut och aktörer som bedriver samhälllig landsbygdsforskning kan bedöma konsekvenserna för landsbygden.
- Det är ofta nödvändigt att bedöma konsekvenserna för landsbygden med ovan nämnda [klassificering av regioner](#): stad-landsbygd-klassificering och skärgård-regionklassificering.
- I Statistikcentralens tjänst [Landsbyggsindikatorer](#) (avgiftsbelagd) har man samlat nyckeltal som beskriver landsbygdsområdenas utveckling (på finska).
- [Finlands miljöcentral](#)s [Liiteri-tjänst](#) (avgiftsbelagd) ger information om den byggda miljön (på finska).
- [Landsbygdsöversikten](#), [Landsbygdsbarometern](#) och [Stugbarometern](#) ger aktuell information om landsbygden och utvecklingen i anslutning till den.

2.3.12 Gränsöverskridande konsekvenser

Lagförslaget kan ha gränsöverskridande konsekvenser som kan få såväl ekonomiska konsekvenser och miljökonsekvenser som andra konsekvenser för människor och samhället. I detta avsnitt presenteras andra typer av påverkan än de som beskrivs ovan.

Regleringsförslaget kan påverka det internationella samarbetet och relationer mellan stater. Det framhävs särskilt i propositionerna om sättande i kraft av internationella förpliktelser, då det är bra att bedöma avtalets konsekvenser för Finlands internationella relationer, till exempel konsekvenserna för mellanstatligt eller multilateralt samarbete. Genom avtal kan man också inrätta samarbetsforum eller fastställa skyldigheter eller mål för samarbetet. Eventuella konsekvenser av dessa bestämmelser kan behandlas ur ett internationellt samarbetsperspektiv.

Lagförslaget kan ha konsekvenser som uppstår på grund av att det avviker avsevärt från lagstiftningen i en annan stat. Till exempel i de nordiska länderna kan sådana skillnader påverka medborgarnas rörlighet mellan de nordiska länderna. I lagberedningen bör man se till att det inte uppstår gränshinder mellan de nordiska länderna och att befintliga hinder avlägsnas.⁷³ Gränshindren gäller förutom fysiska personer även till exempel företag. Förslaget kan också uttryckligen ha konsekvenser för gränsgångare.

Lagförslaget kan påverka hur EU:s inre marknad fungerar. I beredningen bör man säkerställa att förslaget inte skapar hinder som strider mot EU-rätten för den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och människor på den inre marknaden.

Centrala frågor är om förslaget:

- får gränsöverskridande konsekvenser?
- medför konsekvenser för Finlands internationella relationer eller internationella samarbete?
- medför konsekvenser för gränsgångare (inklusive gränshinder mellan de nordiska länderna)?
- medför konsekvenser för EU:s inre marknad?

⁷³ Identifierade gränshinder mellan de nordiska länderna finns uppräknade i Nordiska rådets [gränshinderdatabas](#). Utmaningarna gäller bland annat beskattning, den sociala tryggheten och arbetslivet.

2.3.13 Djurens välbefinnande

Välbefinnande är djurs upplevelse av deras psykiska och fysiska tillstånd. Djurens välbefinnande påverkas av deras möjligheter att anpassa sig till händelser och förhållanden i miljön. Om anpassningen inte lyckas eller orsakar kontinuerlig eller kraftig stress, ansträngning, beteendestörningar eller hälsorisker, försämras djurets välbefinnande. Välbefinnandet kan främjas genom att ge djuren möjligheter till positiva känslor och upplevelser till exempel genom olika möjligheter till stimulans och valmöjligheter eller genom att lämna djuren i fred och säkerställa goda levnadsförhållanden för dem. Husdjurens välbefinnande kan påverkas genom djurhållningsförhållanden, skötsel, djurhållning och avel. Vilda djurs välbefinnande och levnadsmöjligheter påverkas till exempel av trafiken, jakt, fiske, bekämpning av främmande arter, industri, turism, jord- och skogsbruk och annan markanvändning.

Konsekvenserna för djurens välbefinnande kan gälla enskilda djur, en viss djurgrupp (till exempel en viss åldersgrupp, djur som man håller för ett visst ändamål eller djur i en viss djurhållningsform) eller en djurart. Konsekvenserna kan gälla till exempel husdjur som hålls enbart i utomhusfällor eller på betesmarker, sällskaps- och hobbydjur som innehålls i människors bostäder eller vilda djur. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid djurgrupper som är beroende av människans vård, såsom unga, äldre, sjuka eller födande djur eller djur som lever i byggnader eller inhägnade områden. Särskild uppmärksamhet ska också fästas vid djurens välbefinnande när det regleras i frågor som gäller dödande av djur, såsom bestämmelser om jakt, slakt, massavlivning, avlägsnande av skadedjur eller bearbetning av miljön.

Informationskällor

- Livsmedelsverket
- Djurens välfärdscentral i Finland och dess rapporter om djurens välbefinnande (på finska)
- Forskningcentralen för djurens välbefinnande vid Helsingfors universitet
- Djurskyddsombudsmannen
- Naturrekursinstitutet
- Delegationer för djurens välbefinnande och skydd
- Finlands 3R-centrum
- EU:s referenscenter för djurvälfärd
- Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet
- Producent-, hobby- och djurskyddsorganisationer

Bilaga 1. Checklista för konsekvensbedömningsprocessen

Följande frågor kan användas i planeringen och genomförandet av konsekvensbedömningen som en del av lagberedningsprocessen.

Förberedelse

- Vilka är de samhällsproblem som är föremål för projektet och vilka är projektets mål? Hur påverkar det förslag som bereds det observerade problemet på ett sätt som främjar projektets mål?
- Hur organiseras och genomförs konsekvensbedömningen?⁷⁴
- Vilka problem och behov av förändringar har observerats i nuläget? Vad vet man om regleringens verksamhetsmiljö och de fenomen som är föremål för projektet? Varför behövs en ny reglering?
- Vilka är projektets centrala målgrupper? Hur hörs målgruppernas och andra intressentgruppers och experters åsikter om konsekvenserna? Hur kommunicerar man om konsekvensbedömningen?
- Med vilka regleringsmetoder och andra styrmedel kan projektets mål främjas? Vilken är den preliminära bedömningen av konsekvenserna av olika alternativ?

Egentlig beredning, remissförfarande och fortsatt beredning

- Vilka befintliga uppgifter, material och metoder stöder sig bedömningen av projektets konsekvenser på?
- Vilka konsekvenstyper och målgrupper är aktuella i projektet? Vilka är de för projektet väsentliga konsekvenser som måste utvärderas mer detaljerat?⁷⁵
- Varför är det valda alternativet bättre än andra bedömda alternativ (till exempel främjande av projektets mål och kostnadseffektivitet)?
- Hur dokumenteras konsekvensbedömningen i regeringens proposition och i eventuella andra beredningsdokument?

⁷⁴ Se vad som ska uppmärksammas i planeringen av konsekvensbedömningen (avsnitt 1.2.1.1).

⁷⁵ Se frågor till stöd i bedömningen av konsekvensernas väsentlighet (avsnitt 1.1.3.3) och avgränsning av konsekvensbedömningens perspektiv (avsnitt 1.2.1.2).

Statsrådets beslutsfattande och riksdagsbehandling

- Får beslutsfattarna utifrån konsekvensbedömningen en tillräcklig uppfattning om lagförslagets väsentliga konsekvenser?

Stöd för verkställighet och uppföljning

- Hur kan man främja de önskade konsekvenserna vid verkställandet av lagen (till exempel informationskampanjer, utbildning, anvisningar, ekonomiska incitament eller tillsyn)?
- Har de aktörer som ansvarar för verkställandet förutsättningar att sköta de föreslagna uppgifterna?
- Hur ska genomförandet av lagstiftningen följas upp eller utvärderas i efterhand?

Bilaga 2. Checklista för identifiering av konsekvenser

Den här checklistan kan användas som hjälpmedel för att identifiera konsekvenserna. Avsikten är inte att alla föreslagna konsekvenser ska bedömas i alla projekt, utan bedömningen ska fokusera på de konsekvenser som är väsentliga för projektet.⁷⁶

Checklista för identifiering av konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser	
Hushållen	Påverkar förslaget hushållens inkomster, utgifter, konsumtion, prisnivå, investeringar eller skuldsättning?
Företagen	Påverkar förslaget företagets kostnader eller avkastning eller företagets verksamhetsmiljö?
Den offentliga ekonomin	Påverkar förslaget offentliga samfunds, såsom statsförvaltningens, kommunernas eller välfärdsområdenas, utgifter eller inkomster?
Samhällsekonomin	Påverkar förslaget sysselsättningen, produktionen, investeringarna, konsumtionen, importen eller exporten, prisnivån eller finansmarknaden?
Miljökonsekvenser	
Utnyttjandet av naturresurser	Påverkar förslaget användningen av icke-förnybara eller förnybara naturresurser eller materialens kretslopp?
Mark, vatten och luft	Påverkar förslaget marken, vattnet eller luften (t.ex. förändringar i utsläpp eller belastning)?
Klimatförändringen	Påverkar förslaget begränsningen av klimatförändringar (utsläpp eller upptag av växthusgaser) eller anpassningen till dem?
Biologisk mångfald	Påverkar förslaget den biologiska mångfalden (t.ex. förändringar i livsmiljöerna)?
Bebyggelsestrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden eller kulturarvet	Påverkar förslaget bebyggelsestrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet?

⁷⁶ Se frågor till stöd i bedömningen av konsekvensernas väsentlighet i avsnitt 1.1.3.3 och avgränsningen av konsekvensbedömningens perspektiv i avsnitt 1.2.1.2.

Checklista för identifiering av konsekvenser

Människors hälsa, levnadsförhållanden eller trivsel	Påverkar förslaget människors hälsa, levnadsförhållanden eller trivsel?
Andra konsekvenser för människor och samhälle	
Grundläggande och mänskliga rättigheter	Påverkar förslaget tillgodoseendet av människors och olika grupper av människors grundläggande och mänskliga rättigheter i deras vardag?
Grupper av människor	Påverkar förslaget olika grupper av människor på olika sätt: exempelvis jämlikhet, jämställdhet, barn och unga, urfolket samerna, personer med funktionsnedsättning, språkliga rättigheter eller andra grupper?
Myndigheter	Påverkar förslaget myndigheternas verksamhet, produktionen av tjänster eller förändringar i informationsförvaltningen?
Demokrati- och rättsstatsutveckling	Påverkar förslaget exempelvis medborgarnas möjligheter att delta, det civila samhällets eller mediernas verksamhet, rättsväsendets oberoende eller bekämpningen av korruption?
Säkerhet	Påverkar förslaget den nationella säkerheten, försvaret, brottsligheten eller säkerheten i vardagen?
Välbefinnande och hälsa	Påverkar förslaget människors psykiska eller fysiska hälsa, välbefinnande eller levnadsförhållanden?
Motion och rörelse	Påverkar förslaget hur mycket motion befolkningen får eller hur mycket de kan röra sig eller förutsättningarna för detta?
Sysselsättning och arbetsliv	Påverkar förslaget efterfrågan på eller utbudet av arbetskraft eller arbetslivets kvalitet eller säkerhet?
Informationssamhället och dataskydd	Påverkar förslaget informationssamhället, digitaliseringsutvecklingen eller skyddet av personuppgifter?
Regional utveckling och landsbygden	Påverkar förslaget regionutvecklingen eller avviker konsekvenserna på landsbygdsområdena från konsekvenserna på stadsområdena?
Åland	Påverkar förslaget landskapet Ålands självstyrelse eller landskapets övriga särdrag?
Kommuner och välfärdsområden	Påverkar förslaget kommunernas eller välfärdsområdenas självstyrelse, myndigheter, medlemmar, användare av tjänster eller personal?
Gränsöverskridande konsekvenser	Påverkar förslaget exempelvis det internationella samarbetet, EU:s inre marknad eller gränsgångare?
Djurens välbefinnande	Påverkar förslaget husdjurs eller vilda djurs välbefinnande?
Någon annan konsekvens	Vad?

Bilaga 3. Ytterligare anvisningar och informationskällor

I denna bilaga sammanställs ytterligare anvisningar och informationskällor som det hänvisas till i anvisningarna enligt tema.

Allmänt om konsekvensbedömningen

- Anvisningar för utarbetande av regeringspropositioner. <http://helo.finlex.fi/sv>
- Processhandbok för lagberedningen. <http://lainvalmistelu.finlex.fi/sv>
- Anvisning för hörande vid författningsberedning. <http://kuulemisopas.finlex.fi/sv>
- Lagskrivarens handbok. <http://lainkirjoittaja.finlex.fi/>
- Statsrådets handbok för föredragande. Regeringens publikationsserie 1/2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-335-4>
- Rådet för bedömning av lagstiftningen. <https://vnk.fi/sv/radet-for-bedomning-av-lagstiftningen>
- Kompetensnätverket för konsekvensbedömning vid statsrådet. <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM018:00/20>
- Metoder och informationskällor för konsekvensbedömningen av politikåtgärder. Miljöministeriets rapporter 16:2013. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/41369>
- Beredarens handbok för effektivt forskarsamarbete. Miljöministeriets publikationer 2021:28. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-416-1>
- Statistikcentralens informationstjänst. https://www.stat.fi/org/yhteystiedot/neuvonta_tietopalvelu_sv.html
- Statskontoret: analystjänster. <https://www.valtiokonttori.fi/sv/tjanster/tjanster-for-den-offentliga-forvaltningen-2/kommunekonomins-tjanster/analystjanster/#allmant>
- Europeiska kommissionen: riktlinjer och verktyg för bättre lagstiftning. https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_fi
- OECD: Best Practice Principles for Regulatory Policy: Regulatory Impact Assessment. https://www.oecd-ilibrary.org/governance/regulatory-impact-assessment_7a9638cb-en
- OECD: Framework for Policy Coherence for Sustainable Development. <https://www.oecd.org/gov/pcsd/pcsd-framework.htm>
- OECD: Tools and Ethics for Applied Behavioural Insights: The BASIC Toolkit. <https://doi.org/10.1787/9ea76a8f-en>

Konsekvensbedömning i projekt som gäller EU-rättsakter och fördrag

- EU-beredningsguiden. Statsrådets kansli och justitieministeriet 7.6.2018.
- Anvisning om riksdagens rätt att delta i och få information om den nationella beredningen av EU-ärenden. Justitieministeriets publikationer 2022:7. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-530-2>
- Fördragshandboken. Utrikesministeriets publikationer 2021:2. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-344-2>
- Behandlingen av EU-ärenden i statsrådet. <https://valtioneuvosto.fi/sv/statsradet/behandlingen-av-eu-arenden>
- Statsrådets redogörelse om EU-politiken. SRR 7/2020 rd. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-713-3>
- Justitieministeriets promemoria om subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen när EU utövar sin behörighet VN/1176/2019.
- EU-rådets riktlinjer 6270/18 om hantering av konsekvensbedömningar och rådets riktlinjer 5377/15 för metoder för att kontrollera förenligheten med de grundläggande rättigheterna i rådets förberedande organ. <https://www.consilium.europa.eu/sv/documents-publications/public-register/>
- Europeiska kommissionens meddelande om bättre lagstiftning COM (2021) 219 final.

Interinstitutionellt avtal av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning (EUT L 123/1, 12.5.2016).
 Nämnden för lagstiftningskontroll. <https://www.consilium.europa.eu/sv/documents-publications/public-register/>
 Årsrapport för Europaparlamentets forskningstjänsts arbete med konsekvensbedömningar 2021. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2022\)699486](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2022)699486)

Ekonomiska konsekvenser

Konsekvensbedömningen av marknadens konkurrensmässighet och konkurrens: en teoretisk referensram. Kommunikationsministeriets publikationer 2019/13. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-573-6>
 Arbets- och näringsministeriet: allmänna förutsättningar för företagsstöd. <https://tem.fi/kansalliset-yritystuen-yleiset-edellytykset>
 Arbets- och näringsministeriet: mätningar av den administrativa bördan. <https://tem.fi/hallinnollisen-taakan-selvitykset>
 Arbets- och näringsministeriet: principen en i en ut. <https://tem.fi/sv/principen-en-in-en-ut>
 Standard Cost Model Network: Measuring and Reducing Administrative Burdens for Businesses. International Standard Cost Model Manual. <https://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/34227698.pdf>
 Arbets- och näringsministeriet: Toimiala Online-tjänsten. <https://tem.fi/sv/anm-branschtjanst>
 Innovationsvänlig reglering: nuläget och god praxis. Publikationsserien för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2020:27. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-946-2>
 Arbets- och näringsministeriet: Innovationsvänlig reglering. <https://tem.fi/sv/innovationsvanlig-reglering>
 Arbets- och näringsministeriets guide för bedömning av innovationseffekterna. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-894-3>
 Arbets- och näringsministeriet: checklista för SMF-företagskonsekvenser (SMF-test). <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022101161622>
 Finansministeriet: utvärderingen av lagberedningens konsekvenser för kommunerna. <https://vm.fi/saadosalvaimistelu-kuntavaikutusten-arviointi>
 Anvisningar för beredning av lagstiftning som gäller kommunerna och bedömning av de ekonomiska konsekvenserna. Finansministeriets publikation 22/2015. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=6101>
 Bedömningen av ekonomiska konsekvenser ur kommunalekonomins perspektiv. Finansministeriets publikation 9/2015. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=4103>
 Statskontoret. <https://www.valtiokonttori.fi/sv/>
 Statistikcentralen och mikrosimuleringsmodellen SISU. https://www.tilastokeskus.fi/tup/mikrosimulointi/index_sv.html
 Statens ekonomiska forskningscentral. <https://vatt.fi/sv/framsida>
 Folkpensionsanstalten: forskning och statistik. <https://www.kela.fi/>
 Skatteförvaltningen: statistik. <https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/statistiken/>
 Pensionsskyddscentralen: forskning, statistik och prognoser. <https://www.etk.fi/sv/>

Miljökonsekvenser

Handbok om bedömning av lagförslags miljökonsekvenser. Miljöministeriet 2019. https://ym.fi/documents/1410903/56741391/ym_saadosehdotusten_ymparistovaikutusten_arvioinnin_opas.pdf/3651c7f7-ee3a-d1b6-96d6-a6565c568f1e/ym_saadosehdotusten_ymparistovaikutusten_arvioinnin_opas.pdf?t=1611236596622
 Statistikcentralen: användning av naturresurser, energi, samhällsekonomin materialflöden, avfallsstatistik, hydrologisk årsbok. <https://www.stat.fi/sv/statistiska-uppgifter>
 Finlands miljöcentral: Mot cirkulär ekonomi. <https://www.syke.fi/sv-FI>
 Luke: skogs-, fisk- och viltstatistik. <https://www.luke.fi/sv/statistik>
 Arbets- och näringsministeriet: energi. www.tem.fi/sv/energi
 Ympäristö.fi: miljörisiker, utsläpp av luftföroreningar och vattenskydd. https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Kartor_och_statistik
 Meteorologiska institutet: Portalen för luftkvalitet. <https://sv.ilmatietaenlaitos.fi/luftkvalitet>
 Finlands miljöcentral: Kostnadskalkylator för luftföroreningar. <https://www.syke.fi/hankkeet/ihku>
 FINPRTR utsläppsinformation. <https://prtr.fi/>
 Geologiska forskningscentralen: Lähde. <https://lahde.gtk.fi/>
 Klimatguiden. www.klimatguiden.fi
 Miljöministeriets handbok om bedömning av lagförslags klimatkonsekvenser. Miljöministeriets publikationer 2021:15. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-245-7>
 Finlands klimatpanel: material och rapporter. <https://www.ilmastopaneeli.fi/sv/>

Statistikcentralen: utvecklingen av utsläppen av växthusgaser i Finland. https://www.stat.fi/til/khki/index_sv.html

Miljöministeriet: klimatårsberättelsen. <https://ym.fi/sv/klimatarsberattelsen>

Miljöministeriet: naturskydd. <https://ym.fi/sv/naturens-mangfald>

Finlands miljöcentral: biologisk mångfald och ekosystemtjänsterna. https://www.syke.fi/sv-FI/Forskning__utveckling/Natur

Datatjänsten för livsmiljön Liiteri. <http://www.ymparisto.fi/liiteri>

Miljöförvaltningen: Landskap. <http://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Landskap>

Kulturmiljö vid bedömningen av konsekvenser. Suomen ympäristö 14/2013. <http://hdl.handle.net/10138/42296>

Bedömning av författningars konsekvenser för människor. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3771-0>

Institutet för hälsa och välfärd: miljöhälsa. <https://thl.fi/sv/web/miljohalsa>

Andra konsekvenser för människor och samhälle

Grundläggande och mänskliga rättigheter

Justitieministeriet: Handbok för bedömning av konsekvenserna för grundläggande och mänskliga rättigheterna vid lagberedning. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-302-5>

Tolkning och tillämpning av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Justitieministeriets promemoria 1.4.2020.

Edilex: Ilkka Saraviita -databas: <https://www.edilex.fi/saraviita>

Finlands politik för grundläggande och mänskliga rättigheter: indikatorer för grundläggande och mänskliga rättigheter. <https://oikeusministerio.fi/perus-ja-ihmisoikeuspolitiikka>

Utrikesministeriet: konventioner och rapporter om mänskliga rättigheter. <https://um.fi/sv/manniskorattskonventioner-och-rapporter>

EU:s byrå för grundläggande rättigheter. <https://fra.europa.eu/sv/about-fra>

Europarådet. <https://www.coe.int/en/web/portal/home>

FN:s högkommissarie för de mänskliga rättigheterna. https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage

Statsrådets justitiekansler och riksdagens justitieombudsmans årsberättelser. <https://oikeuskansleri.fi/sv/startside>, <https://www.oikeusasiames.fi/sv/eoa>

Människorättscentret. <https://www.manniskorattsentret.fi/>

Grupper av människor

Bedömning av författningars konsekvenser för människor. Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2016:2. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3771-0>

Institutet för hälsa och välfärd: förhandsbedömning av konsekvenserna av beslut. <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/forhandsbedomning-av-konsekvenserna-av-beslut>

Bedömning av konsekvenser för människor. Stakes 2007. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016100324788>

Statistikcentralen. https://www.stat.fi/index_sv.html

Folkpensionsanstalten: forskning och statistik. <https://www.kela.fi/tutkimus>

Jämlikhet och jämställdhet

Verktyg för bedömning av likabehandling. <http://yhdenvertaisuus.finlex.fi/yhdenvertaisuuden-arviointi/miten-arvioidaan/>

Handbok om bedömningen av jämlikhetskonsekvenser. Inrikesministeriets publikation 13/2014. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-491-963-0>

Justitieministeriet: likabehandling. <https://yhdenvertaisuus.fi/sv/framsida>

Diskrimineringsombudsmannen. <https://syrjinta.fi/sv/framsida>

Jämställdhetsombudsmannen. <https://tasa-arvo.fi/sv/framsida>

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden. <https://www.yvtltk.fi/sv/index.html>

Statistikcentralen: Jämställdhet. <https://www.stat.fi/tup/tasaarvo/index.html>

Institutet för hälsa och välfärd: Centret för jämställdhetsinformation och bedömning av könskonsekvenser. <https://thl.fi/sv/web/jamstalldhet>

SHM och Institutet för hälsa och välfärd: Jämställdheten och jämlikheten mellan könen – varför och hur? <https://www.eoppiva.fi/koulutukset/sukupuolten-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus-miksi-ja-miten/>

Barn och ungdomar

Handbok om bedömningen av konsekvenser för barn för lagberedare. Statsrådets kanslis publikationer 2021:5. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-370-8>

Bedömningen av konsekvenser för barn. Stakes 2006. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204193877>
 Barnombudsmannen. <https://lapsiasia.fi/sv/framsida>
 Handbok i hörande av barn för lagberedare. Statsrådets kanslis publikationer 2021:6. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-405-7>
 FN:s kommitté för barnets rättigheter, allmän kommentar om prioriteringen av barnets bästa. https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37288006/CRC_C_GC_14_julkaisu.pdf/c9407429-51cc-308e-a490-dff-4d8ef0087/CRC_C_GC_14_julkaisu.pdf?t=1465381208000

Urfolket samerna

Sametinget. <https://www.samediggi.fi/>
 Skolternas byastämman. <https://www.kolttsaamelaiset.fi/kolttien-kylakokous/>
 Justitieministeriets promemoria om förhandlingskyldigheten i samlingslagen 23.11.2017. <https://oikeusministerio.fi/sv/samearenden>
 FN:s deklaration om urfolkens rättigheter. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79095/UM_0516_YKn_julistus_Netti.pdf

Personer med funktionsnedsättning

Finlands nationella institution för mänskliga rättigheter. <https://www.manniskorattscentret.fi/rattigheter-for-personer-med-fun/manniskorattscentrets-arbete/> och <https://www.oikeusasiamies.fi/sv/rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning>
 Diskrimineringsombudsmannen: Rättigheter för personer med funktionsnedsättning. <https://syrijnta.fi/sv/rattigheter-av-personer-med-funktionsnedsattning>
 Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning VANE. <https://vane.to/sv/framsida>
 Institutet för hälsa och välfärd: Handbok om funktionshinderservice. <https://thl.fi/sv/web/handbok-om-funktionshinderservice>

Språkliga rättigheter

Anvisning för bedömning av språkliga konsekvenser. Justitieministeriets publikation 46/2016. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-538-6>
 Förhandsbedömning av språkliga konsekvenser vid beredning av förändringar i lagstiftning och administration. Justitieministeriets publikation 68/2012. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-257-6>
 Justitieministeriets webbplats: språkliga rättigheter. <https://oikeusministerio.fi/sv/sprakliga-rattigheter>

Myndigheternas verksamhet, tjänsteproduktion och förändringar i informationshanteringen

Finansministeriet: stödpaket för öppen förvaltning. <https://oppenforvaltning.fi/till-stod-for-arbetet/stodpaket/>
 Finansministeriet: värderingar och tjänstemannaetik. <https://vm.fi/valtio-tyonantajana/arvot-ja-virkamiesetiikka>
 Finansministeriet: Principer för omorganisering av funktioner inom statsförvaltningen – fonder utanför statsbudgeten, självständiga offentligrättsliga inrättningar och stiftelser (15.3.2019, VM/2174/00.00.01/2018) och principer för organiseringen av statsförvaltningens funktioner – statliga ämbetsverk (1.12.2021, VN/11537/2021). <https://vm.fi/sv/anvisningar>
 Rekommendation om bedömning av förändringar i informationshanteringen. Finansministeriets publikationer 2020:53. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-323-6>
 Finansministeriets anvisning om remissförandet enligt 9 § i informationshanteringslagen VN/14976/2019-VM-7. <https://vm.fi/sv/remissforandet-i-informationshanteringslagen>
 Finansministeriet: Informationshanteringskarta för den offentliga förvaltningen. <https://vm.fi/sv/informationshanteringskarta-for-den-offentliga-forvaltningen>
 Statskontoret: Tjänsten Granskaförvaltningen.fi. <https://www.granskaforvaltningen.fi/>
 Hansel Oy: Tjänsten Granskaförvaltningen.fi. <https://tutkihankintoja.fi/?lang=sv>
 Statistikcentralen: statistik och konjunkturstatistik. https://www.stat.fi/index_sv.html

Demokrati- och rättsstatsutveckling

Justitieministeriet: demokratitjänster. <https://www.demokratia.fi/sv/hem/>
 Delegationen för medborgarsamhällspolitik. <https://oikeusministerio.fi/sv/delegation-for-medborgarsamhallspolitik>
 Europarådets årliga rapport om tillståndet för demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen i Europa. <https://www.coe.int/en/web/secretary-general/reports>
 Kommissionens rapport om rättsstatsprincipen. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_en

Säkerhet

Säkerhetskommitténs sekretariat. <https://turvallisuuskomitea.fi/turvallisuuskomitea/sihteeristo/>
 Institutet för kriminologi och rättspolitik: Publikationerna Rikollisuustilanne och Seuraamusjärjestelmä. <https://www.helsinki.fi/sv/institutet-kriminologi-och-rattspolitik>
 Statistikcentralen: rättsstatistik. <https://www.stat.fi/sv/statistiska-uppgifter>
 Rättsregistercentralen. <https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/sv/index.html>
 Brottspåföljdsmyndigheten. <https://www.rikosseuraamus.fi/sv/index.html>
 Beaktande av konsekvenserna för brottsligheten vid lagberedning och annat offentligt planeringsarbete. Justitieministeriets publikation 2002/9. <http://urn.fi/URN:ISBN:952-466-072-5>

Hälsa och välbefinnande

Institutet för hälsa och välfärd och statistikdatabanken Sotkanet.fi. <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv>, <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/index?>
 Arbetshälsoinstitutet: forskning. <https://www.ttl.fi/sv>
 Pensionsskyddscentralen: forskning, statistik och prognoser. <https://www.etk.fi/sv/>
 Folkpensionsanstalten: forskning och statistik. <https://www.kela.fi/tutkimus>

Motion och rörelse

Webbplatsen Liikuntakaavoitus.fi. www.liikuntakaavoitus.fi
 Likes forskningscentral och webbplatsen för Liikkuvat-programmen. www.likes.fi/muutoksen-mahdollistajille/, <https://www.likes.fi/ohjelmat/>
 TEAviisari. www.teaviisari.fi
 Undervisnings- och kulturministeriet: rörelseindikatorer för barn och ungdomar. www.okm.fi/liikuntaindikaattorit
 Institutet för hälsa och välfärd: statistik- och indikatorbanken Sotkanet: Indikatorer för funktionsförmåga och motion. <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/index?>
 Statens idrottsråd och dess sidor för bedömning av effekterna av idrott och motion. <https://www.liikuntaneuvosto.fi/sv/>

Sysselsättning och arbetsliv

Bedömning av lagstiftningens sysselsättningseffekter och ekonomiska konsekvenser. ANM-analyser 27/2010. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-227-458-8>
 Ramen för bedömning av sysselsättningseffekterna. <https://tem.fi/tyollisyysvaikutusten-arviointi>
 Arbets- och näringsministeriet: checklista för konsekvenser för arbetslivet. <https://tem.fi/tyoelamavaikutusten-arviointi>
 Statistikcentralen: undersökning om arbetsförhållanden, arbetskraftsundersökning, sysselsättningsstatistik, lönestrukturstatistik, inkomstfördelningsstatistik, tidsanvändningsstatistik, arbetsolycksfallsstatistik och vuxenutbildning. <https://www.stat.fi/sv/>
 Arbets- och näringsministeriet: arbetslivsbarometern och arbetsförmedlingsstatistik. <https://tem.fi/sv/arbeitslivsbarometer>, <https://tem.fi/sv/sysselsattningsoversikt-och-arbetsformedlingsstatistik>
 Europeisk arbetsmiljöundersökning. <https://www.eurofound.europa.eu/sv/surveys/european-working-conditions-surveys-ewcs>
 Folkpensionsanstalten: statistik. <https://www.kela.fi/kelasto>
 Pensionsskyddscentralen: statistik. <https://tilastot.etk.fi/pxweb/sv/ETK/>
 Arbetshälsoinstitutet: undersökningar. <https://www.ttl.fi/tutkimus>

Informationssamhälle och dataskydd

Finansministeriet: Informationshanteringskarta för den offentliga förvaltningen. <https://vm.fi/sv/informationshanteringskarta-for-den-offentliga-forvaltningen>
 Transport- och kommunikationsverket: publikationer och statistik. <https://www.traficom.fi/sv>
 Dataombudsmannens byrå och dess anvisning för konsekvensbedömning av dataskydd. <https://tietosuoja.fi/sv/framsidahttps://tietosuoja.fi/sv/framsida>, <https://tietosuoja.fi/sv/konsekvensbedomning>
 Dataskyddsarbetsgruppen: anvisningar om konsekvensbedömning som gäller dataskydd. <https://tietosuoja.fi/sv/-/ohje-tietosuoja-koskevasta-vaikutustenarviointista-julkaistu-suomeksi-ja-ruotsiksi>

Åland

Ålands ställning i lagberedningen och i EU-ärenden. Anvisningar för ministeriernas handläggare. Justitieministeriets publikation 8/2012. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-182-1>

Regional utveckling och landsbygd

Granskaförvaltningen.fi: uppföljning av regionutvecklingen. <https://www.granskaforvaltningen.fi/omrade>
 Statistikcentralen: Statistikdatabasen StatFin. https://www.stat.fi/tup/statfin/index_sv.html
 Transport- och kommunikationsverkets webbplats Liikennefakta. <https://www.liikennefakta.fi/fi/>
 Institutet för hälsa och välfärd: statistik- och indikatorbank Sotkanet.fi. <https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/index?>
 Närings-, trafik- och miljöcentralerna. <https://www.ely-keskus.fi/>
 Jord- och skogsbruksministeriet: anvisningar om bedömningen av lagförslags konsekvenser för landsbygden. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-739-6>
 Landsbygdspolitiska rådet och landsbygdspolitik. <https://mmm.fi/mane>, <https://www.landsbygdspolitik.fi/>
 Skärgårdsdelegationen. <https://mmm.fi/sv/skargardspolitiken/skargardsdelegationen>
 Naturresursinstitutet och Stugbarometern. <https://www.luke.fi/sv>
 Finlands miljöcentral och Liiteri-tjänsten, stad-landsbygd-klassificering och skärgård-regionklassificering. <https://www.syke.fi/sv-FI>, <https://www.ymparisto.fi/liiteri>, https://www.ymparisto.fi/sv-FI/livsmiljon_och_planlaggning/Samhallsstrukturen/Information_om_samhallsstrukturen
 Statistikcentralen: landsbyggsindikatorer. <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>
 Landsbygdsöversikter och -barometrar. <https://www.landsbygdspolitik.fi/battre-beslut/information>

Gränsöverskridande konsekvenser

Nordiska rådet: gränshinderdatabasen. <https://www.norden.org/sv/granshinderdatabasen>

Djurens välbefinnande

Livsmedelsverket. <https://www.ruokavirasto.fi/sv/>
 Djurens välfärdscentral i Finland och dess rapporter om djurens välbefinnande. <https://www.elaintieto.fi/>
 Forskningcentralen för djurens välbefinnande vid Helsingfors universitet. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/elainten-hyvinvoinnin-tutkimuskeskus>
 Djurskyddsombudsmannen. <https://www.elainsuojeluasiamies.fi/sv/framsida/>
 Naturresursinstitutet. <https://www.luke.fi/sv>
 Delegationer för djurens välbefinnande och skydd. <https://www.elaintieto.fi/elain-yhteiskunnassa/neuvottelukuntien-toiminta/>
 Finlands 3R-centrum. <https://fin3r.fi/>
 EU:s referenscenter för djurvälstånd. https://ec.europa.eu/food/animals/animal-welfare/eu-reference-centres-animal-welfare_en
 Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet. <https://www.efsa.europa.eu/en>

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-657-0 PDF

ISSN: 2490-0966 PDF